

Lubuskie Aktualności Rolnicze

Minister Rolnictwa
w LODR

Co wpływa na jakość
mięsa wołowego?

Postaw na biologiczną
ochronę

Lubuski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Kalsku

*cudze chwalicie,
swoje poznajcie*

Zapewniamy:

- Bezpłatne zamieszczanie ogłoszeń
- Darmową promocję
- Ogólnopolski dostęp do towarów
- Łatwą i wygodną sprzedaż Państwa produktów
- Sprzedaż w cenach i na warunkach przez Państwa wskazanych

Infolinia: 68 385 28 68

Zapraszamy Państwa do zamieszczenia swoich ogłoszeń na portalu
Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku

www.lubuskiebazarek.pl

Lubuskie Aktualności Rolnicze

WYDAWCA:

Lubuski Ośrodek Doradztwa
Rolniczego w Kalsku

RADA REDAKCYJNA:

Redaktor Naczelna:

Iwona Michalewska

Redaktor Techniczny:

Dariusz Golczyk

Redaktorzy Merytoryczni:

Iwona Kupińska

Tomasz Sakowicz

Piotr Tylińczak

ADRES REDAKCJI:

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
Kalsk 91, 66-100 Sulechów,
woj. lubuskie
tel. 68 385 20 91
e-mail: redakcja@lodr.pl

NIP: 927-16-03-749

KONTO:

Bank Gospodarstwa Krajowego
Oddział w Zielonej Górze
24 1130 1222 0030 2053 4720 0004

PROJEKT OKŁADKI:

Dariusz Golczyk

FOTY NA OKŁADKĘ:

Dariusz Golczyk

Sylwia Wawrzyniak-Bodnar

SKŁAD KOMPUTEROWY:

Iwona Michalewska

PRZYJMOWANIE OGŁOSZEŃ I REKLAM

tel. 68 385 20 91 lub 512 217 293

e-mail: redakcja@lodr.pl

Ogłoszenia drobne

zamieszczamy bezpłatnie.

Przedsiębiorstwa i firmy płacą zgodnie
z cennikiem dostępnym w Redakcji oraz
na stronie internetowej: www.lodr.pl

PRENUMERATA:

Prenumeratę można zamówić

bezpośrednio w Redakcji

tel. 68 385 20 91 lub 512 217 293

e-mail: redakcja@lodr.pl

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania nadesłanych tekstów i nie odpowiada za treść zamieszczonych reklam. Wydawca ma prawo odmówić zamieszczenia ogłoszenia i reklamy, jeżeli ich treść lub forma są sprzeczne z linią programową bądź charakterem pisma oraz interesem wydawnictwa LODR. Serwis fotograficzny własny i wolne media.

Oddano do druku 26 października 2022 r.

DRUK:

Drukarnia TOP DRUK w Łomży

biuro@topdruk24.pl

NAKLAD: 1400 egz.

CENA: 5,00 zł

Drodzy Rolnicy

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego organizuje aktualnie szkolenia dla naszych rolników w ramach „Transferu wiedzy”. Bardzo proszę o udział w szkoleniach, bowiem ma to bezpośredni wpływ na jakość funkcjonowania i zasobność Państwa gospodarstw.

W tym kontekście pragnę zauważyć, że 19 października br. gościł w naszym Ośrodku Wicepremier, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi pan Henryk Kowalczyk, który spotkał się z pracownikami LODR, przedstawicielami instytucji rolniczych oraz rolnikami zrzeszonymi w Lubuskiej Izbie Rolniczej. Poruszone zostały ważne dla lubuskich rolników zagadnienia związane z obawami o przyszłość i opłacalność rolnictwa: susza, ASF, spadek pogłowia trzody chlewnej i bydła, ceny paliw i nawozów, import zboża, a także problemy związane z obrotem ziemią będącą w zasobach Skarbu Państwa.

Pan Minister nadając każdemu zagadnieniu kontekst i źródło pewnych nieporozumień, skutecznie rozwiązał obawy rolników przedstawiając nowe perspektywy rozwoju związane z dopłatami unijnymi w postaci płatności bezpośrednich, które będąc zmodyfikowane, przyniosą rolnikom nie mniejsze, a większe korzyści dla rozwoju ich gospodarstw aniżeli dotychczas. Relację z tej wizyty przedstawiamy Państwu w niniejszym numerze.

■ **Wojciech Szadel**
Dyrektor
Lubuskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego

Drodzy Czytelnicy

W zeszłym miesiącu gościliśmy na Łotwie, gdzie odkrywaliśmy sposoby na sukces tamtejszych rolników. Wróciliśmy bogatsi o nową wiedzę i doświadczenia, z którymi dzielimy się z Wami na stronie 10.

Dlaczego rolnik to zawód przyszłości? Czym jest marka „Rasa Rodzima”? Co wpływa na jakość wołowiny? Na te i inne ważne pytania odpowiadamy na łamach aktualnego numeru.

Tym, którzy chcą przyczynić się do ochrony środowiska polecam artykuł na stronie 24. Przekonacie się, że istnieje skuteczna alternatywa dla chemicznych środków ochrony roślin.

A jeśli jeszcze nie wszystkie prace polowe zostały zakończone, to życzymy Wam, abyście zdążyli przed nadejściem zimy.

■ **Iwona Michalewska**
Redaktor Naczelna

AKTUALNOŚCI

Minister Rolnictwa w LODR	5
Transfer wiedzy w LODR – za nami pierwsze szkolenia	6
Zagroda edukacyjna – jak zrobić to dobrze?	7
Ogólnopolskie spotkanie SIR w Lubuskiem	8
Łotewski sposób na sukces w rolnictwie	10
Odpoczywaj na wsi – wyłoniliśmy laureatów	12
Warsztaty wędliniarskie za nami	13
Dlaczego rolnik to zawód przyszłości?	14
Oszczędzajmy wodę i dbajmy razem o przyrodę	16
Zielona energia	17

W POLU I GOSPODARSTWIE

Marka „Rasa Rodzima”	18
Co wpływa na jakość mięsa wołowego?	20
Dbajmy o trwałe użytki zielone	23
Postaw na biologiczną ochronę	24
Kapusta - głowa niepusta	26
Pobór wody pod kątem obecności bakterii	28
Stawki dopłat bezpośrednich w 2022 roku	29
Dzikie zwierzęta we wsi	30

EKONOMIKA

Standardowe wyniki wstępne FADN 2021	32
--------------------------------------	----

EKOLOGIA

Bez wody nie ma plonu	34
-----------------------	----

SIR

Szwedzki stół ekologiczny cz. II	36
----------------------------------	----

INFORMACJE

Meteo-wiadomości	38
Terminarz szkoleń	39

W MOIM OGRODZIE

Dereń jadalny	40
Kalendarz biodynamiczny na grudzień	41
Dynia	41

LUBUSKIE WARTY UWAGI

Winnica Saint Vincent	42
Dąbroszyn – dawna wieś wycieczkowa	44
Ryba miesiąca – krąp	45
Gminy wiejskie województwa lubuskiego – Gubin	46

ROZRYWKA

Krzyżówka	49
Rebus	49

INFORMACJE RYNKOWE

Informacje rynkowe i ogłoszenia drobne	53
--	----

radio zachód

Minister Rolnictwa w LODR

Od lewej stoją: Dyrektor LODR Wojciech Szadłowski, Wicepremier Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Henryk Kowalczyk, Z-ca Dyrektora LODR Jan Gembara, Dyrektor LODR Oddział Lubniewice Roman Fraszczyk

Susza w regionie i możliwość uzyskania rekompensat za poniesione straty, nowe strategie walki z ASF, rosnące ceny paliw i nawozów – to główne bolączki rolników, o których usłyszał podczas spotkania w Lubuskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Kalsku Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi **Henryk Kowalczyk**. Na spotkaniu z Ministrem pojawiło się ponad 60 lubuskich rolników oraz przedstawiciele Lubuskiej Izby Rolniczej. Spotkanie było rzeczową wymianą spostrzeżeń i konkretnych odpowiedzi ministra Kowalczyka na słowa krytyki. Te dotyczyły między innymi aplikacji suszowej stworzonej w celu zgłaszania strat spowodowanych właśnie suszą. Niestety nader często aplikacja się zawiesza, nie przyjmuje zgłaszanych wniosków, jest

technicznie niedopracowana. Minister zapewnił, że zanotował wszelkie uwagi i sprawa zostanie przedstawiona twórcom wadliwie działającej aplikacji, czyli Instytutowi Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Minister Henryk Kowalczyk pochwalił zaproponowany przez Wojewódzki Inspektorat Weterynaryjny, uzgodniony z lubuskimi rolnikami pilotażowy program walki z afrykańskim pomorem świń. Program ten zdaniem Ministra może

być skuteczny i otrzyma wsparcie ministerstwa. Dopłaty bezpośrednie nie są zagrożone, a ceny paliwa dla rolników, nawozów oraz środków ochrony roślin postaramy się ustabilizować – to kolejne zapewnienie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które usłyszeli uczestnicy spotkania. Trwało ono dłużej niż zakładano. Pytań było dużo, a Minister żadnego nie zostawił bez odpowiedzi.

Wcześniej Minister Kowalczyk spotkał się z szefami agend rolnych województwa lubuskiego. W spotkaniu uczestniczyli szefowie Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze. Podczas tego roboczego spotkania między innymi omawiane były strategie związane z nową perspektywą finansową na lata 2023 – 2027.

Spotkanie z pracownikami LODR

Z inicjatywy ministra Kowalczyka odbyło się także krótkie, wcześniej niezaplanowane spotkanie z pracownikami Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku. Minister chciał osobiście podziękować **dyrektorowi LODR Wojciechowi Szadłowskiemu** oraz doradcom za ich pracę w walce z ASF oraz docenić trudną i odpowiedzialną rolę doradców rolniczych.

■ Jacek Stefanowicz

Spotkanie z lubuskimi rolnikami i przedstawicielami Izby Rolniczej

Transfer wiedzy w LODR – za nami pierwsze szkolenia

Za nami pierwsze szkolenia organizowane w ramach poddziałania 1.1. „Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności” w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. W ramach operacji Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we wrześniu i październiku zorganizował następujące szkolenia:

- „Nowoczesne technologie uprawy zbóż” – szkolenia odbyły się w Kalsku i w Nowym Miasteczku,

- „Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne” - w Kalsku i w Bobowicku,
- „Normy i wymogi wzajemnej zgodności” – w Kalsku, Złotniku, Stargardzie Gubińskim oraz we Wschowie.

Szkolenia wzbudziły duże zainteresowanie rolników ze względu na aktualność przekazywanych treści. Z relacji rolników wynika, że istnieje duże zapotrzebowanie na takie szkolenia, podczas których przekazywane są informacje nt. obowiązujących przepisów i zasad prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Aktualne terminy planowanych szkoleń znajdują się w harmonogramie szkoleń dostępnym na naszej stronie internetowej www.lodr.pl.

Zapraszamy wszystkich zainteresowanych!

■ Piotr Tyliszczak

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Szkolenia współfinansowane przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach poddziałania: „Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności” w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” Programu Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Bioróżnorodność wyzwanie czy szansa dla producentów żywności?

Czy intensywne rolnictwo może iść w parze z zachowaniem bioróżnorodności? Czy nie szkodząc środowisku naturalnemu rolnicy są w stanie zapewnić żywność wciąż rosnącej populacji ludzi? A może odbudowa potencjału biologicznego gleby pozwala na produkcję żywności bez popularnie zwanej „chemii”? Na te i wiele innych pytań dotyczących bioróżnorodności – jej ochrony oraz sposobów uprawy, które pozwalają pogodzić interesy rolników z jej ochroną

odpowiedzi można uzyskać uczestnicząc w szkoleniach pn. „Ochrona różnorodności biologicznej w warunkach produkcji rolnej”. Są one realizowane na terenie całej Polski w ramach konsorcjum zawartego przez wszystkie ośrodki doradztwa rolniczego oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie.

Operacja realizowana jest w ramach poddziałania 1.1: Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” objętego PROW na lata 2014-2020.

W dniu 22 września 2022 r. w Pałacu w Gliźnie odbyło się pierwsze szkolenie z tego cyklu w województwie lubuskim.

Prelegenci z Centrum Doradztwa Rolniczego i Instytutu Ochrony Roślin w Poznaniu omówili zagadnienia dotyczące bioróżnorodności. Zapraszamy na kolejne szkolenia z tego cyklu, które odbędą się w następujących terminach:

Pałac Glisno: 09.12.2022 r., 16.02.2023 r., 17.02.2023 r.

LODR Kalsk: 17.11.2022 r., 18.11.2022 r., 12.01.2023 r., 13.01.2023 r., 24.02.2023 r.

Rolników zainteresowanych uczestnictwem w szkoleniach prosimy o kontakt z panią Pauliną Wiącek, tel. 733 666 197.

■ Paulina Wiącek

Zagroda edukacyjna – jak zrobić to dobrze?

Rolniczego w Minikowie we współpracy ze Stowarzyszeniem Gospodarstw Edukacyjnych Województwa Śląskiego w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 Plan operacyjny na lata 2022-2023.

■ Joanna Kasprzak-Dąbrowska

W październiku br. w siedzibie naszego Ośrodka odbyło się pierwsze z serii spotkań poruszających zagadnienia związane z prowadzeniem gospodarstwa edukacyjnego, zaplanowanych do realizacji w okresie: wrzesień 2022 – październik 2023, w ramach projektu „Gospodarstwo edukacyjne – innowacyj-

na forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich”.

W spotkaniu brali udział rolnicy, agroturyści oraz mieszkańcy obszarów wiejskich zainteresowani tematyką prowadzenia zagród edukacyjnych.

Projekt realizowany przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa

SIER NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku
zaprasza do udziału

W WARSZTATACH

w ramach operacji pn. **Zespoły Tematyczne ds. innowacji w rolnictwie**

WARSZTATY SEROWARSKIE

8 – 9 listopada 2022 r.

WARSZTATY PIEKARSKIE

22 – 23 listopada 2022 r.

Warsztaty pod nadzorem wykwalifikowanych specjalistów będą doskonałą okazją do konfrontacji zdobytej wiedzy z praktyką. Szczegółowy program warsztatów i formularz zgłoszeniowy dostępne są na stronie:

www.lodr.pl w zakładce: **Innowacje**

Zgłoszenia należy składać osobiście, pośrednio przez doradców terenowych LODR bądź w formie skanu na adres: a.zajda-sipa@lodr.pl. Osoby zakwalifikowane otrzymają potwierdzenie drogą mailową lub telefonicznie.

Informacji udziela:

Agata Zajda-Sipa • e-mail: a.zajda-sipa@lodr.pl • tel. (68) 385 20 91 wew. 456 • kom. 516 177 401

Ogólnopolskie spotkanie pracowników SIR w Lubuskim

Wyzwania Krajowej Sieci Wspólnej Polityki Rolnej (KSOW+) na lata 2023-2027

W dniach 28-30 września 2022 r. w Zielonej Górze gościliśmy pracowników Wojewódzkich ODR oraz CDR w Brwinowie (oddział Warszawa) wykonujących i wspierających zadania na rzecz SIR. Po oficjalnym otwarciu dokonanym przez pana Krzysztofa Janiaka, zastępcę dyrektora CDR w Brwinowie oraz pana Jana Gembarę, zastępcę dyrektora LODR w Kalsku zaprezentowane zostały operacje zrealizowane przez lubuski Zespół SIR.

Podczas spotkania podsumowaliśmy wyjazdy studyjne dotyczące innowacji w uprawie, przetwórstwie i dystrybucji ziół oraz dobrych praktyk, które odbyły się w Zakładach Instytutu Zootechniki PIB w Balicach (Kołuda Wielka, Balice, Aleksandrowice, Chorzelów, Przerzeczyn Zdrój) oraz wyjazd do Szwecji dotyczący rolnictwa regeneratywnego, zrównoważonego i ekologicznego.

W ramach aktualnych realizacji przedstawione zostały pokazy i wystawy organizowane podczas Targów Rolniczych i Dni Pola, jak również szkolenia i konferencje, w tym coroczna konferencja hodowców bydła połączona z wizytami w gospodarstwach oraz konferencja zrzeszająca lubuskich Partnerów SIR w ramach ich nowych inicjatyw. Zapoznaliśmy się również z relacjami

filmowymi zrealizowanymi po odbytej konferencji hodowców bydła oraz zorganizowanych w lipcu br. warsztatów bartniczo-lawendowych w Silnej Lawendzie czy też warsztatów przetwórczych w Wygnańczech dot. tematyki produkcji wędlin i serów.

Podsumowując prezentację bieżącego Planu Operacyjnego wręczyliśmy uczestnikom broszury wydane w ramach SIR dotyczące Rolnictwa Regeneratywnego (Tomasz Jakiel), Krótkich Łańcuchów Dostaw Żywności (Greta Boguszewska-Drapa) oraz zbiór lubuskich inicjatyw na terenach obszarów wiejskich pn. Lubuskie Zakątki – Klimatyczne miejsca na ziemi lubuskiej. Dotychczasowe inicjatywy cieszyły się dużą aprobatą i zainteresowaniem pracowników SIR, ukazując tym samym ogromny potencjał, który drzemie w lubuskich rolnikach.

Dowodem na godne przykłady lubuskie kooperatywy były wizyty u trzech lubuskich Partnerów SIR. W pierwszej kolejności gościliśmy w Farmie Lubuskie Angusowo państwa Kariny i Tomasza Jakielów. Zapoznaliśmy się z założeniami

Spotkanie informacyjno-szkoleniowe

mi rolnictwa regeneratywnego, chowu i hodowli angusów oraz obserwowaliśmy efekty stosowania innowacyjnej metody bale grazing, jak również zastosowania egg mobile i zdalnego zarządzania gospodarstwem. Kolejni lubuscy Partnerzy SIR – Magdalena i Sylwester Świdarscy, czyli

Pani Zuzanna Pietrasik, towarzyska Bachusa

niezapomniana MALINÓWKA przywitani nas bogatym w swojskie przysmaki stołem. Poznaliśmy tajniki lokalnej kuchni oraz „sztuki kiszonkarskiej”. Każdy wykonał kiszonkę z winogron oraz zakwas na żur w otoczeniu wielu smakowitości i darów natury, tj. parzypesto pokrzywowe, masło grzybowe, syropy i herbaty ziołowe, konfitury, octy, serek jogurtowy z oliwą i pieczywo autorstwa gospodarza. Malinówka to także mała leśna piekarenka, w której powstają prawdziwe chleby żytnie na zakwasie, bez zbędnych dodatków – składają się tylko z dobrych myśli, mąki żytniej, wody i soli. Chleb wytwarzany w gospodarstwie znalazł się na Liście Produktów Tradycyjnych MRiRW. Gospodarstwo MALINÓWKA znajduje się w Dragowinie i jest beneficjentem naboru wniosków

Pokaz przestawiania kwatery - chicken traktora dla drobiu

Warsztaty kiszonkarskie w Malinówce

w ramach działania „Współpraca” dot. Krótkich Łańcuchów Dostaw.

Właściciele prowadzą pasiekę i produkują doskonałe miody. Jeden z nich zdobył Perłę Regionów w konkursie

Nasze Kulinarne Dziedzictwo na Międzynarodowych Targach Poznańskich. Poza permakulturową uprawą roślin, gospodarze hodują w systemie pastwiskowym owce wrzosówki lineburskie oraz „leśny” drób.

Ostatnią wizytę złożyliśmy w winnicy „Łukasz” w Wityniu. Poznaliśmy historię założenia winnicy z ust towarzyski Bachusa – bachantki, w rolę której wcieliła się Zuzanna Pietrasik. Wizyta zakończyła się degustacją bukietów winnych w towarzystwie założycieli winnicy.

Niemniej ważnym punktem naszego spotkania było przedstawienie perspektyw, zadań i założeń funkcjonowania przyszłej Krajowej Sieci Wspólnej Po-

lityki Rolnej (KSOW+) oraz analiza warunków tworzenia i funkcjonowania Grup Operacyjnych w ramach WPR na lata 2023-2027 przez jednostkę koordynującą zadania SIR. Krajowy broker innowacji – Aleksander Bomberski omówił VI nabór wniosków w ramach działania „Współpraca” wraz z analizą funkcjonujących Grup Operacyjnych. Istotnym zagadnieniem była tematyka warunków tworzenia i funkcjonowania Grup Operacyjnych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Spotkanie zakończyło się w atmosferze wielu wyzwań i zadań jakie stawia przed nami przyszła perspektywa Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich w ramach WPR (KSOW+), którym przy dalszym wzajemnym zaangażowaniu i współpracy z pewnością sprostamy.

■ Agata Zajda-Sipa

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestując w obszary wiejskie”.

Łotewski sposób na sukces w rolnictwie

W dniach od 1 do 7 października br. rolnicy oraz pracownicy LODR w Kalisku uczestniczyli w wyjeździe studyjnym na Łotwę pod hasłem „Dobre praktyki w rolnictwie łotewskim: hodowla bydła i przetwórstwo”. Przekonaaliśmy się, jak różnorodnych działalności podejmują się rolnicy, aby uzyskać satysfakcjonujący dochód z gospodarstwa. Z drugiej strony odwiedziliśmy też ludzi, dla których działalność rolnicza nie jest jedynie sposobem zarobkowania i aspekt ekonomiczny nie jest najważniejszy, rolnictwo jest pomysłem na życie i spełnieniem marzeń.

Łotwa jest niewielkim krajem, pięciokrotnie mniejszym od Polski pod względem powierzchni i aż dwudziestokrotnie mniejszym pod względem liczby ludności. Jest to kraj, gdzie rolnictwo odgrywa bardzo dużą rolę – w całkowitej wartości dodanej brutto Unii Europejskiej rolnictwo stanowi 2%, a na Łotwie jest to 4,6%. Przemiany w tutejszym rolnictwie następują bardzo dynamicznie, zmniejszeniu ulega ilość gospodarstw rolnych przy równoczesnym wzroście ich powierzchni. W roku 2010 na Łotwie funkcjonowało 83 386 gospodarstw, w roku 2020 było ich 68 938, natomiast w 2021 już tylko 62 300. Następuje więc koncentracja produkcji rolniczej – spadkowi liczby gospodarstw towarzyszy wzrost ich średniej powierzchni. W roku 2010 średnia powierzchnia gospodarstwa wynosiła 34,5 ha, w roku 2020 było to już 41 ha, a w roku 2021 – 44,3 ha. W tych samych latach powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach wyniosła odpowiednio: 21,5 ha, 28,5 ha oraz 30,8 ha. W Polsce średnia wielkość gospodarstw również rośnie, lecz jest prawie czterokrotnie mniejsza od tej na Łotwie i wynosi niewiele ponad 11 ha.

Łotewscy rolnicy wprowadzają do swoich gospodarstw działalności niekoniecznie kojarzone z tradycyjnym rolnictwem, sposobu na sukces upatrują też w przetwórstwie swoich produktów. Ponadto do gospodarstw, gdzie prowadzona jest nietypowa produkcja,

przybywają grupy wycieczkowe, co też stanowi źródło dodatkowego dochodu.

Pierwszym gospodarstwem, które odwiedziliśmy było gospodarstwo ZELT w okolicach Jelgawy. Młodzi, dynamiczni właściciele specjalizują się w uprawie rokitnika, odmiana dominująca na plantacji

w gospodarstwie można również nabyć słodycze, alkohol, herbaty, mieszanki olejów oraz proszek z pestek służący jako dodatek do żywności. Wszystko to oczywiście wyprodukowane na bazie rokitnika. Produkty można też nabywać w sklepie internetowym.

A oto co można zrobić z rokitnika. Prezentacja wyrobów gospodarstwa ZELT

to Tatiana. W roku 2016 powierzchnia plantacji wynosiła 10 ha, w roku 2018 dosadzono 14 ha, a w 2020 następne 12 ha, a więc obecnie uprawiają rokitnik na powierzchni 36 ha (uprawa ekologiczna). Jest to największa plantacja tej rośliny na północy Europy. 90% produkcji rokitnika produkowanego na Łotwie jest eksportowane, głównie do krajów skandynawskich. Jednak właściciele szybko zorientowali się, że kluczem do sukcesu jest sprzedaż gotowego produktu, a nie surowca. Aby jednak móc sprzedawać produkt przetworzony, trzeba mieć dostateczną ilość surowca do przerobu, a ten warunek akurat spełniali. Udało się im się nawiązać kontakt z firmami, które przetwarzają ich rokitnik, a gospodarze sprzedają gotowe produkty pod własną marką nie korzystając przy tym z żadnych ułatwień podatkowych – traktowani są jak każdy inny przedsiębiorca. Jak się okazało z rokitnika można produkować nie tylko sok. Najdroższym i najcenniejszym produktem jest zdecydowanie olej, na 1 kg produktu potrzeba 20 kg owoców rokitnika. Ponadto gospodarze stworzyli własną linię kosmetyków z udziałem rokitnika,

Następnie udaliśmy się do gospodarstwa Trubenieki specjalizującego się w produkcji grzybów shiitake. Jest to największa farma na Łotwie o takim profilu produkcji. Grzyby shiitake uprawia się na pniach drzew, w gospodarstwie wykorzystywane są do tego celu olcha biała i czarna oraz dąb. Produkcję prowadzi się tu na 8 tysiącach pni. Właściciel zaopatruje w swoje produkty głównie łotewskie i litewskie restauracje. Podczas wizyty zostaliśmy wtajemniczeni w sekrety uprawy grzybów, a także mieliśmy okazję zobaczyć i spróbować tego, co da się z nich zrobić. Jak się okazuje jest to nie tylko zupa, susz czy proszek, ale także masło, chleb a nawet nalewka. Gospodarz opowiedział nam o początkach

Zapoznaliśmy się z technologią uprawy grzybów shiitake w gosp. Trubenieki

swojej działalności, która na początku wcale nie była sukcesem. Jednak dzięki uporowi i determinacji w zdobywaniu wiedzy na temat uprawy grzybów udało mu się osiągnąć tak znaczący sukces, którym może dzielić się z licznie odwiedzającymi gospodarstwo grupami. Po wizycie w tym gospodarstwie wszyscy już wiemy, kiedy możemy udać się do lasu w poszukiwaniu grzybów, bo znamy warunki, które muszą tam zaistnieć, aby grzyby rosły.

Ostatnim punktem tego dnia była wizyta na farmie jeleni w Valgundes. Hodowla zwierząt prowadzona jest na powierzchni 250 ha. Oprócz jeleni w gospodarstwie hodowane są daniela oraz muflony. Nie bez powodu używam tutaj słowa hodowla, ponieważ większość zwierząt z tego gospodarstwa sprzedawana jest do dalszego chowu, nie są to w zasadzie zwierzęta przeznaczone do uboju. Obiektem, który nas bardzo zainteresował był automat do napojów stojący przy ogrodzeniu jednej z kwater dla zwierząt. Nie podejrzewaliśmy, że można się tak perfekcyjnie przygotować na przyjazd grup zwiedzających.

Następny dzień naszego pobytu na Łotwie rozpoczęliśmy od wizyty w spółdzielni VAKS w miejscowości Valmiera. Spółdzielnia zajmuje się kompleksową obsługą rolników, czyli doradztwem, sprzedażą nasion, nawozów oraz środków ochrony roślin, serwisem oraz sprzedażą maszyn, badaniem gleby, szkoleniami, skupem oraz przetwórstwem zboża. Oprócz centrali na Łotwie działa jeszcze 5 oddziałów terenowych spółdzielni, a najmłodszy powstał w Jelgawie w 2020 roku. Spółdzielnia powstała w 1999 roku, zatrudnia 87 osób oraz zrzesza 605 członków – producentów rolnych. Dysponuje własnymi silosami o pojemności 250 tys. m³. Za rok 2021 obrót netto spółdzielni wyniósł 128 mln euro, a obrót zbożem to 283 tysiące ton.

Z wizytą na farmie w Valgundes

Zaplecze techniczne spółdzielni VAKS

Prezentacja maszyn do obróbki wełny w gospodarstwie Konu Dzirnawas

Pod względem obrotu zbożem jest to drugi co do wielkości podmiot na Łotwie. Główne kierunki eksportu to Afryka, Azja oraz Europa. Spółdzielnia skupuje zboże wyprodukowane zarówno konwencjonalnie, jak i ekologicznie oraz zamierza poszerzyć działalność o rośliny wysokobiałkowe. Członkowie spółdzielni, oprócz kompleksowej obsługi agronomicznej i technicznej, uzyskują wyższe ceny za zboże niż producenci niebędący jej członkami. Dla nas jest to przykład, że można działać grupowo i przynosi to wymierne korzyści finansowe oraz przyspiesza i ułatwia pracę, bo część obowiązków związanych z zarządzaniem gospodarstwem, czyli na przykład poszukiwaniem rynków zbytu czy tańszych środków do produkcji, zajmuje się spółdzielnia, a rolnicy mogą skoncentrować się na produkcji.

Po wizycie w spółdzielni VAKS udaliśmy się z wizytą do młyna wodnego Konu Dzirnawas, gdzie zobaczyliśmy kolejną odsłonę tego, z czego można żyć na wsi. Konu Dzirnawas to funkcjonujący kilkusetletni młyn wodny. Można się tu zapoznać z tradycyjną technologią przemiału zboża na mąkę oraz na kaszę. Oprócz tego w młynie odbywa się przeróbka wełny na zabytkowych urządzeniach, z których najstarsze pochodzi z 1805 r. i nadal funkcjonuje. Ukoronowaniem tej działalności są gotowe wyroby z wełny i włóczki, głównie antyalergiczna pościel. Gospodarstwo posiada bogate zaplecze do świadczenia usług turystycznych, a więc pokoje w stylu rustykalnym na wynajem, salę służącą organizacji wesel, przyjęć oraz szkoleń. W gospodarstwie organizowane są też warsztaty dla dzieci i dorosłych mające przybliżyć tradycyjne sposoby powstania mąki i kasz oraz obróbki wełny. Ciąg dalszy nastąpi...

■ Iwona Kupińska

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestując w obszary wiejskie”.

„Odpoczywaj na wsi” – wyłoniliśmy laureatów konkursu plastycznego w Lubuskiem

Organizatorem konkursu jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a współorganizatorem są Szkoły Podstawowe i Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego.

Celem konkursu jest promowanie wśród uczniów wypoczynku na polskiej wsi, w szczególności docenienia jej walorów naturalnych, dziedzictwa kulturowego i kulinarnego oraz pokazanie różnorodności przyrodniczej obszarów wiejskich. Konkurs ma również kreować wizerunek obszarów wiejskich jako turystycznego rynku oferującego zróżnicowane i całoroczne atrakcje. Konkurs sprzyja promocji działań realizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i projektu „Odpoczywaj na wsi”, a co najważniejsze – popularyzuje twórczość plastyczną dzieci i młodzieży.

Uczestnikami konkursu etapu wojewódzkiego byli uczniowie Szkół Podstawowych w dwóch kategoriach wiekowych: I grupa: klasy I-III, II grupa: klasy IV-VIII.

Komisja w dniu 4 października br. dokonała oceny 33 prac z 10 Szkół Podstawowych, które wpłynęły do Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Wybór był bardzo trudny. Prace dzieci były kreatywne, kolorowe i pomysłowe. Wybrano sześć prac, które będą reprezentować województwo na etapie krajowym.

Pierwsza grupa wiekowa:

- Dominika Gębska, klasa II, Szkoła Podstawowa nr 1 z oddziałami Sportowymi w Międzyrzeczu,
- Nadia Zielińska, klasa III, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w miejscowości Mierków,
- Wojciech Grabda, klasa II, Szkoła Podstawowa w miejscowości Staw.

Druga grupa wiekowa:

- Gabriela Szymczak, klasa VI, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w miejscowości Mierków,

- Gabriela Szombierska, klasa VI, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w miejscowości Mierków,
- Sara Faber, klasa IV, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Lubsku.

Dziękujemy szkołom za zaangażowanie, a dzieciom za udział i czas poświęcony na przygotowanie tak wyjątkowych prac. Życzymy powodzenia i wygranej w etapie krajowym konkursu „Odpoczywaj na wsi”.

■ Sylwia Wawrzyniak-Bodnar

XVII OLIMPIADA WIEDZY o BHP i ROLNICTWIE dla ROLNIKÓW i UCZNIÓW

organizator

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

przy współudziale Państwowej Inspekcji Pracy

6 grudnia 2022 godz. 10⁰⁰

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY
OKRĘGOWY INSPEKTORAT PRACY W ZIELONEJ GÓRZE

URZĄD WOJEWÓDZKI
W GORZOWIE WLK.

Przysusznica, stalka, tyndalizacja, recykulator, generator dymu, czyli warsztaty wędliniarskie za nami !

Klasyfikacja, peklowanie i wiele innych haseł przyświecało rozpoczętemu cyklowi warsztatów przetwórczych realizowanych przez zespół SIR w ramach operacji pn. Zespoły Tematyczne ds. innowacji w rolnictwie zgodnie z Planem Działania KSOW na lata 2014-2020 w zakresie SIR Plan Operacyjny na lata 2022-2023.

Podczas dwudniowych Warsztatów Wędliniarskich w dniach 5-6 października 2022 r. pod przewodnictwem Adama Pulkowskiego – znakomitego i doświadczonego instruktora wędliniarstwa z Zespołu Fimple.tv, zgłębialiśmy tajniki wytwarzania wyrobów wędliniarskich: kiełbasy tatrzańskiej i palcówki, metki wyborowej oraz polędwiczki i pasztetu wieprzowego. Każdy z nas miał możliwość czynnego udziału we wszystkich etapach produkcji wędlin. Praktyka przeplatana prezentacją wiedzy wędliniarskiej, „okraszona” innowacyjnymi recepturami na tle dymu i zapachu wędzonek z pewnością zostanie zapamiętana i wykorzystana we własnych gospodarstwach.

Forma warsztatów – teoria w połączeniu z „czystą” praktyką i brudnymi rękoma kolejny raz udowodniła zasadność realizacji operacji w takiej formie.

Ku zadowoleniu zespołu SIR, większą część uczestników stanowili nowopoznani lubuscy rolnicy, których inicjatywy i działalność rolnicza wzbudziły duże zainteresowanie. Mamy

nadzieję na współpracę, która już wkrótce może zaowocować dużymi osiągnięciami – z pewnością o nich poinformujemy.

Warsztaty z pewnością wzmocniły nasze przekonanie o wartości zdrowego i naturalnego jedzenia, które tak naprawdę jesteśmy w stanie wytworzyć samodzielnie. Ponadto, wpłynęły na wzmocnienie świadomości w zakresie ogromnej roli jaką odgrywa żywność wysokiej jakości i jej produkcja. Udział w warsztatach pozwolił rolnikom na zdobycie wiedzy i umiejętności, aby

Serdecznie dziękujemy Zespołowi FIMPLE.TV. za kompleksową organizację warsztatów, za podzielenie się z nami ogromną wiedzą i przede wszystkim praktyką na najwyższym poziomie w zakresie sztuki wędliniarskiej. Dziękujemy również uczestnikom za współpracę, zaangażowanie i niezapomnianą atmosferę, ona również odgrywa ważną rolę przy każdym projekcie!

dokonywali produkcji własnych wyrobów, a przyszłościowo dokonywali ich sprzedaży wpływając na rozwój Krótkich Łańcuchów Dostaw Żywności. Operacja przedstawiła również alternatywę zwiększenia dochodowości gospodarstwa rolnego poprzez sprzedaż produktów żywnościowych.

Wszystkich zainteresowanych zapraszamy do zapoznania się z pełną relacją wraz ze zdjęciami z przeprowadzonych warsztatów, zamieszczoną na stronie www.lodr.pl w zakładce: *Innowacje*.

■ Agata Zajdsa-Sipa

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestując w obszary wiejskie”.
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej, w ramach schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 -
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Dlaczego ROLNIK to zawód przyszłości?

„Rolnik – zawód przyszłości”. Pod takim hasłem 12 października br. w Lubuskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Kalsku odbyła się konferencja w ramach operacji Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW).

W czasie konferencji zaprezentowano zagadnienia dotyczące Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej, Strategii od pola do stołu, a także dobre praktyki związane z korzystaniem z programów pomocowych takich jak „Młody rolnik”, „Restrukturyzacja małych gospodarstw”, „Modernizacja gospodarstwa”, „Małe

przetwórstwo i RHD” dostępnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Uczestnikami konferencji byli uczniowie i nauczyciele ze szkół rolniczych z województwa lubuskiego: Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bobowicku, Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Henrykowie oraz Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Kamieniu Małym.

Konferencję otworzył zastępca dyrektora LODR pan Jan Gembara. Dlaczego rolnik to zawód przyszłości? Pierwsze wyjaśnienie, które się nasuwa to zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego, które w dzisiejszych czasach przestaje już być takie oczywiste. Poza tym na rolnikach spoczywa coraz więcej obowiązków

niekoniecznie związanych z uprawą roli i chowem zwierząt, mam tu na myśli prowadzenie różnego rodzaju dokumentacji, chociażby w celu pozyskania dodatkowych płatności, a znajomość technik informatycznych pospolita wśród młodzieży na pewno to ułatwia. W młodych ludziach, którzy przybyli na konferencję widzimy tych, którzy będą w stanie sprostać wymaganiom, które stawiane są działającym w branży rolniczej, a są to wymagania coraz wyższe.

Pierwszy wykład wygłosił pan Łukasz Bocheński, Starszy Specjalista ds. Ekonomiki i zarządzania gospodarstwem rolnym z Centrum Doradztwa Rolniczego w Poznaniu. Wykład dotyczył Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej oraz Strategii od pola do stołu. Co oznacza dla nas wszystkich, nie tylko rolników, Plan Strategiczny? Przede wszystkim położenie nacisku na kwestie związane z klimatem, środowiskiem i dobrostanem zwierząt. Bardzo ważnym elementem Planu Strategicznego dla rolników jest wprowadzenie nowego rodzaju płatności tzw. ekoschematów,

W czasie konferencji zaprezentowano zagadnienia dotyczące Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej, Strategii od pola do stołu, a także dobre praktyki związane z korzystaniem z programów pomocowych takich jak „Młody rolnik”, „Restrukturyzacja małych gospodarstw”, „Modernizacja gospodarstwa”, „Małe

zagadnienie to wzbudziło szczególne zainteresowanie, ponieważ jest to rzecz zupełnie nowa. W nowym systemie płatności mniejszą rolę będą odgrywały dopłaty które się „należą”, natomiast o resztę płatności trzeba się będzie postarać przyjmując na siebie różnego rodzaju zobowiązania związane głównie z troską o klimat, środowisko i samą ziemię – warsztat pracy bez którego rolnictwo nie mogłoby istnieć. Bardzo ważnym elementem Planu Strategicznego jest wzmocnienie roli postępu technologicznego i innowacyjności i tutaj liczymy na dużą rolę młodych ludzi.

Po wykładzie teoretycznym jako prelegenci wystąpili rolnicy, którzy skorzystali z programów pomocowych w ramach PROW 2014-2020. Wśród zaproszonych gości nie mogło zabraknąć rolnika, który skorzystał z programu pomocowego „Młody Rolnik”, ponieważ jak sama nazwa wskazuje jest on skierowany do osób młodych po raz pierwszy podejmujących prowadzenia gospodarstwa rolnego i cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem beneficjentów. W tej kwestii głos zabrał pan **Tomasz Sakowicz**, Specjalista ds. produkcji roślinnej w LODR i jednocześnie beneficjent wcześniej wspomnianego programu. Opowiedział młodym ludziom o dużej ilości wymagań, które musiał spełnić chcąc skorzystać z premii dla młodego rolnika. Jak wiadomo nie ma nic za darmo i wysiłek, który trzeba włożyć w przygotowanie biznesplanu i spełnienie innych wymagań formal-

nych jest duży, ale na pewno jest to opłacalne w wymiarze finansowym, tym bardziej, że w przypadku tej formy pomocy nie trzeba najpierw wydatkować własnych środków aby uzyskać dofinansowanie. Kolejny wykład dotyczył „Restrukturyzacji małych gospodarstw” a wygłoszony został przez pana **Piotra Tyliczaka**, kierownika działu Ekologii i ochrony środowiska w LODR. Jest to program skierowany do mniejszych gospodarstw, które chcą się rozwijać i w wyniku inwestycji przeprowadzonych w ramach tego programu powiększyć wielkość ekonomiczną.

W praktyce bardzo często konsekwencją skorzystania z tzw. młodego rolnika jest aplikowanie o inną formę pomocy „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Ta forma pomocy przeznaczona jest dla gospodarstw już funkcjonujących i cieszy się wśród rolników największą popularnością, choć w tym przypadku należy najpierw zakupić środki trwałe ze środków własnych, aby następnie aplikować do ARiMR o ich refundację. Prezentację na temat programu pomocowego „Modernizacja gospodarstw rolnych” przedstawiła pani **Danuta Puszekiel**, rolniczka – beneficjentka tego działania, która swoim dobrym przykładem zachęcała do wnioskowania o formy pomocowe PROW i prowadzenia rachunkowości rolnej. Dlaczego zachęcała do prowadzenia rachunkowości? Ponieważ beneficjenci tych trzech programów pomocowych są zobowiązani do jej prowadzenia,

a gromadzenie zapisów rachunkowych w wymiarze szerszym niż wynika to z rozporządzeń dotyczących tych form pomocy pozwala uzyskać cenne narzędzia do zarządzania gospodarstwem takie jak np. rachunek wyników, bilans czy też przepływ gotówkowy. Pani Danuta przedstawiła nie tylko korzyści związane ze skorzystaniem z tej formy pomocy, ale również trudności z tym związane. Ostateczny wniosek jednak był taki, że było warto. Ostatni wykład na temat „Małego przetwórstwa i RHD” przedstawiła pani **Kamila Gdeczyk-Macho**, Specjalista ds. organizacji rynków rolnych i przedsiębiorczości wiejskiej w LODR, zwracając uwagę na to, że wymogi dotyczące tych form dodatkowej działalności w gospodarstwie stają się coraz bardziej liberalne i coraz więcej rolników decyduje się na podwyższenie dochodu z gospodarstwa przetwarzając własne produkty.

Konferencję podsumowano krótką dyskusją. Uczniowie klas maturalnych ze szkół rolniczych to potencjalni rolnicy lub pracownicy związani z gospodarstwem rolnym czy też rozwojem obszarów wiejskich. Niebawem skończą edukację i wkroczą na ścieżkę kariery zawodowej, a pozyskana wiedza będzie stanowiła solidną podstawę do podjęcia samodzielnej pracy na najwyższym poziomie. A to z kolei przyczyni się do ich sukcesów zawodowych w przyszłości. Nauczyciele ze szkół rolniczych będą mogli przekazywać zdobytą wiedzę pozostałym uczniom. Mamy nadzieję, że konferencja pokazała młodym ludziom chcącym związać swoją przyszłość z rolnictwem, że nie są sami, ponieważ mogą korzystać z różnego rodzaju programów pomocowych przygotowanych dla rolników oraz oczywiście z pomocy doradców rolniczych.

■ Kamila Gdeczyk-Macho

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich: na lata 2014-2020 -
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

„Oszczędzajmy wodę i dbajmy razem o przyrodę” – znamy zwycięzców

Zastępca Dyrektora LODR pan Jan Gembara wraz z laureatami konkursu

Technika wykonania prac była dowolna. Prace miały zachęcać do oszczędzania wody.

Spośród nadesłanych prac wytypowanych zostało pięć najlepszych:

I miejsce – Gabriel Sakowicz,
II miejsce – Bartosz Konkiewicz,
III miejsce – Igor Szydłowski,
Wyróżnienie – Ignacy Golczyk,
Wyróżnienie – Pola Karamć.

Celem konkursu było uświadomienie najmłodszym, jak ważne jest oszczędzanie. Serdecznie gratulujemy laureatom i dziękujemy wszystkim uczestnikom za udział w konkursie.

■ Emilia Żok

W dniu 12 października rozstrzygnięty został konkurs dla dzieci pn. „Oszczędzajmy wodę i dbajmy razem o przyrodę”. Konkurs skierowany był do uczniów klas IV-VIII, uczęszczających do szkół podstawowych z terenu województwa lubuskiego.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Materiał opracowany przez Lubuski Orodek Doradztwa Rolniczego.
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku
wraz z Izbą Administracji Skarbowej w Zielonej Górze

organizuje szkolenie on-line

VAT W ROLNICTWIE

**ZMIANY
w podatku VAT
w latach
2022 – 2023**

30 listopada 2022 roku • godz. 10.00

Szkolenie poprowadzą specjaliści z IAS.

Tematyka szkolenia:

1. Zmiany w podatku VAT wynikające z tzw. Pakietu SLIM VAT 3, w tym nowy limit sprzedaży małego podatnika, doprecyzowanie kursu walut przy korektach faktur, złagodzenie warunków szybszego zwrotu VAT (15 dni), brak obowiązku wystawiania faktury zaliczkowej, rezygnacja z obowiązku drukowania dokumentów fiskalnych.
2. Kasy rejestrujące.
3. Grupa VAT – podstawowe informacje.
4. E-Urząd Skarbowy.
5. Skąd pozyskać informacje dotyczące podatku VAT.
6. E - faktury i KSef.

Zapisy na szkolenie poprzez stronę internetową www.lodr.pl, zakładka szkolenia – harmonogram szkoleń.

Osoba do kontaktu: **Iwona Kupińska**, tel. 500 028 446, e-mail: i.kupinska@lodr.pl

Szanowni Rolnicy!

Już niedługo będzie można uzyskać wsparcie na inwestycje związane z odnawialną energią w gospodarstwie rolnym. W ramach zmian w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, utworzono nowy obszar F- „Zielona energia w gospodarstwie rolnym” w ramach operacji „Modernizacja Gospodarstw Rolnych”. Kwota dofinansowania to 150 tysięcy złotych na jedno gospodarstwo rolne.

Zielona energia

Myśląc o środowisku naturalnym i obniżeniu rachunków za prąd, zapewne niejedynemu rolnikowi zastanawiał się nad zainstalowaniem paneli fotowoltaicznych czy pompy ciepła. Teraz będzie to łatwiejsze, bo można liczyć na maksymalną kwotę pomocy w wysokości 150 tys. złotych na jedno gospodarstwo. Powszechnie wiadomo, że ww. urządzenia są ekologiczne (nie emitują CO₂) oraz nie wytwarzają szkodliwych dla ludzi i zwierząt substancji. Energia słoneczna jest obecnie najbezpieczniejszym odnawialnym źródłem energii.

W ramach nowego obszaru F planuje się, że będą realizowane inwestycje w tworzenie instalacji wytwarzającej energię z promieniowania słonecznego i magazyny tej energii. Inwestycje będą mogły dotyczyć także inteligentnych systemów zarządzania energią z możliwością zainstalowania pomp ciepła. Wyprodukowana energia z promieniowania słonecznego będzie używana do obsługi urządzeń występujących w gospodarstwie rolnym,

np. system oświetlenia, czy wentylacji. Pozwoli to uniezależnić budynki gospodarcze od dostaw tradycyjnie wytwarzanej energii. Pomoc będzie udzielana na inwestycje poprawiające ogólne wyniki gospodarstw rolnych prowadzących zarobkową działalność rolniczą.

Wsparcie można przeznaczyć m.in. na zakup instalacji produkujących energię z promieniowania słonecznego o zainstalowanej mocy elektrycznej do 50 kW wraz z magazynami energii i systemami inteligentnego zarządzania energią. Za pomoc finansową można kupić pompę ciepła, o ile będzie stanowiła integralną część instalacji produkującej energię z promieniowania słonecznego. Ponadto można pokryć wszelkie koszty montażu instalacji urządzeń do produkcji energii czy koszty przygotowanej dokumentacji technicznej.

Zaplanowano pomoc w wysokości:

- 60% kosztów kwalifikowalnych operacji w przypadku młodych rolników i inwestycji zbiorowych albo

■ **Andrzej Rochmiński**
Dyrektor Lubuskiego
Oddziału Regionalnego ARiMR
w Zielonej Górze

- 50% kosztów kwalifikowalnych w przypadku pozostałych operacji i nie mniej niż 30% kosztów kwalifikowalnych.

Nabór na wsparcie w tym zakresie zostanie ogłoszony przez Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Przypominamy, że wszystkie informacje na temat aktualnych oraz planowanych naborów znajdują Państwo na stronie internetowej Agencji, pod adresem www.gov.pl/web/arimr. Zachęcamy do jej śledzenia, jak również do odwiedzenia naszego profilu na Facebooku, gdzie zamieszczamy ważne informacje dotyczące działania naszego Oddziału.

Dodatkowe informacje można również uzyskać pod numerem bezpłatnej infolinii 800 38 00 84.

Marka „Rasa Rodzima”

Produkcja żywności wysokiej jakości oparta o krajowe rasy zwierząt gospodarskich może być szansą dla mniejszych i średnich gospodarstw. Możliwości takie daje wdrożenie systemu certyfikacji i promocji ras rodzimych oraz znakowanie wytwarzanych z nich produktów specjalnym logo. Planowane jest także dodatkowe wsparcie hodowli polskich ras lokalnych w ramach krajowego planu strategicznego.

*Tadeusz Matyka
LODR Lubniewice
t.matyka@lodr.pl*

Jedną z podstawowych form promocji ras rodzimych oraz pozyskiwanych od nich surowców i produktów stanowi program certyfikacji znakiem „Rasa Rodzima” opracowany w Instytucie Zootechniki. Znak ten może być stosowany jako logo zbiorcze dla wszystkich gatunków lub jako oddzielne wersje dla poszczególnych ras rodzimych. W założeniu system wykorzystania logo będzie promował na rynkach lokalnych produkty krajowych ras rodzimych utrzymywanych w tradycyjnych i naturalnych systemach chowu oraz żywienia. Głównym celem stosowania takiego znaku jest promocja i ochrona polskich ras zwierząt. Jednocześnie nowe logo ma wyróż-

niać produkty o wysokiej wartości odżywczej i prozdrowotnej. Będzie ono mogło być stosowane dla różnych rodzajów produktów (np. tusze, mięso i jego przetwory, mleko i jego przetwory, jaja, miód) pochodzących od zwierząt objętych programami ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich.

Popularyzacja ras rodzimych oraz certyfikacja produktów o unikalnych walorach smakowych specjalnymi znakami jakości ma zapewnić trwałość użytkowania tych ras oraz zwiększyć opłacalność ich chowu i przetwórstwa surowców. Wypromowanie marek produktów pochodzących od ras lokalnych i sprzedawanych w wyższej cenie umożliwi większe wykorzystanie potencjału polskich ras rodzimych. Obecnie rynek produktów z ras tradycyjnych jest bardzo małą i lokalną niszą. Stosowanie certyfikacji i promo-

cja znaku „Rasa Rodzima” przyczyni się do zwiększenia skali produkcji i szerszej dostępności na rynku wyrobów z ras lokalnych.

Logo „Rasa Rodzima” stanowi własność Instytutu Zootechniki, który ustala zasady jego stosowania. Szczegółowe warunki certyfikacji oraz posługiwania się takim znakiem są określone w umowie zawieranej przez hodowcę z Instytutem Zootechniki. Prawo do oznaczania produktów z użyciem specjalnego logo mają hodowcy ras rodzimych oraz zakłady przetwórcze produkujące wyroby z wykorzystaniem surowców pochodzących od tych ras. Instytut prowadzi ewidencję uczestników programu oraz listę certyfikowanych produktów. Jednostka certyfikująca lub upoważniony przez nią podmiot może przeprowadzać wizytacje gospodarstw posługujących się logo „Rasa Rodzi-

ma” w celu kontroli czy przestrzegane są warunki posługiwania się tym znakiem. Uczestnik programu jest zobowiązany do przedstawiania co roku sprawozdania dotyczącego wielkości certyfikowanej produkcji oraz wyników ekonomicznych ze sprzedaży produktów i surowców pochodzących od ras rodzimych.

Uczestnicy programu certyfikacji muszą spełniać określone w warunki dotyczące:

- tradycyjnego, powolnego chowu ras rodzimych na naturalnych paszach,
- ekstensywności hodowli,
- dobrostanu zwierząt i warunków sanitarnych,
- ochrony bioróżnorodności i genetyczności rasy rodzimej,
- ochrony przyrody i krajobrazu,
- jakości i walorów odżywczych produktów,
- zdrowia zwierząt i naturalności produktów,
- braku stosowania konserwantów i wypełniaczy,
- małej skali produkcji prowadzonej w oparciu o tradycyjne receptury.

W trakcie chowu należy zapewnić możliwość pełnej identyfikacji

w zakresie genotypu zwierząt ras rodzimych, dlatego musi być prowadzona ocena ich wartości użytkowej. Konieczne jest także utrzymywanie zwierząt w środowisku charakterystycznym dla każdej z ras i zapewnieniu dostępu do naturalnych terenów i wybiegu. W przypadku zwierząt stadnych, wypas prowadzi się w sposób ekstensywny na dużej powierzchni, niewpływający na degradację środowiska.

Uczestnik programu ma prawo do posługiwania się znakiem „Rasa Rodzima” do oznaczania pomieszczeń inwentarskich, siedziby hodowcy, pastwisk, stanowisk dla zwierząt oraz do umieszczania znaku na dokumentach. Natomiast w przypadku produkcji wyrobów z ras lokalnych logo może być stosowane również do oznaczania zakładu przetwórczego, samochodów dostawczych, punktów sprzedaży, na opakowaniach produktów oraz w materiałach informacyjno-promocyjnych.

Osoby zainteresowane otrzymaniem prawa do posługiwania się znakiem „Rasa Rodzima” muszą złożyć wnioski do Instytutu Zootechniki,

który dokonuje oceny wniosku pod kątem spełnienia warunków formalnych. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku Instytut przeprowadza kontrolę w gospodarstwie hodowcy, która ma na celu zweryfikowanie zgodności wniosku i oświadczeń ze stanem faktycznym. W przypadku pozytywnej oceny gospodarstwa następuje podpisanie umowy na przyznanie prawa do posługiwania się znakiem „Rasa Rodzima”. W umowie określone są również warunki dotyczące hodowli zwierząt i przetwórstwa surowców, które uczestnik programu zobowiązuje się spełnić.

Hodowcy, którzy zdecydują się na chów zwierząt ras rodzimych, mogą uzyskać wsparcie finansowe z ARiMR w ramach programu „Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie”. Planowane są także dodatkowe środki finansowe na wspieranie hodowli ras rodzimych w krajowym planie strategicznym.

Źródło:

www.bioroznorodnosc.izoo.krakow.pl

Co wpływa na jakość mięsa wołowego?

Anna Wołk
LODR Kalsk
a.wolk@lodr.pl

Wołowina, mięso doceniane na całym świecie ze względu na walory zdrowotne związane za znaczną zawartością składników prozdrowotnych, w tym tłuszczu, składników mineralnych oraz antyoksydantów. Obecnie wołowina zalecana jest do żywienia dzieci i młodzieży, a także osób w trakcie okresu rekonwalescencji i osób starszych, zwłaszcza tych z chorobami układu krążenia i podwyższonym cholesterolem. Spożycie mięsa wołowego to średnio 3 kg przypadające na statystycznego Polaka w ciągu roku, podczas gdy w UE wartość ta wynosi ok 11 kg. Czynnikiem wpływającym na spożycie wołowiny są m.in. jakość mięsa, tradycja i styl życia oraz w dużej mierze cena.

Czynniki determinujące jakość mięsa wołowego dzielimy na dwie grupy:

- przedubojowe – rasa zwierzęcia, płeć, wiek w chwili uboju, żywienie,

system chowu, przygotowanie bydła do obrotu przedubojowego, - poubojowe – wychładzanie, rozbiór tusz, pakowanie, przechowywanie, transport oraz dojrzewanie mięsa.

Rasa

Pierwszym czynnikiem determinującym jakość mięsa wołowego jest rasa. Wybierając rasę do hodowli należy kierować się potencjałem jej wzrostu, umięśnieniem, wydajnością rzeźną oraz łatwością wycieleń. Wybór rasy należy dostosować do warunków egzystencjonalnych jakie należy zapewnić zwierzętom w trakcie opasu, ale należy również pamiętać o możliwości zbytu mięsa danej rasy. Najczęstsza rasa zwierząt mięsnych wybieranych do hodowli w Polsce to Limousine. Jest dość łatwą rasą do hodowli w naszych warunkach. Waga urodzeniowa cieląt waha się od ok. 36 kg – cieliczki i 40 kg – buhajki. To właśnie buhajów tej rasy używano do krzyżowania z krowami ras mlecznych, aby zmienić profil produkcji z mlecznej na mięsną właśnie ze względu na łatwość wycie-

leń krów mlecznych. Charolaise to kolejna rasa mięsna wywodząca się podobnie jak Limousine z Francji. Buhaje tej rasy również używane są do krzyżowania z rasami mlecznymi, jednak ze względu na ciężkie porody (duże cielęta) nie są aż tak popularne jak poprzednicy. Tusza cechuje się dobrym umięśnieniem i niską zawartością tkanki tłuszczowej. Kolejną rasą jest wywodząca się z Anglii rasa Hereford. Cechują ją dobre umięśnienie oraz dość drobna budowa kośćca. Zwierzęta tej rasy mają wysoką odporność na choroby oraz na niekorzystne warunki środowiskowe. Nie są też zbyt wymagające pod względem pasz, co sprawia, że są łatwe w obsłudze i odchowie. Do popularnych ras mięsnych należą też Aberdeen Angus odmiany czarnej i czerwonej, Simental, Blonde d'Aquitaine oraz Salers.

Przy wyborze rasy mięsnej do hodowli należy kierować się przede wszystkim łatwością porodów oraz odchovu cieląt. Zła decyzja może prowadzić do wystąpienia trudnych porodów, a w rezultacie do pogor-

szenia się kondycji krów i uzyskania cieląt, na które nie będzie popytu.

Płeć

Drugim ważnym czynnikiem mającym wpływ na jakość mięsa jest płeć. To ona warunkuje zdolność opasową oraz wartość rzeźną. U buhajków po okresie dojrzałości wytwarzany jest hormon testosteron i to on wpływa na rozwój mięśni. Wpływ na wzrost i rozwój samców ma kastracja, która powoduje zmniejszenie czynności tarczycy, czego skutkiem są większe predyspozycje do odkładania tłuszczu.

Wiek zwierzęcia i masa ciała

Wiek zwierzęcia i masa ciała wpływają na skład tkankowy tuszy, tzn. im zwierzę starsze tym udział tłuszczu wyższy a zawartość udziału mięśni i kości niższa. Również zawartość kolagenu i jego struktura ulegają zmianie. Im zwierzę starsze tym zawartość kolagenu wyższa a kruchość niższa. Duża zawartość kolagenu w mięśniach wpływa niekorzystnie na kruchość wołowiny. Wołowina pozyskana od starszych zwierząt ma bardziej intensywny zapach i smak niż mięso młodszego bydła. U młodzieży w przyrostach dobowych dominuje tkana mięsna, natomiast wraz z wiekiem zmienia się proporcja składników i następuje odkładanie tłuszczu.

Przy zakończeniu opasu zwierzęcia uwzględniamy jego wiek i rasę,

ponieważ ma to wpływ na jakość żywca wołowego. Bydło uzyskuje dojrzałość rzeźną, gdy występuje cienka warstwa tłuszczu podskórnego. Decyzja dotycząca wieku uboju musi być podejmowana na podstawie korzyści ekonomicznych w oparciu o aktualne ceny skupu żywca wołowego.

Sposób żywienia bydła

Sposób żywienia bydła również ma duży wpływ na wartość rzeźną i jakość mięsa. Opasanie bydła dzielimy na trzy systemy: intensywny, półintensywny z wykorzystaniem pastwiska oraz ekstensywny. Opas intensywny opiera się głównie na chowie młodych zwierząt, które cechuje wysokie tempo wzrostu oraz intensywne odkładanie się białka. Do tego rodzaju produkcji przeznaczają się młode buhajki ras mięsnych, mleczno-mięsnych oraz mieszańce, których przyrosty dobowe masy ciała sięgają powyżej 1000 g przy wykorzystaniu paszy treściwej. System utrzymania alkierzowy (tylko w budynku). Opas półintensywny stosuje się w rejonach, gdzie dostępne są pastwiska, ponieważ opiera się on na wykorzystaniu sezonu pastwiskowego. Po nim zwierzęta przechodzą na system alkierzowy i żywione są kiszonką z traw, sianem łąkowym oraz paszą treściwą.

Opas ekstensywny głównie opiera się na wykorzystaniu trwałych użytków zielonych. Jest on najbardziej korzystny ekonomicznie. Zielonka pastwiskowa jest jedną z najlepszych i najbardziej wartościowych pasz będących jednocześnie paszą tanią. Korzystanie

z trwałych użytków zielonych minimalizuje koszty produkcji.

Obrót przedubojowy

Obrót przedubojowy ma istotny wpływ na jakość mięsa wołowego. Nieprawidłowe traktowanie i obchodzenie się ze zwierzętami podczas transportu, przepędu czy w magazynach przedubojowych, wpływa niekorzystnie ze względu na wiele z tym związanych czynników stresogennych. Transport do miejsca przeznaczenia nie powinien trwać dłużej niż 3 godziny, a jeżeli trwa dłużej, powinno się zwierzętom zapewnić postój. Ubój winien zostać dokonany w tym samym dniu. Jeżeli jest to niemożliwe, należy zapewnić zwierzętom warunki do wypoczynku z dostępem do wody i paszy. Silny stres może spowodować znaczne ubytki masy ciała, a brak wody silne odwodnienie. Dodatkowym problemem w czasie transportu mogą być uszkodzenia mechaniczne, takie jak: złamane kończyny, obrażenia zadane przez inne zwierzęta, omdlenia. Zachowawcza i fizjologiczna reakcja organizmu zwierzęcia przed ubojem w tym sposób załadunku, transportu i rozładunku, wpływają na cechy odpowiadające za jakość mięsa: kolor, pH i teksturę. Sytuacje związane ze stresem obniżają jakość mięsa poprzez mniejszą zawartość glikogenu i podwyższone pH końcowe.

Higiena i procesy technologiczne

Ubój zwierzęcia i obróbkę poubojową tuszy należy przeprowadzić przestrzegając zasad higieny oraz procesów technologicznych. Skóra zwierzęcia i przewód pokarmowy są siedliskami bakterii i mogą zanieczyścić powierzchnię mięsa. Dlatego należy zachować szczególną ostrożność, aby nie dopuścić do zetknięcia zawartości przewodu pokarmowego z mięsem.

Higiena personelu oraz sprzętu jest również ważnym elementem procesu pozyskiwania mięsa, gdyż może być ona źródłem wtórnego zakażenia mięsa. Istotne jest też szybkie przeka-

we traktowanie zwierząt w czasie odchowu, prawidłowy transport uwzględniający wymogi dobrostanowe, humanitarnie przeprowadzony ubój, obróbka poubojowa z zachowaniem okresu dojrzewania mięsa oraz prawidłowa dystrybucja, rzutuje na jakość mięsa wołowego.

Dobrej jakości mięso wołowe powinno cechować

się: kruchością, soczystością oraz mieć odpowiednią barwę, ponieważ takie są oczekiwania konsumenta.

Bogata w białko

Pamiętajmy, że wołowina jako produkt spożywczy bogata jest w białko. Zwięk-

sza ono odporność organizmu oraz bierze udział w przewodzeniu impulsów nerwowych. Przystawalność białka zwierzęcego przez człowieka jest wyższa niż białka pochodzenia roślinnego ze względu na zbliżony skład aminokwasów.

W mięsie wołowym znajduje się również kolagen będący głównym składnikiem tkanki łącznej, odpowiedzialny za prawidłowe funkcjonowanie stawów, a także stan skóry, włosów i paznokci. Białko wpływa na walory smakowo-zapachowe i kruchość mięsa wołowego.

zanie tuszy do chłodni – temperatura 0-2°C, wilgotność 80-85%. W takich warunkach zahamowany jest rozwój drobnoustrojów. Tusza przechowywana może być w warunkach 2-4°C przez okres 7-21 dni. W tym czasie osiąga pełnię walorów smakowych. Mięso powinno być pakowane próżniowo, co daje możliwość jego przechowywania przez ok. 3-4 tygodnie.

Efekt końcowy

Końcowa jakość mięsa wołowego jest wypadkową wielu działań i czynników zarówno genetycznych, jak i bytowych. Każdy etap produkcji mięsa wołowego: odpowiedni wybór rasy, prawidłowe żywienie, właści-

Dbajmy o trwałe użytki zielone

Jolanta Nonn
PZDR Międzyrzecz
j.nonn@lodr.pl

W Polsce łąki są cennym źródłem pasz dla zwierząt gospodarskich. W dobie zmieniającego się klimatu, kiedy wysokie temperatury dają się nam we znaki i powodują, że musimy mierzyć się z nieustannym niedoborem wody, szczególna troska o łąki jest niezbędna. W praktyce mówi się o łąkach naturalnych i tych posianych przez człowieka.

Aby móc w pełni wykorzystać potencjał produkcyjny łąk w gospodarstwie należy w pierwszej kolejności zadbać o odpowiedni skład runi, optymalne pH gleby, właściwe nawożenie oraz prawidłowe stosunki wodne. Ważne jest również wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych, takich jak: włókowanie, wałowanie, zwalczanie chwastów oraz koszenie przynajmniej raz w roku. Włókowanie ma na celu wyrównanie kretowisk, wałowanie z kolei służy ugnieceniu rozwarstwionej po zimie runi w celu usunięcia z gleby zbędnego powietrza i popra-

wienia podsiąku kapilarnego wody. Łąki pozostawione samym sobie ulegają sukcesji naturalnej przeobrażając się stopniowo w lasy, dlatego bardzo ważny jest zabieg koszenia. Istotnym elementem wpływającym na jakość trawy z łąk jest ich nawożenie. Aby nawożenie było w pełni uzasadnione ekonomicznie i nie miało ujemnego wpływu na środowisko, powinno być poprzedzone badaniami gleby. By uzyskać możliwie wysokie plony, należy dostarczyć roślinom niezbędnych składników pokarmowych w odpowiednich dawkach oraz terminach. Na łąkach i pastwiskach stosować możemy zarówno nawozy organiczne, jak i mineralne. Szczególnie istotną rolę, podobnie jak w przypadku upraw na gruntach ornych, odgrywa azot.

Dla przypomnienia, na trwałych użytkach zielonych w każdym roku nawozy naturalne płynne oraz nawozy azotowe mineralne mogą być stosowane w okresie od 1 marca do 31 października, natomiast obornik od 1 marca do 30 listopada. Obornik można stosować wczesną wiosną lub jesienią w dawce 20-30t/ha raz na 3-4 lata. Gleby torfowe, na których znajdują się łąki, są z natury kwaśne (pH 4,5-5,5), dlatego wymagają wapnowania dopiero przy pH poniżej 4,5, jednak często na zaniedbanych lub ekstensywnych stanowiskach pH bywa niższe niż 4,5 i wtedy konieczne jest zastosowanie wapna. W ustaleniu wysokości dawki pomocna będzie poniższa tabela.

Tab. Zalecane dawki wapna na użytki zielone

GLEBY	ZAWARTOŚĆ PRÓCHNICY (% C)	DAWKI CaO (t/ha) w zależności od pH			
		pH do 4,5	pH 4,6-5,0	pH 5,1-5,5	pH 5,4-6,0
mineralne	poniżej 1,25	1	0,5	0,25	-
mineralno-organiczne	1,26 - 2,5	1,5	1	0,5	0,25
	2,6 - 5,0	2	1,5	1	0,5
organiczne	5,1 - 10,0	3	2,5	-	-

Źródło: A. Sapek

Postaw na biologiczną ochronę

Pomimo powstawania coraz to nowszych i bardziej skutecznych metod biologicznej ochrony upraw, wciąż nie są one w stanie całkowicie wyprzeć pestycydów. Jak obecnie prezentują się możliwości biologicznej ochrony upraw oraz ich skuteczność?

naturalnych wrogów. Taka strategia stała się bardzo popularna i w większości przypadków kończyła się sukcesem. Następnym przełomem było rozpoczęcie prac nad możliwością wykorzystania grzybów chorobotwórczych takich jak *Metarhizium anisopliae* oraz *Beauveria bassiana* atakujących niektóre szkodniki. Dało to początek produkcji preparatów zawierających mikroorganizmy chorobotwórcze dla organizmów szkodliwych, które można wykorzystać do ich zwalczania. W kolejnych latach na rynku zaczęły się pojawiać nowe preparaty biologiczne przeznaczone do zwalczania nie tylko szkodników, ale także niektórych sprawców chorób roślin.

Jakie znasz metody?

Istnieje wiele możliwości biologicznej ochrony upraw a ich dobór zależy od uprawy, zwalczanego organizmu, warunków klimatycznych, stosowanej agrotechniki oraz stopnia nasilenia występowania chorób i szkodników. Możemy wyróżnić takie metody jak:

- stosowanie organizmów pożytecznych,
- biopreparaty do zwalczania szkodników oparte o chorobotwórcze dla nich grzyby, wirusy i bakterie,
- biopreparaty zawierające antagonistyczne w stosunku do chorób roślin mikroorganizmy,
- wykorzystanie organizmów ograniczających występowanie chwastów,
- hodowla odmian tolerancyjnych i odpornych na organizmy szkodliwe,
- stosowanie środków biotechnicznych, czyli substancji pochodzenia naturalnego otrzymywanych bezpośrednio

z roślin lub innych organizmów lub syntezowanych w laboratoriach, - ochrona organizmów pożytecznych i tworzenie im sprzyjających warunków do rozwoju.

W produkcji rolniczej korzystanie z metod biologicznych należy raczej do rzadkości. Zmienia się to powoli wraz ze wzrostem zainteresowania produkcją ekologiczną, gdzie konwencjonalne środki ochrony roślin są niedozwolone. Częściej można spotkać się z metodami biologicznymi w sadach lub w produkcji warzywniczej, szczególnie pod osłonami. W uprawach polowych metody biologiczne są stosowane przeważnie jako uzupełnienie innych metod. Wyjątkiem jest zwalczanie niektórych szkodników, takich jak coraz częściej pojawiająca się w kukurydzy omacnica prosowianka.

Zwalcz szkodniki

Tomasz Sakowicz
LODR Kalsk
t.sakowicz@lodr.pl

Co oznacza pojęcie biologicznej ochrony upraw?

Biologiczna ochrona upraw to nic innego jak wykorzystanie naturalnych wrogów organizmów szkodliwych atakujących rośliny w celu ograniczenia ich występowania. Zaliczamy do nich drapieżców, pasożyty oraz mikroorganizmy chorobotwórcze, które w naturalnych warunkach ograniczają populacje agrofagów.

To żadna nowość

Organizmy zwalczające oraz pasożytujące na szkodnikach zaobserwowano już wiele wieków temu i można odnaleźć dużo zapisów świadczących o ich wykorzystaniu w praktyce. Znaczący rozwój metod biologicznych nastąpił jednak w połowie XIX wieku i wiązał się z rosnącą wymianą towarową oraz z przewożeniem wraz z towarami szkodników na inne kontynenty, gdzie wcześniej nie występowały. Zwykle gatunki te rozwijały się w nowych miejscach bardzo dynamicznie z powodu braku wrogów naturalnych. Aby rozwiązać ten problem, w ślad za zawleczonymi szkodnikami zaczęto wprowadzać ich

W przypadku produkcji rolniczej najczęściej spotykanym zastosowaniem metody biologicznej jest wykorzystanie preparatów mikrobiologicznych zawierających kruszynka, który jest pasożytem jaj omacnicy prosowianki, a także innych gatunków szkodliwych motyli takich jak słonecznica orężówka, rolnice i piętnówki. Kruszynek jest małą błonkówką o wielkości 0,4-0,8 mm, która składa jaja do jaj wielu gatunków owadów, w tym szkodników. Innymi wartymi uwagi środkami są biopreparaty zawierające bakterie *Bacillus thuringiensis*. Charakteryzują się one najszerszym spektrum zwalczanych szkodników spośród metod biologicznych. Bakteria ta wytwarza toksyczny kryształ wywołujący u owadów paraliż przewodu pokarmowego, co prowadzi do zaprzestania żerowania, a następnie śmierci owada. Przykładem może być preparat Dipel WG zawierający *B. thuringiensis* var. *Kurstaki* przeznaczony do zwalczania pachóweczki strąkóweczki w grochu, a także niedostępny obecnie na polskim rynku preparat Novodor SC zawierający bakterie *B. thuringiensis* var. *tenebrionis* służący do zwalczania stonki ziemniaczanej. Niewątpliwą zaletą biopreparatów opartych *B. thuringiensis* jest fakt, że nie stanowią zagrożenia dla ludzi, zwierząt gospodarskich czy pożytecznych owadów, takich jak

pszczoły i biedronki. Kolejnym plusem jest możliwość zastosowania do ich aplikacji tego samego sprzętu jak w przypadku chemicznych środków ochrony roślin. Innym przykładem biologicznych insektycydów są preparaty zawierające grzyb *Beauveria bassiana* stosowane do zwalczania mszyc, wciornastków, przędziorka chmielowca oraz drutowców posiadające rejestrację między innymi w uprawie grochu, rzepaku ozimego, soi, łubinu, lucerny, esparcety, słonecznika (preparat Naturalis).

Pozbądź się sprawców chorób

Naturalnym wrogiem grzybów będących sprawcami chorób roślin są antagonistyczne dla nich grzyby, które je atakują i niszczą. W tym celu produkują szkodliwe dla nich substancje takie jak antybiotyki. Naukowcy wykorzystali to zjawisko do wytworzenia biopreparatów zawierających żywe kultury grzybów będących skuteczną formą ograniczenia liczebności niektórych grzybów chorobotwórczych. W porównaniu do standardowych fungicydów biopreparaty cechują się znacznie dłuższym okresem działania, nie występują w ich wypadku produkty rozkładu środka, nie ma ryzyka wytworzenia przez zwalczane organizmy odporności na zastosowany środek

oraz pozwalają na eliminację grzybni, sklerocjów i zarodników w glebie. Ponadto są całkowicie bezpieczne dla ludzi i zwierząt. Przykładem biopreparatów mających zastosowanie w zwalczaniu chorób roślin uprawnych jest Contans WG zawierający oospory pasożytniczego grzyba *Coniothyrium minitans* zarejestrowany do zwalczania zgnilizny twardzikowej w rzepaku ozimym. Innym preparatem zarejestrowanym do tego samego celu jest Serenade ASO oparty o grzyb *Bacillus amyloliquefaciens*.

Postaw na biologiczną

ochronę

Obecnie biologiczne środki ochrony roślin są wykorzystywane w produkcji rolniczej na niewielką skalę. Głównym powodem takiego stanu rzeczy jest potrzeba dokładniejszego określenia terminu wykonania zabiegu i jego mniejsza skuteczność w porównaniu do środków chemicznych. Kolejnym czynnikiem ograniczającym ich popularność jest węższe spektrum zwalczanych organizmów szkodliwych. Zastąpienie pestycydów metodami biologicznymi wymaga od użytkownika szerszej wiedzy i regularnych kontroli plantacji w celu dokładnego określenia faz rozwojowych zwalczanych agrofagów i ustalenia optymalnego terminu wykonania zabiegu, a w razie konieczności jego powtarzania.

Kapusta – głowa „niepusta”

Agnelika Cybulska
PZDR Międzyrzecz
a.cybulska@lodr.pl

Kapusta głowiasta z rodziny kapustowatych jest jednym z najpopularniejszych warzyw uprawianych w Polsce. Jest ona znana i doceniana oraz od dawna obecna w naszej diecie. Swoją popularność zdobyła dzięki dobremu przystosowaniu do warunków klimatycznych panujących w naszym kraju, łatwości w uprawie oraz wysokiej wartości odżywczej. Kapusta głowiasta doczekała się niezliczonej ilości odmian do uprawy – od wczesnej wiosny aż do późnej jesieni.

Kapusta to roślina dwuletnia, jednak najczęściej wykorzystywana jest jako roślina jednoroczna. W pierwszym roku tworzy się to, co nas najbardziej interesuje, czyli zwarta głowa, która jest w całości jadalna, a złożona jest ze skróconej łodygi (głaba) i ściśle do siebie przylegających liści. Natomiast w drugim roku uprawy kapusta zakwita i wytwarza

nasiona. Jej kwiaty zebrane są w groniastych kwiatostanach z których później tworzą się łuszczyny.

Czego wymaga kapusta?

Kapusta ma duże wymagania glebowe. Uprawa najlepiej udaje się na glebach piaszczysto-gliniastych, żyznych i wilgotnych. Kapusta nie udaje się na glebach o kwaśnym odczynie. Optymalne pH mieści się w przedziale 6,0-7,3. Jest to gatunek, który wymaga dobrego zaopatrzenia w wodę, źle tolerujący niedostateczną wilgotność zarówno w podłożu, jak i w powietrzu, dlatego trzeba pamiętać o regularnym podlewaniu kapusty. Z kolei przy nadmiarze wilgoci lub przy nierównomiernym nawadnianiu niektóre główki mogą pękać. Dlatego na plantacjach roślin z rodziny kapustowatych zakłada się instalacje nawadniające. Równie istotny przy uprawie kapusty jest wybór stanowiska. Idealne stanowisko dla kapusty to słoneczne miejsce, ponieważ jest to gatunek wrażliwy na niedobory światła. Rośliny te najlepiej rosną w temperaturze od

15°C do 20°C. Graniczne temperatury dla kapusty to 5°C oraz 35°C. Niekorzystne warunki pogodowe powodują gorsze wykształcanie główek i zamieranie części nadziemnych roślin. Kapusta wymaga również zadbania o prawidłowy płodozmian, nie należy uprawiać kapusty w jednym miejscu po sobie częściej niż co 4 lata.

Siew i rozsady – ważne zasady

Uprawę kapusty najczęściej zakłada się z rozsady, ale można również z siewu wprost do gruntu. Rozsadę odmian wczesnych produkujemy w pomieszczeniach ogrzewanych, gdyż wysiewamy ją już w styczniu i lutym, odmian średnio-wczesnych w pomieszczeniach nieogrzewanych - wysiew w marcu, natomiast późnych - na rozsadniku, w tym przypadku nasiona wysiewamy w kwietniu. Roślinom zapewniamy temperaturę ok. 16-18°C oraz maksymalnie dużo światła. Czas produkcji rozsady zależy od terminu jej wysadzenia do gruntu. Dla odmian najwcześniejszych długość

okresu produkcji trwa ok. 8 tygodni, natomiast dla odmian późnych o połowę krócej. Rozsadę kapusty najlepiej wysadzić na miejsce stałe wtedy, gdy młode rośliny wytworzą po kilka liści, po uprzednim jej hartowaniu – zwłaszcza odmian wczesnych.

Kiedy i jak nawozić?

Kapusta należy do warzyw o dużych wymaganiach pokarmowych, zwłaszcza w okresie formowania się główek. Należy nawozić ją odżywkami wieloskładnikowymi bogatymi w azot i potas. Dobrze również reaguje na nawożenie nawozami naturalnymi, organicznymi i zielonymi. Warto więc uprawiać ten gatunek w drugim roku po oborniku lub stosować kompost. Zamiennie można odżywiać kapustę biohumusem i stosować płodzmian z roślinami bobowatymi. Jako przedplon dobrze sprawdzają się rośliny motylkowe i trawy. Kapusta jest wrażliwa na niedobory makro- i mikroelementów w glebie. Niektóre niedobory można zaobserwować bezpośrednio na roślinach np. niedobór boru objawia się już na młodych liściach, które stają się jasnozielone, kruche i sztywne. Niedobór molibdenu to zmniejszone i jaśniejsze liście, a niedobór azotu to drobne żółtozielone liście, które stopniowo

stają się różowe i purpurowe. Ze względu na wymaganie glebowe kapusty, często gleba przed jej sadzeniem wymaga silnego wapnowania, aby podnieść pH. W wyniku tego zabiegu składniki pokarmowe stają się mniej dostępne dla roślin. Aby tego uniknąć, częstym rozwiązaniem jest stosowanie mączki bazaltowej, która zmniejsza kwasowość gleby, jednocześnie wzbogacając ją w szereg związków mineralnych. Nawóz ten powoli uwalnia składniki pokarmowe, tym samym nie dopuszcza do przenawożenia roślin.

Na co chorują warzywa kapustowate?

Jak każda roślina, kapusta również narażona jest na choroby i szkodniki. W uprawie kapusty często możemy się spotkać z takimi chorobami jak czerni krzyżowych, mączniak prawdziwy i rzekomy, kiła kapusty, szara pleśń i zgnilizna twardzikowa. Natomiast jeśli mowa o szkodnikach, to jednym z groźniejszych szkodników dla kapusty jest śmietka kapuściana, która atakuje korzenie i jest szczególnie niebezpieczna dla rozsady. Należy również wymienić takie szkodniki jak pchełka ziemna, mszyca, stonka oraz ślimaki, które żerują na liściach kapusty.

Zdrowa wartościowa głowa

Już w starożytności doceniano zdrowotne właściwości kapusty i wykorzystywano ją do leczenia anemii, chorób układu pokarmowego czy stawów. Dzięki współczesnej nauce tylko potwierdziliśmy jej dietetyczne i zdrowotne właściwości. Teraz wiemy, że kapusta jest warzywem niskokalorycznym, zawierającym w 100 g tylko 29 kcal.

Stanowi cenne źródło witamin (C, A, B, E, K), soli mineralnych (potasu, żelaza, sodu, wapnia, magnezu) oraz błonnika. Kapusta głowiasta ma bardzo szerokie zastosowanie i jest wykorzystywana przy leczeniu stanów zapalnych przewodu pokarmowego, w chorobach dróg oddechowych, kamicy nerkowej oraz profilaktyce nowotworowej piersi, jelita grubego i płuc. Stwierdzono również, że regularne spożywanie kapusty obniża poziom cholesterolu, wspomaga układ odpornościowy oraz krwionośny i poprawia pracę jelit. Dodatkowo działa moczopędnie i pomaga oczyszczać organizm z toksyn. Pamiętajmy, że najwięcej wartości odżywczych ma kapusta spożywana na surowo. Równie zdrowa jest kapusta kiszona. Proces kiszenia umożliwia zachowanie nawet do 90% witaminy C, która w przypadku obróbki termicznej ulega utlenieniu.

Źródła:

- M. Orłowski, E. Kołota, I. Strychacz, Uprawa warzyw w gruncie, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1988,
 J. Lisiecka, Kapusta w roli głównej w Działkowicz,
 B. Krochmal-Marczak, B. Sawicka, M. Stryjecka, M. Pisarek, B. Bieni, Wartość odżywcza i prozdrowotna wybranych warzyw z rodzaju kapusta (Brassica L.).

Pobór wody pod kątem obecności bakterii *Ralstonia solanacearum*

Ralstonia solanacearum to bakteria wywołująca między innymi chorobę ziemniaków zwaną służakiem (brązową zgnilizną lub brunatną zgnilizną ziemniaka). Na terenie Unii Europejskiej bakteria *Ralstonia solanacearum* posiada status organizmu kwarantannowego i podlega obowiązkowi zwalczania.

Główne drogi rozprzestrzeniania się bakterii *Ralstonia solanacearum* to zainfekowane:

- bulwy użyte do sadzenia (wymiana międzysąsiedzka ziemniaków przeznaczonych do sadzenia, pochodzących z własnych rozmnożeń);

- gleba;
- woda gruntowa i powierzchniowa stosowana do nawadniania lub opryskiwania roślin;
- odpady bulw i odpady uzyskiwane w trakcie przerobu bulw (np. wycierka, ścieki);
- narzędzia, środki transportu, opakowania, miejsca przechowywania;
- samosiewy ziemniaka i dziko rosnące rośliny z rodz. Solanaceae (np. psianka słodkogórz).

Czynnikami wpływającymi na rozprzestrzenianie bakterii są m.in. skażone wody czy rośliny żywicielskie dziko rosnące. Dlatego też, bardzo istotne jest, aby woda wykorzystywana do nawadniania, zraszania czy

opryskiwania roślin była pobierana z ujęć/zbiorników przebadanych i nieporażonych.

W dziko rosnących roślinach z rodz. Solanaceae, a zwłaszcza w rosnącej przy brzegach rzek i strumieni psiance słodkogórz, bakteria zimuje i namnaża się. Następnie dostaje się do wody, która może stać się źródłem zakażenia kolejnych roślin, w tym ziemniaków.

Pracownicy PIORiN co roku pobierają próby wody do badań monitoringowych pod kątem obecności bakterii *Ralstonia solanacearum*.

Próby wody pobierane są z:

- wód powierzchniowych,

- oczyszczalni miejskich,
- oczyszczalni ścieków w zakładach przetwórczych ziemniaka, gorzelnii,
- roślin z rodziny Solanaceae.

Ponadto przy poborze wody, w miarę możliwości i obecności pobierane są dziko rosnące rośliny z rodziny Solanaceae, głównie psianki słodkogórz (*Solanum dulcamara*), ale również z innych gatunków takich jak psianka czarna, bielun dziedzierzawa czy lulek czarny.

Przy próbobraniu używa się jednorazowych rękawiczek ochronnych a przed przejściem do kolejnego punktu próbobrania należy zdezynfekować ręce i sprzęt do pobierania próbek. Próby pobiera się do sterylnych, jednorazowych

■ **Marcin Cyganiak**
Wojewódzki Inspektor
Ochrony Roślin i Nasiennictwa
Gorzów Wlkp.

próbówek typu Falcon o pojemności 50 ml. Probówki opisane są wodoodpornym pisakiem (numer protokołu pobrania próby, numer próbki, data i godzina pobrania próbki oraz temperatura wody w miejscu próbobrania).

Przy poborze z wód powierzchniowych próbę wody pobiera się w odległości 2 metrów od brzegu, poprzez zanurzenie probówek w wodzie na głębokość poniżej 30 cm ustawionych dnem do góry, a następnie odwróceniem o 180 stopni, tak aby napełniły się wodą. Mierzona jest temperatura wody.

Próbki wody umieszcza się w lodówce turystycznej zawierającej chłodzące wkłady, aby zapewnić maksymalnie niską temperaturę, bez dostępu światła.

Próby wody i roślin przesyłane są do Referencyjnego Laboratorium Fitosanitarne w Toruniu.

Tekst i zdjęcia: Dagmara Dubiniec WIO-RiN Oddział Międzyrzecz

Stawki dopłat bezpośrednich w 2022 r. ostatni raz na starych zasadach

Halina Iwaniuch
PZDR Żary
h.iwaniuch@lodr.pl

W dniu 30 września 2022 r. Europejski Bank Centralny opublikował kurs wymiany, po którym przeliczane będą płatności bezpośrednie za 2022 r. Wynosi on 4,8483 zł za 1 EUR. W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowane zostały projekty rozporządzeń określających stawki poszczególnych płatności. Całkowita pula środków na płatności bezpośrednie za 2022 r. wynosi 16,96 mld złotych (o ok. 1,32 mld zł więcej niż w 2021 r.).

Stawki dopłat bezpośrednich 2022 zostały określone w następującej wysokości:

- jednolita płatność obszarowa – 518,01 zł/ha,
- płatność za zazielenienie – 327,66 zł/ha,
- dla młodego rolnika – 360,91 zł/ha,
- płatność dodatkowa – 196,41 zł/ha,
- uzupełniająca płatność podstawowa – 41,10 zł. Jest to nowa płatność wprowadzona w 2022 roku.

Stawki dopłat do produkcji zwierzęcej:

- bydło – 363,16 zł/szt.,
- krowy 467,35 zł/szt.,
- owce – 121,47 zł/szt.,
- kozy – 51,05 zł/szt.

Stawki dopłat 2022 do produkcji roślinnej:

- płatność do roślin strączkowych na ziarno 673,50 zł/ha,
- rośliny pastewne – 515,26 zł/ha,
- chmiel – 2 257,46 zł/ha,
- ziemniaki skrobiowe – 1 761,46 zł/ha,
- buraki cukrowe – 1806,58 zł/ha,
- pomidory – 3 601,68 zł/ha,
- truskawki – 1 575,39 zł/ha,
- len – 748,91 zł/ha,
- konopie włókniste – 274,82 zł/ha,
- tytoń – Virginia – 3,38 zł/kg,
- pozostały tytoń – 2,44 zł/kg.

Zaliczki dopłat wypłacane są rolnikom od 17 października do końca listopada 2022 roku, a od 1 grudnia ARiMR zacznie wypłacać pozostałą część płatności. Zaliczka przysługuje rolnikowi, który w 2022 r. złożył wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich i wyniesie

70% stawki danej płatności bezpośredniej oraz obszaru stwierdzonego w ramach kontroli, albo liczby zwierząt stwierdzonych w ramach kontroli. Zaliczki w wysokości 85% otrzymają ci, którzy złożyli wnioski w ramach:

1) Poddziałania

- Wsparcie na zalesianie i tworzenie terenów zalesionych objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, w zakresie rocznej premii.
- 2) Działań objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020:
- Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne.
- Rolnictwo ekologiczne.
- Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami.
- Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne PROW 2007–2013.

Do końca czerwca 2023 roku Agencja powinna przelać na konta rolników co najmniej 95% wszystkich dopłat.

Źródło: MRiRW

Kukurydza
FAO 260

Osadkowski-Cebulski sp. z o.o.
sprzedajemy wysokie plony

ES HATTRICK

Zawodnik z najwyższej ligi

- ▶ Bardzo wysoki potencjał plonowania
- ▶ Dobra adaptacja do warunków środowiskowych (tolerancja na stresy)
- ▶ Szybkie oddawanie wody z ziarna – niskie koszty suszenia

Odmiana dostępna:

Osadkowski-Cebulski sp. z o.o., oddział Świebodzin
Mała 1 (koło PKP), 66-200 Świebodzin

Dołącz do nas!

Osadkowski-Cebulski.pl

Dzikie zwierzęta we wsi

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

Zwierzęta dziko żyjące w przestrzeni wiejskiej mogą wywoływać sytuacje konfliktowe, groźne dla ludzi. Sprawy z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli należą do zadań własnych gminy. W takiej sytuacji do kompetencji gminy należy przede wszystkim podejmowanie działań w celu przywrócenia porządku i zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom m.in. poprzez chwywanie dzikich zwierząt i ich relokację, a w razie konieczności nawet ich uśmiercanie.

Do przebywania dzikich zwierząt na terenie wsi (a także i na terenie miasta) dochodzi najczęściej w wyniku zabłąkania się zwierzyny.

Co zrobić, gdy zauważymy zabłąkane dzikie zwierzę w terenie zabudowanym, ranne lub padłe w wyniku kolizji drogowej bądź innego zdarzenia?

Starosta, wójt, burmistrz albo prezydent miasta zobowiązani są do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony przyrody, w tym zwierząt wolno żyjących, gdyż sta-

nowią one dobro ogólnonarodowe i powinny mieć zapewnione warunki rozwoju i swobodnego bytu – tyle tytułem wstępu. Wychodząc naprzeciw obowiązkowi, większość gmin wprowadziła na swoim terenie stosowne procedury, informując o tym mieszkańców.

Jak zatem powinna wyglądać procedura postępowania w przypadku, gdy zabłąkane zwierzę pojawi się w terenie zabudowanym?

1. W przypadku otrzymania informacji o przebywaniu dzikiej zwierzyny w terenie zabudowanym, należy o tym fakcie zawiadomić Policję.

2. Z chwilą potwierdzenia zdarzenia, Policja lub Straż Pożarna dostępnymi metodami powinna umożliwić wydostanie się zwierzęcia do miejsca naturalnego bytowania, ale tylko w przypadkach, gdy nie zagraża to życiu ludzi oraz nie stwarza zagrożenia dla mienia i innych zwierząt. W sytuacji, gdy nie ma takiej możliwości, lub gdy zwierzę nie jest zdolne do samodzielnego opuszczenia terenu, powiadamia się o tym fakcie Powiatowego Lekarza Weterynarii oraz urząd gminy/miasta, na terenie której zdarzenie miało miejsce. Wskazane jest również powiadomienie łowczego z miejscowego koła łowieckiego, właściwego dla miejsca zdarzenia – wskazując dokładną lokalizację zwierzęcia. Obecność pracownika urzędu gminy/miasta w miejscu zdarzenia jest niezbędną, gdyż podjęte działania finansowane są przez ten urząd.

3. Do czasu przybycia lekarza weterynarii działaniami kieruje Policja.

4. Przybyły na miejsce lekarz weterynarii wraz z łowczym dokonują oceny sytuacji oraz podejmują stosowną decyzję co do dalszych losów zwierzęcia.

5. W przypadku konieczności odłowienia zwierzęcia żywego, do pomocy może zostać wezwany przedstawiciel schroniska lub firma, z którym/ą gmina lub miasto ma podpisaną umowę na odłów zwierząt.

6. Ranna zwierzyna łowna oraz inna występująca w stanie dzikim, której stan rokuje wyleczenie, po udzieleniu pomocy weterynaryjnej odbierana jest przez łowczego z miejscowego koła łowieckiego i transportowana do miejsca naturalnego jej bytowania, gdzie zostaje wypuszczona na wolność. W przypadku konieczności dłuższego leczenia weterynaryjnego, zwierzę odbiera pracownik schroniska lub innej instytucji, z którym gmina/miasto ma podpisaną umowę na świadczenie przedmiotowych usług.

7. Lekarz weterynarii może podjąć decyzję co do czasowego uspienia zwierzęcia. W tym celu powiadamia wyznaczone do tego celu osoby, która/e przy użyciu specjalistycznego urządzenia, jeżeli warunki na to pozwalają, aplikuje/ą zwierzęciu środek usypiający. Dawkę środka ustala lekarz weterynarii.

8. W przypadku konieczności bezwłocznego uśmiercenia, w celu zakończenia cierpienia zwierzęcia, czynności tej dokonuje się poprzez podanie środka usypiającego przez lekarza weterynarii lub zastrzelenie zwierzęcia wolnożyjącego (dzikiego) przez osoby uprawnione do użycia broni palnej (tu uwaga: do tego celu nie jest wymagana broń myśliwska). Decyzję w tej sprawie podejmuje kierujący działaniami lekarz weterynarii lub: członek Polskiego Związku Łowieckiego; inspektor organizacji społecznej, której statutowym celem jest ochrona zwierząt; funkcjonariusz Policji; straży ochrony kolei; straży gminnej; Straży Granicznej; pracownik Służby Leśnej lub Służby Parków Narodowych, strażnik Państwowej Straży Łowieckiej lub strażnik Państwowej Straży Rybackiej, który przystąpi do realizacji zadania.

9. Pracownik urzędu gminy/miasta podejmuje decyzję w sprawie utylizacji zwłok zabitego zwierzęcia – zgodnie z procedurą obowiązująca w danej gminie/mieście.

A co, gdy w terenie zabudowanym zwierzę zostanie ranne lub padnie w wyniku kolizji drogowej lub innego zdarzenia? Jak postępować w takich przypadkach? Tu procedury mogą być podobne, z pewnymi oczywistymi wyjątkami:

1. W przypadku otrzymania zgłoszenia o wypadku drogowym z udziałem dzikich zwierząt dyżurny właściwej służby, która otrzymała zgłoszenie (np. Policji, Straży Pożarnej) zawiadamia o tym fakcie zarządcę drogi, pracownika właściwego urzędu gminy/miasta zajmującego się tą problematyką oraz Powiatowego Lekarza Weterynarii, a w przypadku gdy zdarzeniu uległa „gruba zwie-

rzyna łowna”- również łowczego z miejscowego koła łowieckiego, właściwego dla miejsca zdarzenia.

2. Patrol Policji po przybyciu zabezpiecza miejsce w sposób umożliwiający bezpieczny ruch na drodze.

3. Przybyły na miejsce zdarzenia lekarz weterynarii ocenia stan zwierzęcia. W ostateczności może on wydać decyzję o uśmierceniu (uśpieniu lub odstrzale) zwierzęcia, którego stan nie rokuje na wyleczenie. Jeśli jest to konieczne, lekarz weterynarii pobiera próbkę tkanki zwierzęcej w celu wyeliminowania zagrożenia chorobami epidemiologicznymi.

4. Zwierzęta ranne, których stan rokuje wyleczenie, po udzieleniu pomocy weterynaryjnej transportowane są do miejsca naturalnego bytowania i wypuszczane na wolność. W przypadku konieczności dalszego leczenia, zwierzę odbiera pracownik schroniska lub firmy, z którą gmina/miasto ma podpisaną umowę na świadczenie przedmiotowych usług.

5. Zarządca drogi organizuje transport do wybranej lecznicy zwierząt lub transport zwłok do utylizacji oraz sprzątanie drogi.

Kto odpowiada za szkody spowodowane przez dany gatunek zwierzęcia?

W przypadku zwierząt domowych i gospodarskich (w tym jeleni i danieli utrzymywanych w warunkach fermowych) za wyrządzone przez nie szkody odpowiada ich właściciel. Za szkody wyrządzone przez gatunki zwierząt objętych ochroną gatunkową: bobra (w gospodarstwie rolnym, leśnym lub rybackim), rysia i wilka (w pogłowie zwierząt gospodarskich), niedźwiedzia (w pasiekach, w pogłowie zwierząt gospodarskich oraz w uprawach rolnych) oraz żubra (w uprawach, płodach rolnych lub w gospodarstwie leśnym) odpowiedzialność ponosi Skarb Państwa. Ogłędzin i szacowania szkód, a także ustalania wysokości odszkodowania i jego wypłaty dokonuje regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarze parku narodowego – dyrektor parku narodowego. Za szkody

wyrządzone w uprawach i płodach rolnych, wyrządzone przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną (tj. łosie) oraz jelenie, daniiele, sarny i dziki na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich, odszkodowanie wypłaca zarząd województwa ze środków budżetu państwa. Za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych przez łosie na terenach obwodów łowieckich leśnych oraz na terenach ośrodków hodowli zwierzyny prowadzonych przez nadleśnictwa (OHZ LP) – odszkodowanie wypłaca Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. W momencie kiedy szkoda została wyrządzona na gruntach rolnych dzierżawionych przez koło łowieckie lub będących w zarządzie ośrodków hodowli zwierzyny (OHZ PZŁ), dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest do wynagradzania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, jelenie, daniiele i sarny. W innych niż wyżej opisanych przypadkach – odszkodowanie nie przysługuje.

Podsumowując

Niekontrolowanego zasiedlania wsi, a także niektórych miast przez dzikie zwierzęta nie da się powstrzymać. Przebywanie dzikich zwierząt w terenie zabudowanym wiąże się z potencjalnym niebezpieczeństwem zranienia lub nawet doprowadzenia do śmierci człowieka, uszkodzeniem mienia, zranienia lub zabicia owego zwierzęcia. Stąd gmina, jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiadająca za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku na swoim terenie, powinna podejmować działania mające na celu wyłapywanie dzikich zwierząt i wywożenie ich w bezpieczne dla wszystkich miejsce.

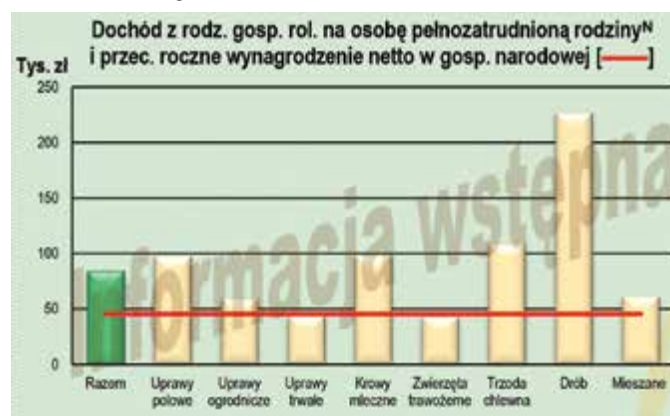

Standardowe wyniki wstępne FADN za rok obrachunkowy 2021

Iwona Kupińska
LODR Kalsk
i.kupinska@lodr.pl

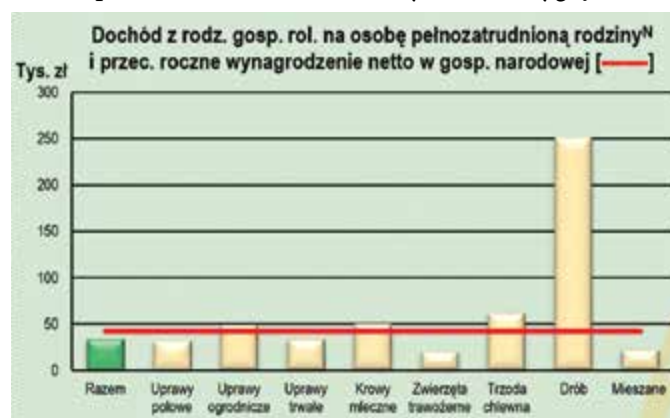
Jak co roku przedstawiam Państwu wyniki standardowe Polskiego FADN. Prezentowane dane pochodzą z 2021 roku. Biorąc pod uwagę, co dzieje się w gospodarce światowej i ma oczywiście wpływ na naszą gospodarkę, opracowania oparte na faktycznych danych będą miały coraz większe znaczenie w ocenie nowej rzeczywistości i jej wpływu na podmioty gospodarcze.

Analizę rozpoczniemy od dochodu rodzinnego gospodarstwa rolnego.

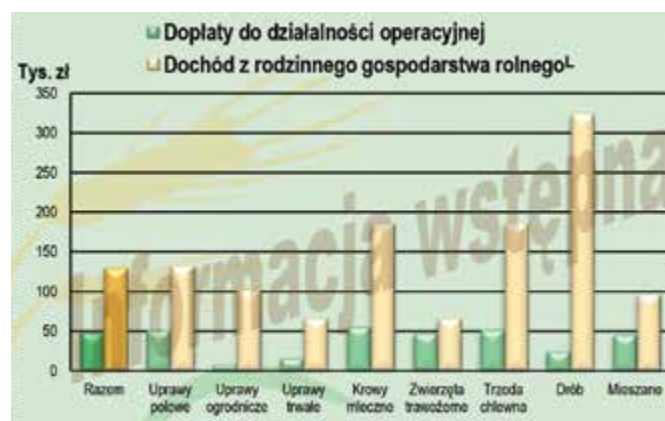
Z załączonego wykresu wynika, że w zasadzie wszystkie grupy gospodarstw zdołały w wyniku działalności rolniczej osiągnąć dochód z gospodarstwa w przeliczeniu na osobę pełnozatrudnioną równy bądź wyższy rocznemu przeciętnemu wynagrodzeniu netto w gospodarce narodowej.

Dla porównania w roku 2020 wykres ten wyglądał tak:

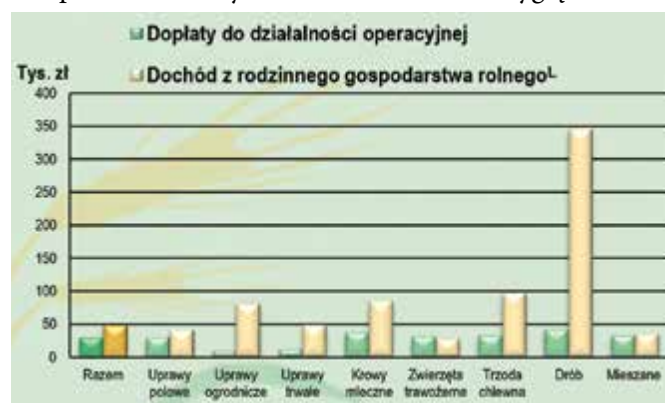

Sytuacja takiego wyrównania dochodów nie zdarzyła się chyba jeszcze w historii prowadzenia zapisów FADN w Polsce. Dlaczego jest tak dobrze? Do wzrostu dochodu rolniczego na pewno przyczyniły się wzrosty cen płodów rolnych pod koniec roku, a więc nastąpił wzrost produkcji ogółem w gospodarstwach. Po koniec roku zaczynały też

rosnąć ceny środków do produkcji, ale ich wzrost nie był tak dynamiczny jak obserwujemy to w roku 2022. Najprawdopodobniej tak należy tłumaczyć wyniki uzyskane przez gospodarstwa będące w FADN w 2021 roku. Zapamiętajmy ten widok, bo zapewne po analizie danych za rok 2022 nie będzie on tak optymistyczny, na pewno przyczyni się do tego susza i rosnące ceny środków do produkcji. Co prawda wyniki za rok 2021 są wynikami wstępnymi, ale zwykle wyniki wstępne nie różnią się wiele od ostatecznych. Aby upewnić się, że rok 2021 był dla rolników udany wystarczy spojrzeć na porównanie dochodu rolniczego z dopłatami do działalności operacyjnej w podziale na typy rolnicze.

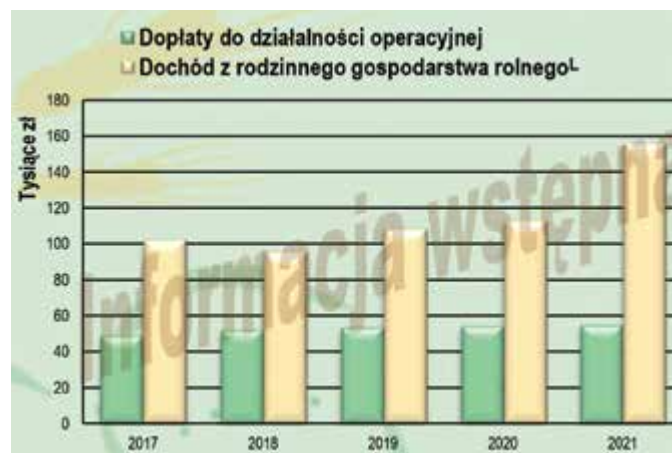

Nie ma typu rolniczego, gdzie dochód z gospodarstwa nie górowałby znacząco nad wysokością dopłat, a w niektórych grupach gospodarstw jest kilkukrotna przewaga, pomijając drób i uprawy ogrodnicze, gdzie po prostu nie ma możliwości uzyskania tak wysokich dopłat jak w innych grupach gospodarstw, a więc ich udział jest zawsze niski. Jest to moim zdaniem zjawisko bardzo pożądane, ponieważ oznacza, że gospodarstwa „żyją” z produkcji, są mocno powiązane z rynkiem i niezależniają się od dopłat. Dla porównania wykres ten w 2020 roku wyglądał tak:

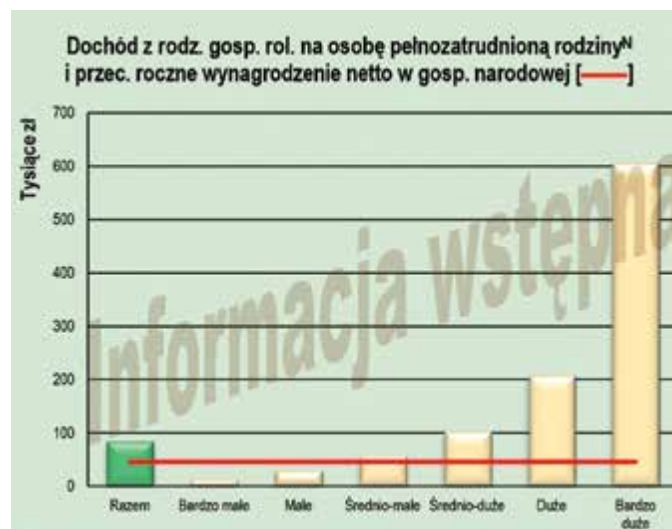

Poniżej przedstawiam wykres obrazujący porównanie dochodu rolniczego z wysokością dopłat za ostatnie 5 lat, z którego wyraźnie widać, że dopłaty rosną bardzo nie-

znacznie, natomiast wzrasta wartość dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego.

Dane za rok 2021 po raz kolejny potwierdzają, że aby osiągnąć dochód na poziomie średniej krajowej trzeba dysponować odpowiednią ilością hektarów. Jak już niejednokrotnie pisałam jest to około 50 ha, mam tu na myśli gospodarstwo rolne z produkcją roślinną oraz osiągniętą w związku z tym wartość SO, bo w systemie FADN wielkość gospodarstwa nie jest mierzona powierzchnią, lecz wartością SO (standardowa produkcja), ale wynika ona z ilości posiadanej ziemi oraz rodzaju uprawy na niej prowadzonej.

Z analizy danych za rok 2021 wynika, że przeciętnego poziomu wynagrodzenia netto w gospodarstwie narodowym nie osiągają gospodarstwa bardzo małe i małe. Według najnowszej wartości SO 2017 gospodarstwo bardzo małe to jest takie, które ma w uprawie w naszym makroregionie FADN (makroregion A) na przykład od 0,5 do 2 ha pszenicy ozimej, a gospodarstwo małe ma od ponad 2 ha do 6,2 ha pszenicy. W praktyce więc w przypadku tradycyjnych upraw rolnych właścicielami takich gospodarstw są osoby same pracujące poza rolnictwem albo pozostające we wspólnym gospodarstwie z partnerem, który pracuje poza rolnictwem, bo nie prowadząc działu specjalnego nie można osiągnąć z takiej powierzchni odpowiedniego dochodu. Oczywiście w praktyce tych hektarów potrze-

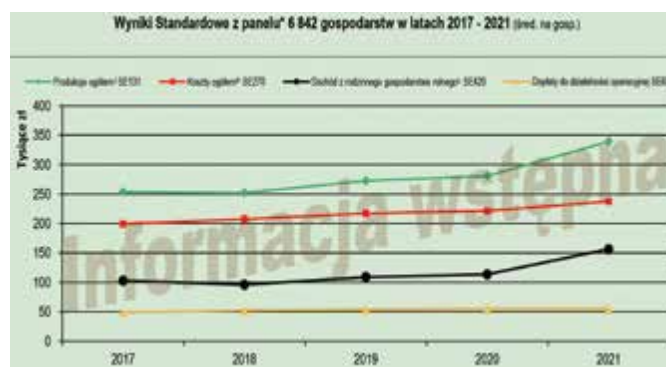
ba nieco więcej, ponieważ w Lubuskim dominują gleby słabe i trudno byłoby w gospodarstwie uprawiać tylko pszenicę ozimą, pomijam tu oczywiście względy związane z agrotechniką i kwestie płodozmianu. Dla porównania SO dla pszenicy ozimej wynosi 4029,29 zł, dla żyta już tylko 2293,39 zł, a dla ziemniaków SO w makroregionie A wynosi aż 21539,60 zł.

Przyjrzyjmy się również kosztowi wytworzenia 100 zł za ostatnie 5 lat:

Z wykresu wynika, że w roku 2021 koszt wytworzenia 100 zł produkcji spadł znacząco. Jak już wcześniej pisałam spowodowane jest to moim zdaniem tym, że wzrosła wartość produkcji wskutek rosnących cen produktów rolnych, koszty też rosły, ale nie tak dynamicznie.

Na koniec wykres podsumowujący wyniki uzyskane przez gospodarstwa za ostatnie 5 lat, potwierdzający wnioski wynikające z analizy wcześniejszych zestawień. Wynika z niego, że w roku 2021 nastąpił znaczny wzrost dochodu w porównaniu z poprzednimi latami, spowodowany głównie wzrostem wartości produkcji. Zwracam uwagę, że dane dotyczą gospodarstw pozostających w systemie FADN od początku jego funkcjonowania, czyli od roku 2004, które stanowią większą część obecnej próby FADN.

Źródła:

Wyniki Standardowe Polskiego FADN (rok obrachunkowy 2020), IERiGŻ PIB,

Wyniki Standardowe Polskiego FADN (wyniki wstępne za rok obrachunkowy 2021), IERiGŻ PIB.

Bez wody nie ma plonu

Emilia Żok
LODR Kalsk.
e.zok@lodr.pl

Ocieplenie się klimatu w naszej strefie klimatycznej niesie za sobą szereg konsekwencji i skutków dla rolnictwa. Coraz częściej w okresie letnim występują bardzo wysokie temperatury, co w połączeniu z brakiem opadów powoduje susze niesprzyjające uprawie roślin, a wiosną przez bezśnieżną i ciepłą zimę musimy walczyć z przesuszonymi glebami. Zjawiska te mocno odbijają się na roślinach, ich wzroście i owocowaniu. Zmiany klimatyczne sprzyjają także rozwojowi i rozprzestrzenieniu się nowych chorób i szkodników, które są szczególnie niebezpieczne dla starych odmian roślin i gatunków zwierząt. Brak opadów deszczu i coraz powszechniej występujące susze zmuszają nas to do oszczędzania i racjonalnego gospodarowania wodą oraz znalezienia sposobu na zmagazynowanie dostatecznie dużych ilości opadu, aby móc w jak najlepszy sposób zabezpieczyć swoje uprawy.

RETENCJONOWANIE czyli zagospodarowanie opadu

Jednym ze sposobów zmagazynowania wody stosowanych w rolnictwie jest retencja. Polega ona na zatrzymaniu nadmiaru wody. Pokrywa roślinna, gleba, warstwy gruntu, obniżenie terenu oraz zbiorniki wodne w sposób naturalny zatrzymują wodę, ale zastosowanie odpowiednich za-

biegów agrotechnicznych również przyczynia się do poprawy retencji. Do tych zabiegów należą: orka wzdłuż warstwic, uprawa międzyplonów i poplonów, tworzenie niskich grobli. Można również tworzyć okrywę roślinną stoków, urwisk, stosować nasadzenia zwartych pasów drzew oraz zadarnianie dróg spływów wód powierzchniowych wraz z budowlami hamującymi ten spływ.

W jaki sposób zwiększyć retencję glebową? Stosując metody agrotechniczne. Są to:

- wapnowanie gleb – zwiększa się pojemność wodna gleb średnich i ciężkich,
- spulchnianie warstwy podornej gleby – zwiększa się porowatość i pojemność wodna głębszych warstw gleby,
- zwiększenie zawartości próchnicy w glebie poprzez zastosowanie nawożenia obornikiem, torfem, słomą oraz trocinami.

Z kolei nadmierna ilość wody może powodować żłobienia i niszczyć wierzchnią warstwę gleby. Wówczas ważne jest by zastosować odpowiednie zabiegi przeciwoerozyjne, które

mają na celu poprawę struktury gleby i użyznienie.

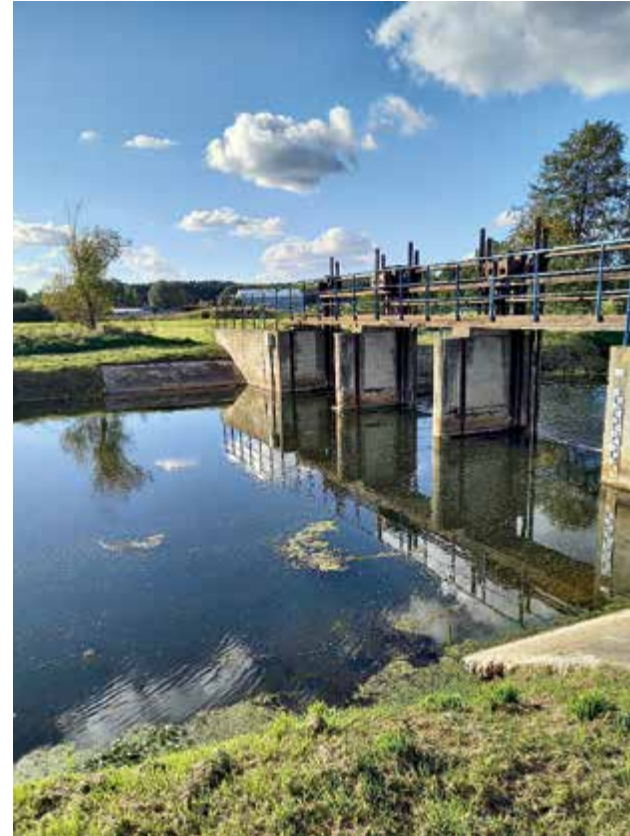
MELIORACJE czyli odprowadzenie nadmiaru opadu

Melioracje to zabiegi mające na celu polepszenie właściwości gleby. Ich celem jest stworzenie optymalnych stosunków wodnych dla wzrostu i rozwoju roślin. Zabiegi melioracyjne mają za zadanie nie tylko odprowadzanie nadmiaru wody, ale również nawadnianie gleby zniszczonej i dotkniętej wysuszeniem. W tym celu stosuje się nawożenie osadami ściekowymi, torfem i wapnowanie, które wpływa w sposób chemiczny i mechaniczny na poprawianie właściwości gruntu oraz rozkład wilgoci w glebie.

Ważnym celem nawadniania jest utrzymanie wilgoci w glebie na poziomie przynajmniej optymalnym. W małym gospodarstwach stosuje się systemy kropelkowe, w dużych dobrze sprawdzają się deszczownie i instalacje zalewowe i kropelkowe. Właściwym rozwiązaniem jest sto-

sowanie do mycia maszyn wody szarej, pochodzącej z prania lub mycia naczyń. Jest to rozwiązanie nie tylko ekonomiczne, ale też korzystne z punktu widzenia ochrony zasobów wodnych. Istnieje wiele urządzeń i sposobów pozwalających ułatwić meliorację pól. Zaliczają się do nich: rowy, rurociągi, stawy rybne, systemy nawodnień ciśnieniowych i grawitacyjnych oraz drenowanie. W przypadku kiedy borykamy się z nadmiernie nawodnionymi gruntami doskonale sprawdzi się zastosowanie drenażu. Pozwala w sposób szybki i łatwy zmienić i poprawić właściwości gleby. Poziom wody gruntowej znacznie się obniża co ułatwia roślinom zakorzenienie się i łatwiejszy dostęp do związków pokarmowych.

Każdy ze sposobów gospodarowania wodą w rolnictwie pomaga znacząco poprawić strukturę gleby tak aby nie straciła na wartości i korzyst-

nie wpływała na plon i owocowanie roślin oraz ułatwia pracę w czasach suszy i ocieplenia klimatu.

Kukurydza
FAO 270

DKC 3972

Wyznacza kierunki plonowania

- ▶ Bardzo wysoki potencjał plonowania na ziarno
- ▶ Stabilne plonowanie w różnych warunkach uprawowych
- ▶ Doskonała tolerancja na suszę
- ▶ Bardzo dobrze wypełnione i wyrównane kolby typu flex

Odmiana dostępna:
Osadkowski-Cebulski sp. z o.o., oddział Świebodzin
Mała 1 (koło PKP), 66-200 Świebodzin

 Osadkowski-Cebulski sp. z o.o.
sprzedajemy wysokie plony

Dołącz do nas!

Osadkowski-Cebulski.pl

Szwedzki stół ekologiczny cz. II

Ewelina Mularczyk-Sienkowska
LODR Kalsk
e.mularczyk-sienkowska@lodr.pl

Poniżej przedstawiam Państwu drugą część relacji z wyjazdu studyjnego pn. „Rolnictwo regeneratywne, zrównoważone i ekologiczne – dobra praktyka szwedzkich rolników”.

Gospodarstwo Anny i Marcusa Callenbring

Gospodarstwo znajdujące się w Stora Juleboda Gärd zajmuje się ekologicznym chowem świń, kur, owiec, koni, pszczoł oraz produkcją sadowniczą. Wspaniała lokalizacja gospodarstwa – otaczająca przyroda, piękny dom i przytulna wioska Maglehem czynią to miejsce wyjątkowym.

Zdaniem właścicieli uprawa organiczna przyczynia się do zwiększenia bioróżnorodności, w tym do zwiększenia liczebności pożytecznych owadów i ptaków. W swoim gospodarstwie realizują wiele projektów m.in. „Owoc przyszłości”, „Rolnictwo węglowe”, „Mikrożycie w glebie” czy „Robot w uprawie jabłek”.

Na szczególną uwagę zasługuje system uprawy owoców stosowany

przez państwa Callenbring. W każdym szpalerze posadzone są różne gatunki drzew, tj. jabłonie, grusze, rokitnik, aronia, co w razie wystąpienia choroby ma uniemożliwić jej rozprzestrzenianie się na inne drzewka w obrębie jednego gatunku oraz daje szansę na uzyskanie plonu z pozostałych gatunków.

W okresie letnim właściciele ustawiają stół sprzedażowy przy drodze, a zainteresowani mogą zakupić jajka, moszcz, pomidory, ziemniaki, jabłka i jagody. Sprzedawane jest to, co w danym dniu jest dostępne w gospodarstwie. Płaci się Swishem. Nie ma możliwości zapłaty gotówką. Ponadto można dokonywać zakupów na stronie internetowej gospodarstwa.

Mossagården Eko AB

Gospodarstwo w Veberöd, leży pomiędzy wspaniałymi dębami i bujnymi pastwiskami. Ziemia uprawiana jest ekologicznie od 1985 roku i to tu została uruchomiona pierwsza szwedzka usługa subskrypcji warzyw. Obecnie gospodarstwo oferuje piękne, świeżo zebrane warzywa, owoce, suche produkty, oleje. Produkty te są pakowane w pudła i dostarczane do domu klientów w południowej Szwecji ekologicznymi ciężarówkami na biogaz. Cały ekologiczny asortyment znajduje się w Ekobutiku.

Mossagården specjalizuje się w uprawie konopi (10 ha), które mają wszechstronne zastosowanie, m.in. wykorzystywane są do wytwarzania

oleju konopnego, błonnika, materiałów izolacyjnych, odzieży, lin oraz w papiernictwie. Włókna konopne są tak mocne jak metalowy drut i włókno szklane, ale bardziej elastyczne.

W sprzedaży dostępne są także bogate w kwasy Omega 3 nasiona konopi. Konopie są łatwe w uprawie, odporne na choroby, są wspaniałą rośliną w płodozmianie, ponieważ rosną szybciej niż chwasty, a tym samym uniemożliwiają ich wzrost odbierając im dostęp do światła słonecznego. W związku z tym stosowanie pestycydów w uprawie konopi jest zbędne. Z uwagi na intensywny wzrost wymagają jednak obfitego nawożenia.

W Gårdsbutiken można nabyć różnorodne produkty ekologiczne, wytworzone w sposób etyczny i przemysłany, pochodzące z recyklingu i przyjazne dla środowiska. Oprócz warzyw i owoców uprawianych tu w Mossagården, chleba na zakwasie, przypraw, słodczy i czekolady dostępne są również różnego rodzaju makarony, napoje owsiane, oleje, napo-

je ryżowe, sery, napoje bezalkoholowe, środki czyszczące, produkty do maki-
jażu, pieluchy i wiele innych.

Ängavallen

Gospodarstwo, które w 1971 roku kupił Rolf Axel Nordström, by prowadzić tu ekologiczny chów i hodowlę

zwierząt. Rozpoczął od hodowli świń rasy Linderöd, które żywione są wyłącznie w oparciu o pasze roślinne pozyskiwane z gospodarstwa. Z czasem rozszerzył działalność o hodowlę krów mlecznych i mięsnych oraz owiec, uprawę zbóż i warzyw. Zwierzęta hodowane są w sposób wyjątkowy, traktowane z wielkim szacunkiem.

„Od pola do stołu” – takim mottem kierują się właściciele gospodarstwa, dlatego aby mieć wpływ na finalny produkt swojej działalności i ostateczną jego cenę, pan Rolf wywalczył zgodę na uruchomienie własnej rzeźni, w której zwierzęta są humanitarnie ubijane. Jest również właścicielem pierwszego w Szwecji sklepu przy gospodarstwie rolnym, w którym sprzedawane są domowe przysmaki z własnej masarni. Gospodarstwo posiada również własny młyn, mleczarnię, serowarnię, piekarnię, restaurację, kawiarnię, park piknikowy, ogródek zielony i hotel agroturystyczny.

Zwierzęta są tak zdrowe, że nie potrzebują antybiotyków i innych leków, dlatego sprzedawane są pod własnymi zarejestrowanymi markami HälsoDjur®, HälsoGris®, HälsoKalv, HälsoLamm i HälsoOx.

Sprzedż żywności prowadzona jest na trzy różne sposoby: tradycyjnie - w sklepie przy gospodarstwie, poprzez zamówienie i darmową dostawę pod podany przez klienta adres w całej SKÅNE (pod warunkiem, że

zamówienie jest za ponad 800 koron), oraz w Ekoringen – czterech punktach sprzedażowych usytuowanych w różnych miejscowościach. Zakupów można również dokonywać za pośrednictwem sklepu internetowego.

W Ängavallen wszystko jest w 100% ekologiczne. Na polach rosną tylko stare, odporne odmiany takich zbóż jak pszenica (zwyczajna, płaskurka, orkisz), żyto i jęczmień, ponieważ mogą bez problemu rosnąć w tej szerokości geograficznej całkowicie bez chemii. Gospodarze wybierają je też ze względu na smak. Również

świnie Linderöd, owce i krowy „z czerwonymi kołnierzykami” to stare rasy, które przez wieki przystosowały się do skandynawskiej szerokości geograficznej i dlatego dobrze się czują w wymagającym skandynawskim klimacie. Krowa i cielę są razem do 8-9 miesięcy. Mleko, które przetwarzane jest w mleczarni i serowarni to tylko część z nocnego udoju, reszta trafia do cielęcia. Wszystko dla dobra natury.

Ogród regeneratywny Marity & owce na wypasie Björge

Charakterystyczne dla krajobrazu Szwecji rdzawo-czerwony dom wraz z zabudowaniami gospodarczymi, malowniczo położone wśród pól i lasów Valid niewielkiej osady regionu Kronoberg na południu Szwecji, skrywają prawdziwie rajski ogród. Jest on dziełem Marity Roosy Joensson, która

po zakończeniu kariery żołnierza ONZ, całą swoją uwagę skupiła na rodzinie na zapewnieniu jej jak najlepszych warunków do życia. Jednym z najważniejszych elementów zdrowego stylu życia jest dieta, dlatego w celu zapewnienia swojej rodzinie żywności znanego pochodzenia założyła przydomowy ogródek. Przystępując do realizacji marzenia, zgłębiała swoją wiedzę na temat rolnictwa ekologicznego i korzystała z pomocy sąsiada Björge, rolnika z kilkudziesięcioletnim doświadczeniem. Po 3 latach wytężonej pracy, popartej pasją i fachową wiedzą widzimy Ogród Marity, który dla jej rodziny jest spiżarnią, drogerią i apteką. Niewielki, piętnastoarowy kawałek żyznej gleby zapewnia pięcioosobowej rodzinie Joensson’ów samowystarczalność żywieniową.

W ogrodzie dostrzegamy dużą różnorodność warzyw, uprawianych zgodnie z zasadami rolnictwa regeneratywnego, którego głównym celem jest odtworzenie i utrzymanie potencjału plonotwórczego gleby poprzez prowadzenie takiej produkcji rolniczej, która nie szkodzi środowisku przyrodniczemu i redukuje CO₂. Odbyna się to poprzez prawidłową gospodarkę materią organiczną gleby,

poprawę właściwości bio-fizyko-chemicznych, ograniczenie nakładów materiałowych (środków ochrony roślin, nawozów mineralnych) i oszczędność nakładów energetycznych poprzez zastosowanie uproszczeń uprawowych.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestując w obszary wiejskie”.

ADRESY

**Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Kalsk 91, 66-100 Sulechów**
tel./fax 68 385 20 91 do 96, 68 385 28 68
e-mail: sekretariat@lodr.pl

**Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
Oddział w Lubniewicach, Glisno 123**
tel./fax 95 755 76 14 do 15, 95 755 71 79
e-mail: lubniewice@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
w Gorzowie Wielkopolskim**
66-400 Gorzów Wielkopolski
ul. Pankiewicza 5-7
tel./fax 95 722 60 50
e-mail: gorzow@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Krośnie Odrzańskim**
66-600 Krosno Odrzańskie, ul. Zamkowa 1
tel./fax 68 383 52 33
e-mail: krosno@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Międzyrzeczu**
66-300 Międzyrzecz, ul. Reymonta 5
tel./fax 95 742 21 27
e-mail: miedzyrzecz@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Nowej Soli**
67-100 Nowa Sól, ul. Piłsudskiego 30
tel./fax 68 387 36 92
e-mail: nowasol@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Ślubicach**
69-100 Ślubice, ul. Mickiewicza 6
tel./fax . 95 758-02-12
e-mail: slubice@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Strzelcach Krajeńskich**
66-500 Strzelce Krajeńskie, ul. Wodociągowa 1
tel./fax 95 763 21 58
e-mail: strzelce@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Sulęcinie**
69-210 Lubniewice, Glisno 123
tel./fax 95 755 27 88
e-mail: sulecin@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Świebodzinie**
66-200 Świebodzin, ul. Poznańska 27 B
tel./fax 68 475 47 50
e-mail: swiebodzin@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Zielonej Górze**
z siedzibą w Kalsku
Kalsk 91, 66-100 Sulechów
tel./fax 68 385 20 91 do 96
tel. 68 385 28 68
e-mail: zielonagora@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Żaganiu**
68-100 Żagań, ul. Bema 15
tel./fax 68 377 31 96
e-mail: zagan@lodr.pl

**Powiatowy Zespół Doradztwa
Rolniczego w Żarach**
68-200 Żary, ul. Górnośląska 26
tel. 68 416 11 04
e-mail: zary@lodr.pl

METEO WIADOMOŚCI

Dane meteorologiczne według pomiarów prowadzonych w stacji METEO LODR Kalsk

Miesiąc	Temperatura powietrza °C			Opady w mm/m ²		
	Średnia 1977-2021	Średnia 2021	Średnia 2022	Średnia 1977-2021	Suma 2021	Suma 2022
Sierpień 2022	18,8	17,5	21,8	64,8	107,9	57,1
Wrzesień 2022	14,3	15,9	13,7	47,9	24,1	49,0
Październik 2022	9,4	9,6	11,6*	38,0	28,0	31,7*

* dane za dwie dekady

Piotr Tyliczszak
LODR Kalsk
p.tyliczszak@lodr.pl

Wrzesień 2022 był nieco zimniejszy niż w latach poprzednich. Średnia dobową temperatura wyniosła 13,7°C. Najcieplejsza była pierwsza dekada miesiąca a w kolejnych dniach temperatura spadała. Wystąpiła więc sytuacja typowa dla tego miesiąca. Pod koniec września odnotowywane już były temperatury bliskie 0°C przy gruncie. Opady występowały na poziomie typowym dla średniej wieloletniej – przez cały miesiąc spadło 49,0 mm opadu. Rozkład opadów był bardzo równomierny przez cały miesiąc, co jest sytuacją rzadko spotykaną – w pierwszej dekadzie spadło 16,3 mm, w drugiej 16,5 mm, a w trzeciej 16,2 mm. Średnia temperatura

gleby na głębokości 5 cm pod koniec miesiąca wynosiła 9°C.

Październik rozpoczął się nieco wyższymi temperaturami niż ostatnia dekada września. Jednak w drugiej dekadzie miesiąca przyszło znaczne ochłodzenie. Odnotowano wtedy przygruntowe przymrozki na poziomie -1,5°C. Druga dekada października przyniosła dość zmienną pogodę – w ciągu dwóch dni temperatura potrafiła się zmienić aż o 10°C. Średnia dobową temperatura za dwie pierwsze dekady wyniosła 11,6°C. Opady deszczu w pierwszej dekadzie wyniosły 7,2 mm, a w drugiej dekadzie 24,5 mm. Najwięcej deszczu spadło 19 października – w tym dniu odnotowano aż 23,6 mm opadu. Temperatura gleby na głębokości 5 cm pod koniec drugiej dekady miesiąca wyniosła 9,5°C.

TERMINARZ SZKOLEŃ

Termin	Organizator	Miejsce	Temat	Koordynator
SZKOLENIA STACJONARNE				
16 listopada 2022 • godz. 10:00	PZDR Nowa Sól	GOK Nowe Miasteczko 67-124 Nowe Miasteczko	Nawożenie roślin uprawnych, obowiązek posiadania planu nawozowego i rejestru nawożenia azotem	Aleksandra Werner tel. 513 978 919
17 listopada 2022 • godz. 10:00 P O K A Z	PZDR Nowa Sól	KOWR Przyczyna Górna 1 67-400 Wschowa	BHP w rolnictwie	Celina Kołopieńczyk tel. 519 084 275
SZKOLENIA ZDALNE				
18 listopada 2022 r. • godz. 10:00	PZDR Żagań	Platforma szkoleniowa Teams	Integrowana ochrona roślin - kompleksowe podejście do tematu zwalczania chwastów	Agnieszka Sokołowska tel. 513 978 940
18 listopada 2022 r. • godz. 11:30	PZDR Żagań	Platforma szkoleniowa Teams	Nowa perspektywa PROW od 2022	Paweł Strawa tel. 513 980 510
22 listopada 2022 r. • godz. 10:00	PZDR Krosno Odrz.	Platforma szkoleniowa Teams	Agroleśnictwo - innowacyjna metoda uprawy roślin	Greta Boguszewska -Drapa tel. 512 217 405
22 listopada 2022 r. • godz. 12:00	PZDR Krosno Odrz.	Platforma szkoleniowa Teams	Zmiany w płatnościach ekologicznych	Małgorzata Turowska tel. 513 979 605
29 listopada 2022 r. • godz. 12:00	PZDR Nowa Sól	Platforma szkoleniowa Teams	Wspólna Polityka Rolna po 2023 roku	Celina Kołopieńczyk tel. 519 084 275

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
organizuje
w grudniu 2022 roku
szkolenie z zakresu

RACHUNKOWOŚCI ROLNEJ

Ofertę kierujemy przede wszystkim do rolników korzystających z wybranych działań pomocowych PROW, którzy zobowiązani są do prowadzenia zapisów rachunkowych.
Szkolenie odbędzie się on-line.
Szczegółowy termin szkolenia zostanie ustalony po zgłoszeniu się odpowiedniej liczby chętnych.
Zgłoszenia przyjmuje
Iwona Kupińska
Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym
tel. 68 385 20 91, wew. 328 • tel. 500 028 446 • e-mail: i.kupinska@lodr.pl

Dereń jadalny warto mieć go w ogrodzie

Agnieszka Sokołowska
PZDR Żagań
a.sokolowska@lodr.pl

Dereń jadalny należy do rodziny dereniowatych, jest rośliną długowieczną, jego owoce wyróżniają się bogatą zawartością witamin i minerałów. Jest krzewem wysokim dorastającym od 3 do 9 m. Owoce mają smak cierpko-kwaśny, są średniej wielkości i mają owalny kształt.

Dereń jest rośliną mało wymagającą oraz prostą w uprawie, dlatego nadaje się do prawie każdego ogrodu. Często występuje dziko na polach, łąkach oraz w lasach. Lubi stanowisko słoneczne, ziemia powinna być kwaśna oraz lekko wilgotna. Krzew odporny jest na wiatr, doskonale toleruje mrozy. Gałęzie i korzenie derenia są bardzo twarde, roślina korzystnie znosi cięcie. Kwitnie wczesną wiosną, po przekwitnięciu pojawiają się jajowato-eliptyczne zielone liście o spiczastym zakończeniu, które jesienią przebarwiają się na pomarańczowoczerwone. Kwitnący krzew jest piękną ozdobą ogrodu.

Ważną cechą derenia jadalnego jest to, że plonuje corocznie i jest długowieczny, a większość odmian jest samopylna. Pierwszych owoców, w zależności od materiału szkółkarskiego, można spodziewać się już w 2 roku do 8 lat od posadzenia. Zaleca się sadzenie przynajmniej dwóch różnych odmian w celu uzyskania większych plonów, w odległości nieprzekraczającej 20 m. Owoce do sprzedaży bezpośredniej powinny być w pełni dojrzałe, a do przechowywania w chłodni zbierane przed uzyskaniem pełnej dojrzałości.

Co ważne, dereń jadalny jest rośliną miododajną. Dzięki rozłożystej i gęstej koronie stanowi schronienie dla małych ptaków. Dereń jadalny rośnie zdrowo, jest odporny na choroby i szkodniki, dzięki czemu

nie potrzebuje żadnych oprysków. Rozmnaża się poprzez odchowane sadzonki lub przez odrosty korzeniowe, ciężko przyjmuje się, gdy będzie wysiany z nasion. Wysoka zawartość minerałów, witamin i innych cennych składników sprawia, że jest cenionym środkiem wspierającym leczenie wielu dolegliwości – stosowany w medycynie niekonwencjonalnej. Działa przeciwzapalnie, antyseptycznie, antybakteryjnie, sprawdza się w problemach układu pokarmowego czy moczowego. Przyspiesza przemianę materii, obniża gorączkę i ciśnienie krwi, podnosi odporność organizmu oraz dzięki dużej zawartości witaminy C świetnie sprawdza się przy przeziębieniach. W medycynie naturalnej głównie stosowany w walce z anemią, ponieważ dostarcza duże ilości żelaza (brak prowadzi do niedotlenienia organizmu). Owoce derenia doskonale

nadają się do spożywania na surowo, do przetworów, soków, dżemów, konfitur oraz nalewek.

Oto kilka ciekawych odmian derenia jadalnego:

- Bolestraszycki, Juliusz, Raciborski, Swietlajczok, Variegata – mają owoce czerwone,
- Nikołka – ma owoce fioletowe.

A na koniec przepis na konfiturę z derenia:

- 1 kg dojrzałych owoców derenia,
- 2 kg cukru.

Owoce obieramy, myjemy i drylujemy, następnie do ½ litra wody wysypujemy cukier, gotujemy, dodajemy owoce i odstawiamy na 24 godziny. Po tym czasie całość gotujemy na dużym ogniu, a gdy syrop zacznie wrzeć, zmniejszamy ogień i następnie smażyemy, aż owoce staną się przezroczyste. Gorącą konfiturę przekładamy do słoików. Polecam i życzę smacznego.

1 Czw.		
2 Pt.		
3 Sb.		
4 Nd.		
5 Pn.		
6 Wt.		
7 Śr.		
8 Czw.		
9 Pt.		
10 Sb.		
11 Nd.		
12 Pn.		
13 Wt.		
14 Śr.		
15 Czw.		
16 Pt.		
17 Sb.		
18 Nd.		
19 Pn.		
20 Wt.		
21 Śr.		
22 Czw.		
23 Pt.		
24 Sb.		
25 Nd.		
26 Pn.		
27 Wt.		
28 Śr.		
29 Czw.		
30 Pt.		
31 Sb.		

FAZY KSIĘŻYCA

NÓW

PEŁNIA

MALEJĄCY

ROSNĄCY

DOBRY CZAS NA SIEW I SADZENIE

Kwiatów

Warzyw

Roślin

owocowych

Warzyw

korzeniowych

CZAS SPRZYJAJĄCY ROZWOJOWI ROŚLIN,
KTÓRYCH PŁONEM MA BYĆ:

Kwiat

Liść, Łodyga

Owoc, Nasiona

Korzeń

KALENDARZ BIODYNAMICZNY
i nie tylko

Dynamia

Anna Jarysz
LODR Kalsk
a.wolk@lodr.pl

Dynamia jest warzywem z rodziny dyniowatych i kojarzy nam się z dekoracyjnymi lampionami ustawianymi w naszych domach na święto Halloween. Niewielu z nas zdaje sobie sprawę z jej wartości odżywczych.

Dynamia jest niezwykle cenionym warzywem ze względu na zawartość wielu ważnych witamin i minerałów, które są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania organizmu. Miąższ dyni zawiera sporą ilość beta-karotenu (witaminy A), który odpowiada nie tylko za soczystą pomarańczową barwę. Dzięki niemu warzywo wykazuje działanie przeciwzapalne oraz chroni przed poważnymi chorobami, w tym nowotworami. Jedna szklanka puree z ugotowanego miąższu z dyni dostarcza organizmowi aż 200% dziennego zapotrzebowania na witaminę A. Z uwagi na zawartość witaminy E i witaminy C, dynamia wpływa korzystnie na kondycję skóry.

Spożywanie jej w dużych ilościach może pomóc w walce z łojotokiem oraz opóźnić procesy starzenia. Dynię znajdziemy również w składzie kosmetyków. Enzym z dyni ma właściwości złuszczące martwy naskórek, dlatego też jest ona częstym składnikiem różnego rodzaju peelingów do skóry.

Dynamia to warzywo, z którym powinni zaprzyjaźnić się osoby będące na diecie lub zamierzające trzymać sylwetkę w ryzach. Jeśli chodzi o kaloryczność dyni, 100 g surowego warzywa to zaledwie 26 kcal. Natomiast jeszcze mniejszą wartością energetyczną charakteryzuje się dynamia ugotowana – ma zaledwie 20 kcal.

Winnica Saint Vincent

połączenie lokalnej tradycji i profesjonalizmu **na europejskim poziomie**

Sylwia Wawrzniak-Bodnar
LODR Kalsk
s.wawrzniak@lodr.pl

Kolejna lubuska winnica z francuskimi korzeniami. Winnica jest własnością firmy Agronomik Polska. Jest to spółka z większościowym kapitałem francuskim. Powstała w 1999 roku, wydierzawiając od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa były PGR (wcześniej folwark niemiecki) z 300 ha ziemi rolnej. Prezesem Spółki jest Jean Mulot (Francuz). W 2020 roku spółka wykupiła od KOWR część gospodarstwa wraz z winnicą i budynkami. Winnica swoją nazwę bierze od Świętego Wincenta – patrona winiarzy. Mieści się ona w Borowie Wielkim (gm. Nowe Miasteczko), około 35 km na południe od Zielonej Góry i działa od roku 2009.

Na winnicy spotykam się z panią Renatą Wiśniewską, specjalistką ds. produkcji sadowniczej i winiarskiej, która oprowadza nas po Winnicy zaznajamiając z tajnikami powstawania szlachetnego trunku jakim jest wino. *Jesteśmy świeżo po winobranii* – mówi

pani Renata – *turyści dużo wiedzą na temat uprawy winorośli i produkcji wina. Kształtują się smaki i świadome wybory zakupowe, które podążają w kierunku win wytrawnych. Stoisko odwiedzili enoturysty z całego kraju. Chłonni rozmów i wymiany uwag na temat „wytrawności i słodkości” wina.*

Pani Renata Wiśniewska

Pani Renata zawsze prosi o degustacje wina wytrawnego, większość degustujących zawsze ocenia je pozytywnie.

Spacerując po winnicy, pani Renata wspomina, że dawniej była tu 8-hektarowa plantacja malin. Wiele zdarzeń losowych zadecydowało, że pan Jean zmienił kierunek działalności na winnicę. Ma w tym i udział pani Renata, która poddała pomysł „a dlaczego by nie spróbować z winnicą?”. Dobre położenie, tradycja, a co najważniejsze odpowiednia gleba – sprzyjały decyzji o nowym kierunku działalności.

Saint Vincent to winnica słynąca ze szlachetnych odmian winnych szczepów (*Vitis vinifera*) sprowadzonych z Alzacji. Większość odmian, które uprawia winnica Saint Vincent, to typowe dla tego regionu odmiany, a więc: Riesling, Pinot Gris, Muscat Ottonel, Gewurztraminer czy Pinot Noir. Dzięki nim możliwa jest produkcja wina, uwielbianego zarówno we Francji jak i w Polsce. Smak wina pozwala przenieść się do świata francuskiej kultury, co jest nie lada wyzwaniem dla enologów z całego świata. To niezaprzeczalny dowód na to, że winnica oferuje wyłącznie najlepsze polskie, a zarazem francuskie wina. Zajmują się zarówno produkcją czerwonego jak i białego rodzaju tego

trunku. Obecnie Winnica rocznie butelkuje około 40 tysięcy butelek. Pracownicy winnicy kształcili się w szkole winiarskiej w Alzacji.

Winnica prowadzona jest z uwzględnieniem reguł sztuki winiarskiej, zalecającej duży rozstaw między rzędami, pozwalający na bardzo dobre nasłonecznienie krzewów i ograniczający występowanie chorób. Takie rozplanowanie rzędów sprzyja dobremu nasłonecznieniu owoców w ciągu dnia. To z kolei wpływa na dojrzałość winogron i ostatecznie na ich smak.

Najlepsze wina powstają w zadbanych winnicach – mówi pani Renata. Jest to zauważalne dla mnie jako osoby z zewnątrz – rzędy są przestrzenne, zadbane i przycięte. Widać dobrą rękę, czuwającą nad porządkiem na winnicy. Winorośl prowadzona jest w systemie tzw. podwójnego Guyot, typowego dla regionu Alzacji. To praktyka polegająca na tym, że co roku pozostawia się dwie nowe łoży, na których w roku kolejnym pojawiają się owoce. Prace przy zbiorach wykonywane są w całości ręcznie. Grona umieszcza się w niskich skrzynkach, co zapobiega ich zgniatanemu i utlenianiu. Winnica prowadzona jest w oparciu o najwyższe europejskie standardy. Użycie pestycydów na winnicy jest ograniczone do minimum. Niebawem zaczną się prace i zbiory na winnicy. Wszyscy już się do tego przygotowują.

Głównymi odmianami są: Riesling, Pinot Gris, Gewürztraminer, Muscat

Ottonel, Pinot Noir, Regent, Rondo. W roku 2021 dosadzono nowe odmiany: Auxerrois, Chardonnay, Muscat Petit Grain.

W ofercie znajduje się osiem rodzajów wina, z czego sześć powstaje wyłącznie z odmian szlachetnych Vitis Vinifera. Wykorzystywane szczepy to Riesling, Pinot Gris, Muscat Ottonel, Gewürztraminer czy Pinot

Noir. Dodatkowo w winnicy uprawiane są dwie odmiany hybrydowe: Rondo i Regent. Dzięki szlachetności odmian powstają wina Premium – takie wina jest ekskluzywne i luksusowe. Większość win dojrzewa w kadziach stalowych, a część trafia do dębowych beczek.

Nowe nasadzenia na powierzchni 4 hektarów przeznaczone są na wina musujące metodą szampańską. I to brzmi zachęcająco – „polsko-francuska” mieszanka w winie musującym. Pani Renata zdradza właśnie nowe kierunki – podążamy za gustem Klienta, trendami rynku – będzie wina musujące i uwielbiany przez wszystkich Pét Nat.

Pét-nat to skrót od pétillant-naturel („naturalne musowanie”), określający wina powstałe tzw. metodą pradawną (méthode ancestrale). Oznacza to, że nie ma tu wtórnej fermentacji – wina jest butelkowane jeszcze przed zakończeniem fermentacji pierwotnej, bez dodawania drożdży czy cukru i bez usuwania osadu drożdżowego. Efektem tych zabiegów (czy raczej ich braku) jest „musiak” o mętnej barwie, ze sporą ilością osadu na dnie, najczęściej zamykany zwykłym kapslem, o sporej dawce odświeżenia.

Będzie również wina orange/amber – poszukiwane ostatnio coraz częściej

przez klientów. Pomarańczowe wina produkowane jest z białych odmian winogron, a specyficzny pomarańczowy kolor zawdzięcza kontaktowi ze skórkami (maceracji). Proces ten obejmuje fermentację na skórkach, nasionach, a czasem szypułkach, może też obejmować dłuższy kontakt ze skórką po fermentacji. Wino to jest fermentowane jak czerwone, dlatego tak jak ono czerpie z tego procesu kolor i taniny, w wyniku czego wina jest solidne i pełne smaków. Z reguły maceracja trwa od 4 dni do roku.

Moją szczególną uwagę przyciąga butelka wina czerwonego, odmiana winorośli Pinot Noir rocznik 2019. Wino zostało winem jubileuszowym przy okazji obchodów 700-800 lat Zielonej Góry na tegorocznym Winobranium (pisałam o tym w poprzednim artykule o Winobranium). Aksamitne wina o owocowym smaku z wyczuwalną nutą malin, truskawek, rabarbaru, a także agrestu. Wysokiej jakości wina Pinot Noir można określić w trzech słowach – szlachetne, świeże oraz wyraziste. Idealne połączenie wyżej wymienionych czerwonych owoców sprawia, że wina to jest niezwykle wyjątkowe w smaku i trzeba koniecznie skosztować je chociaż raz. Czerwone lubuskie wina, pozycja obowiązkowa.

Kontakt:

Borów Wielki 57E

67-124 Nowe Miasteczko

+48 609 192 801

+48 68 388 89 40

saintvincent@agronomik.pl

Dąbroszyn

dawna wieś wycieczkowa kostrzyńskich mieszczan

Na terenie Parku Krajobrazowego „Ujście Warty”, u podnóża pradoliny na zachód od Kostrzyna nad Odrą, leży wieś Dąbroszyn. Początkowo osada założona w XII wieku stanowiąca dogodną lokalizację dla rybaków przez wzgląd na tereny podmokłe i bliskość rzeki Warty. Obszar silnie podtapiany na skutek zaniku sieci melioracyjnej oraz działalności bobrów. Przechodząca z rąk Pruskich, Niemieckich i Polskich, mająca kilku właścicieli w tym Templariuszy i Joannitów, a następnie cudem ocalała podczas II wojny światowej, zachęca do bliższego poznania.

Pałac stojący na skraju parku, znajdujący się w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła, jest w całej swojej okazałości widoczny z drogi. Jadąc od Gorzowa w kierunku Kostrzyna wyłania się zarys malowniczo położonej budowli. Dogodna lokalizacja przez lata sprawiała, że już w czasach przedwojennych mieszczanie z Kostrzyna nad Odrą, jak i mieszkańcy okolicznych mniejszych miejscowości, chętnie przybywali do posiadłości znajdującej się na terenie parku. Świetność pałacu wygasła w latach 70. XXI wieku. Lokalizacja i problemy prawne oraz zaniedbanie tego terenu sprawiły, że posiadłość przestała być modna. Na terenie pałacowego parku będącego przed wojną pięknym ogrodem, można zobaczyć zabytki lat minionych. Częściowo już zniszczone kompleksy architektury francuskiej z XVIII wie-

ku, a następnie przebudowane na modłę angielską zgodnie ze sztuką przez Petera Lenné, idealnie pasują do epoki romantyzmu. Otulający to miejsce ogród, wstępnie dwupoziomowy, roztacza aurę tajemniczości, nadaje temu miejscu szlachetności i powagi. Pawilon Cecylii na wzniesieniu dumnie piętrzy się i przedstawia rzeźbę Chronosa – boga z mitologii Greckiej. Wiosną, spacerując pomiędzy starymi klombami, możemy zobaczyć piękne ranniki zimowe.

Kwiaty o żółtej barwie i tulipanowym kształcie pokrywają dużą powierzchnię parku. Tworzy to miłą dla oka kompozycję przypominającą dywan. Stare drzewa z przewagą olchy oraz domieszką dębu i wiązu zmuszają do refleksji nad historią tego miejsca. W runie dominują gatunki szuwarowe oraz byliny siedlisk eutroficznych. Za kompleksem pałacowym występują także ziołorośla naturalne i półnaturalne nadrzeczne.

Na pierwszym planie, od strony głównej drogi, widać kościół wybudowany w formie krzyża z pomnikami epitefijnymi feldmarszałka Hansa Adama II oraz jego małżonki, będący dawnym zbozem protestanckim. Skrywa on doskonale zachowane mauzoleum rodziny Schöningów oraz kaplicę grobową Dönhoffów. Obiekt sakralny wybudowano w XVII wieku przez rodzinę Schöningów. Od 1640 r.

wieś znajdowała się w posiadaniu rodu, który należał do elity szlachty pruskiej mającej rozległe wpływy i pełniła najwyższe stanowiska państwowe. Następnie kościół został wzbogacony o kolejną kryptę zasponsorowaną i wykonaną przez rodzinę Dönhoffów w 1817 r., która także była związana z majątkiem. Niestety zarówno kaplica, jak i komory grobowe nie zostały zachowane w swoim pierwotnym składzie, ponieważ zostały ograbione przez Rosjan. Na szczęście same sarkofagi nie zostały zbezczeszczone.

Zwiedzając Dąbroszyn warto zatrzymać się przy baszcie mieszczącej się przy drodze na odcinku Gorzów – Kostrzyn. Została ufundowana przez hrabiego Bogislava von Schwerin. Początkowo miała charakter reprezentacyjny. Była wybudowana jako fortyfikacja niezależna, lecz nie była do takich celów wykorzystywana. Miała podnosić rangę Dąbroszyna i piętrzyć się, godnie reprezentując to miejsce na samym wjeździe do posiadłości od strony Witnicy. Ciekawostką jest zabytkowy neogotycki gołębnik, powstały w XIX wieku, który posiada mansardowy dach i jest ewenementem w tego typu zabudowie użytkowej.

Dąbroszyn jest pięknym miejscem zasługującym na odwiedzinę. Spacer spędzony z rodziną na łonie natury na pewno nie będzie czasem straconym.

*Tomasz Budzan
Strażnik w Gorzowskim Parku
Krajobrazowym i Parku
Krajobrazowym Ujście Warty*

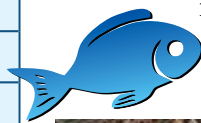
1 Wt.	
2 Śr.	
3 Czw.	
4 Pt.	
5 Sb.	
6 Nd.	
7 Pn.	
8 Wt.	
9 Śr.	
10 Czw.	
11 Pt.	
12 Sb.	
13 Nd.	
14 Pn.	
15 Wt.	
16 Śr.	
17 Czw.	
18 Pt.	
19 Sb.	
20 Nd.	
21 Pn.	
22 Wt.	
23 Śr.	
24 Czw.	
25 Pt.	
26 Sb.	
27 Nd.	
28 Pn.	
29 Wt.	
30 Śr.	

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

Krąp wyglądem do złudzenia przypomina leszcza. Bywa nazywany krąpikiem, podleszczem lub podleszczakiem. Dorasta do 30 cm długości i 0,5 kg wagi. Najczęściej jednak łowi się osobniki o długości 15-20 cm, o ciężarze 0,10-0,30 kg.

Krąp to ryba bardzo pospolita w Polsce. Występuje od wybrzeży Bałtyku, aż po karpackie dopływy Wisły. Zasiedla chyba wszystkie jeziora, stawy, starorzecza, duże i małe rzeki, kanały oraz słonawe wody zatok morskich. Występuje w towarzystwie leszcza, trzyma się jednak miejsc płytszych. Jest **wszystkożerny**, żywi się fauną denną. Żerowanie krąpiowi ułatwia lejkowaty, wysuwany

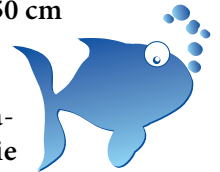

pyszczek, którym intensywnie przeszukuje muł. Młode krąpie żerują na każdej głębokości, większe szukają pożywienia na dnie.

Krąp nie posiada wymiaru i okresu ochronnego, ani limitu dziennego. Choć oficjalnie nie notuje się rekordu połowu tej ryby, to rekord krajowy wynosi 1,43 kg i 50 cm **długości**.

Z uwagi na słabe przyrosty i niską jakość mięsa, krąp **nie posiada znaczenia gospodarczego**. Jego mięso jest niezbyt smaczne, białe i suche. Niestety krąp należy też do ryb bogatych w ości. Łuski, mimo że mocno osadzone w skórze, są duże i łatwo je usunąć.

Złowienie krąpia nie jest trudne, jest rybą dość licznie poławianą przy każdej wędkarskiej zasiadce.

SKALA BRAŃ	
słabe	
średnie	
dobrze	
bardzo dobrze	

Gminy wiejskie województwa lubuskiego Gubin

Krzysztof Roślik
LODR Kalsk
k.roslik@lodr.pl

Tytułem wstępu: Gmina wiejska to gmina, na której terytorium nie znajduje się miasto, co nie wyklucza jednak możliwości istnienia siedziby gminy w sąsiadującym mieście. Do czterech lubuskich gmin wiejskich mających siedzibę w mieście, gdzie równocześnie funkcjonuje gmina miejska należy między innymi Gmina Gubin.

Położenie

Nadgraniczna gmina, która ma niezwykle korzystne położenie. W centrum gminy znajduje się miasto Gubin (liczące ponad 16,5 tys. mieszkańców), stanowiące odrębną gminę miejską. Administracyjnie gmina należy do powiatu krośnieńskiego. Sąsiaduje z gminami: Cybinka, Maszewo, Krosno Odrzańskie, Bobrowice, Lubsko i Brody. Gmina Gubin jest największą gminą województwa lubuskiego i zarazem należy do największych gmin w Polsce. Zajmuje powierzchnię 37 960 ha, co stanowi 2,72 % powierzchni naszego województwa. W skład gminy wchodzi

51 miejscowości, w tym 46 sołectw, w których na koniec 2021 roku zamieszkiwało 7 112 mieszkańców.

Charakterystyka gminy

Bogactwem gminy są lasy (administrowane przez Nadleśnictwa Gubin, Lubsko oraz Brzózka), które zajmują powierzchnię 22 503 ha, tj. 59,3% powierzchni gminy; rzeki (przez teren gminy przepływa Odra, Nysa Łużycka, Lubusza, Młynna, Golec, Budoradzanka Steklnik, Werdawa oraz Ilna) oraz jeziora Borek i Głębokie.

Gmina Gubin jest bardzo dobrze skomunikowana. Gminę przecina droga krajowa nr 32 mająca swój początek na moście granicznym na Nysie Łużyckiej w Sękowicach i dalej prowadząca w kierunku Poznania. Do Zielonej Góry jest stąd około 60 km, do Gorzowa Wlkp. 140 km, a do Berlina ok. 150 km. Komunikację usprawniają również pozostałe drogi wojewódzkie (np. nr 138 Sulęcín-Gubin) oraz linia kolejowa Gubin-Zbąszynek.

Leśny charakter gminy, wynikający z rozległości i zwartości kompleksów leśnych, powszechna obecność interesujących obiektów leśnych, wyraźnie wyróżnia Gminę Gubin na tle pozostałych gmin naszego regionu.

Rolnictwo

Grunty orne zajmują powierzchnię niewiele ponad 7,5 tys. ha, użytki zielone uprawiane są na powierzchni blisko 5 tys. ha. Łącznie grunty rolne stanowią ok. 33% powierzchni gminy. Według ostatnich danych na terenie gminy działalność prowadzi 2 635 gospodarstw rolnych. Rolnicy

Most na Nysie Łużyckiej

gospodarzą na słabych gruntach, prze-
ważają ziemię klasy V, IVb oraz VI.

Osobliwości przyrodnicze

Na terenie gminy istnieją dwa rezerwaty przyrody. Rezerwat Przyrody „Uroczysko Węglińskie” ustanowiony został w 1987 roku na powierzchni 6,82 ha. W rezerwacie objęto ochroną naturalny, wielogatunkowy starodrzew z licznym udziałem pomnikowych dębów i buków w wieku 150-200 lat. Również na szczególną ochronę zasługuje tu polodowcowa rzeźba terenu – pagórki, rozcięcia erozyjne, jary o stromych zboczach, to cecha charakterystyczna tego rezerwatu.

Drugim jest Rezerwat Przyrody „Dębowiec”. Rezerwat został ustanowiony w 1998 roku i obejmuje powierzchnię 9,39 ha. Jak sama nazwa wskazuje, celem ochrony jest istniejący starodrzew dębowy. Wiek drzew dochodzi nawet do 250 lat i stanowi schronienie m.in. dla największych środkowo-europejskich chrząszczy

– jelonka rogacza i kozioroga dębosza.

W tym miejscu, nie sposób nie wspomnieć o „Krzesińskim Parku Krajobrazowym”, którego 4 770 ha (tj. ponad ½ powierzchni) położone jest w północnej części Gminy Gubin. Park chroni walory przyrodnicze i krajobrazowe pradolin Odry i doliny Nysy Łużyckiej. Charakteryzuje się niezwykle zróżnicowanym i atrakcyjnym krajobrazem. W zagłębieniach polodowcowych znajdują się małe jeziorka i torfowiska. W parku napotkamy interesującą florę, w postaci rzadkich gatunków roślin oraz faunę, w tym kilka gatunków umieszczonych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt.

Do walorów o randze ponadregionalnej należy najstarszy, najgrubszy i najokazalszy w Polsce wiąz szypułkowy „Wiedźmin” rosnący przy leśniczówce w Komorowie. Wiek drzewa został oszacowany na ok. 450 lat, a obwód mierzy 887 cm.

Ciekawostki

Na terenie Gminy Gubin działają trzy Kluby Sportowe: „Relax” Grabice, „Płomień” Chlebowo, „Dar-Bol-Alfa” Jarmirovice oraz dwa Ludowe Zespoły Sportowe: „Rywal” Stargard Gubiński, „Żenisz” Żenichów, a także Uczniowski Klub Sportowy Akademia Piłkarska „Falubaz”.

W gminie znajduje się 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP Starosiedle, OSP Chlebowo, OSP Strzegów, OSP Markosice, OSP Drzeńsk Wielki oraz OSP Bieżyce). Liczba druhów mo-

Wyspa Teatralna

gących brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych waha się w granicach 65-70 osób.

O Gminie Gubin zrobiło się swego czasu głośno, za sprawą planu budowy kopalni odkrywkowej węgla brunatnego. Planom budowy kopalni sprzeciwiało się wielu mieszkańców gmin Gubin i Brody. W obu gminach odbyły się referenda, w których większość mieszkańców opowiedziała się przeciwko budowie.

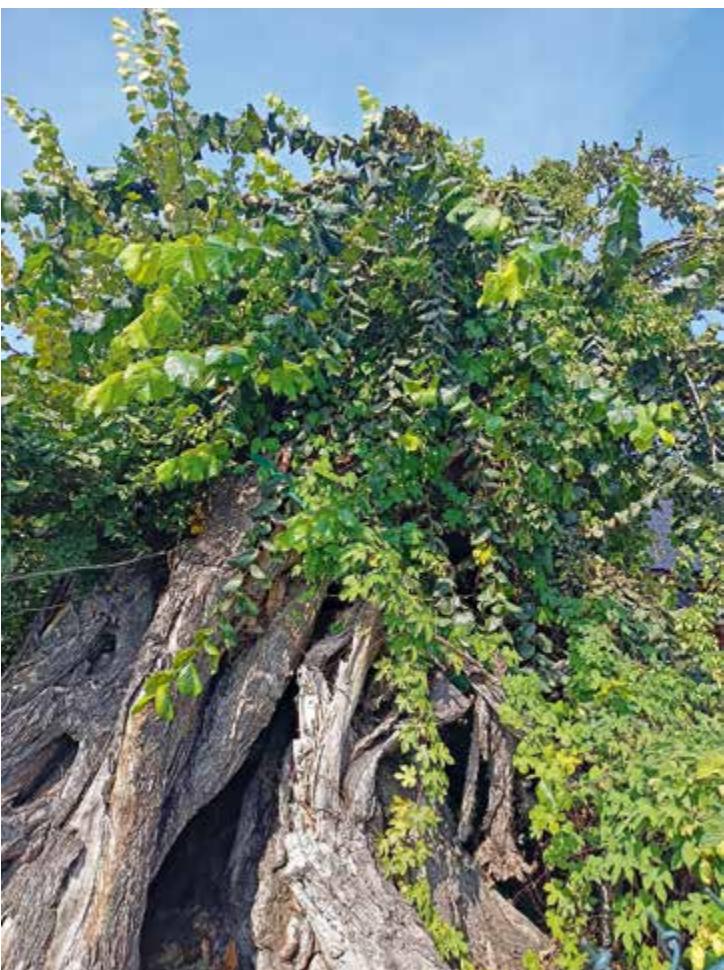

Baszta Ostrowska

Ważne informacje

Obsługą rolników z terenu Gminy Gubin zajmują się nasi doradcy pani Greta Boguszewska-Drapa, tel. 512 217 405, e-mail: g.boguszewska-drapa@lodr.pl oraz pani Małgorzata Turowska, tel. 513 979 605, e-mail: m.turowska@lodr.pl

Źródło: materiały Gminy Gubin oraz Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze

Wiąz szypułkowy „Wiedźmin”

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku
zaprasza

lubuskich rolników ekologicznych oraz osoby zainteresowane rolnictwem ekologicznym,
przedstawicieli instytucji naukowych i doradczych do udziału

w **KONFERENCJI EKOLOGICZNEJ**

Produkcja żywności wysokiej jakości

21 listopada 2022 r.

Szczegóły na naszej stronie internetowej www.lodr.pl w zakładce **Innowacje/SIR**
Informacji udziela: **Piotr Tylińczak** • tel. 513 980 667 • e-mail: p.tyliuszczak@lodr.pl

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku
zaprasza

lubuskich rolników oraz osoby zainteresowane gospodarką pasieczną,
przedstawicieli instytucji naukowych i doradczych do udziału

w **KONFERENCJI**

Nowoczesne pszczelarstwo - perspektywy i zagrożenia

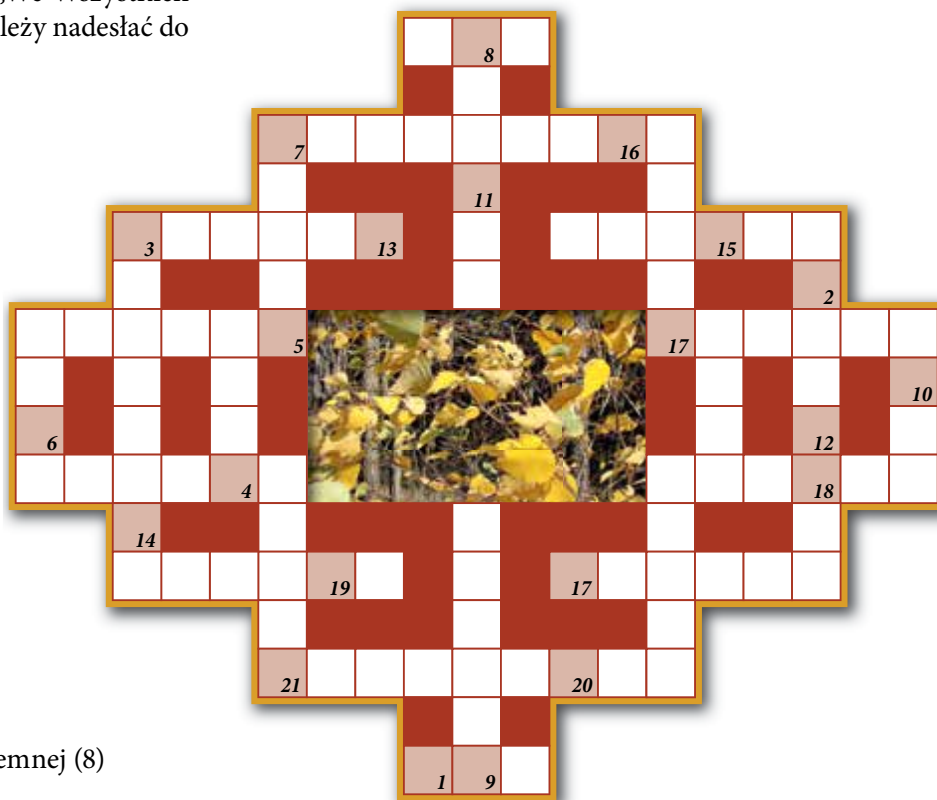
21 listopada 2022 r.

Szczegóły na naszej stronie internetowej www.lodr.pl w zakładce **Innowacje/SIR**
Informacji udziela: **Piotr Tylińczak** • tel. 513 980 667 • e-mail: p.tyliuszczak@lodr.pl

Objaśnienia wyrazów podano w dowolnej kolejności (w nawiasie liczba liter w wyrazie). Litery z ponumerowanych pól utworzą rozwiązanie – dookończenie przysłowia polskiego: „We Wszystkich Świętych słońca...”, którego treść należy nadesłać do 24 listopada br. na adres Redakcji.

Krzyżówka nr 11

OBJAŚNIENIA WYRAZÓW:

- owoc dębu (6)
- plakat (5)
- ubezpieczenie samochodu (9)
- wiosenny kwiatek (6)
- wino ryżowe (4)
- opłata graniczna (3)
- zebranie grupy osób (8)
- powieść Prusa (5)
- popularne spodnie (6)
- kurz (3)
- „czapka budynku” (4)
- mały, lekki samolot (9)
- chmurka (5)
- obrót towarów (6)
- przegub metalowy u drzwi (6)
- język urzędowy Watykanu (6)
- kości ryby (4)
- niewielki wypływ wody podziemnej (8)
- świat zwierząt (5)
- mebel dla ucznia (6)
- atak szafu (4)
- pobicie osoby w kocu (6)
- bije w bęben (6)
- bada przyrodę (6)

Rozwiązanie krzyżówki nr 10:

„Wtedy się wodę szanuje, kiedy jej w studni brakuje”

Za prawidłowe rozwiązanie krzyżówki nr 10 nagrodę ufundowaną przez LODR Kalsk wylosowała:

Pani Beata z Gubina

Gratulujemy

Rebus nr 11

Rozwiązanie oraz dane dziecka (imię i nazwisko, wiek oraz adres zamieszkania) należy przysłać do 24 listopada br. na adres Redakcji.

Rozwiązanie rebusu nr 10:

ZŁOTA POLSKA JESIEŃ

Nagrodę wylosował:

Gabriel z Ostrzyc

Gratulujemy

RÓ

S

CKÓ

ĄB = O

W

ZIE

**Poszukujemy PARTNERA do współpracy
w GOSPODARSTWIE ROLNYM
SEZONOWO lub NA STAŁE (samozatrudnienie)**

WYMAGANIA:

- ❖ prawo jazdy (ciągnik z przyczepą, kombajn),
❖ uprawnienia do stosowania
środków ochrony roślin i oprysków,
 - ❖ umiejętność naprawy i obsługi maszyn rolniczych
(spawanie, elektryka, hydraulika i inne).
- Możliwość zamieszkania na czas pracy ciągłej.
Atrakcyjne zarobki, zatrudnienie od stycznia 2023 r.

Wood Hol sp. z o. o. • Krosno Odrzańskie
tel. 575 792 111 • 601 723 611

SKUP BYDŁA RZEŹNEGO

Atrakcyjne ceny.

Odbiór własnym transportem.

UBOJNIA KOWAL

Dąbrówka Wlkp., ul. Główna 28
tel. 661 822 159, 663 457 897

PRZEDSIĘBIORSTWO NASIENNE s.j.

KARPICKO k. Wolsztyna

ul. Podgórna 21c
tel. 68 384 26 78
fax 68 347 35 76

POLECAMY w SPRZEDAŻY

- kwalifikowany materiał siewny zbóż jarych i ozimych
- ziemniaki sadzeniaki
- pasze i koncentraty firmy Provimi Polska
- zboża paszowe
- nawozy sztuczne (bezechlorkowe)
- węgiel, miał
- śrutę sojową
- mieszanki traw (łąkowe, pastwiskowe, trawnikowe)
- nasiona poplonowe i rolnicze (gorczyca, peluszkę, wyki, łubinów, koniczyny, lucerny, buraków i innych).

CAŁOROCZNY SKUP i SPRZEDAŻ ZBÓŻ PASZOWYCH

ODBIÓR WŁASNYM TRANSPORTEM

*Zapraszamy codziennie od godz. 7.00 do 15.00
w soboty od godz. 8.00 do 13.00*

PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWO-USŁUGOWE

Renata Stolarczyk

O F E R U J E :

- nawozy (w cenach fabrycznych)
- środki ochrony roślin
- materiał siewny
- nawozy dolistne
- wapno
- pasze i superkoncentraty
- lizawki i sznurek
- nawozy dolistne i odżywki
- oleje i smary: ORLEN, FUCHS
- siatki i folie do pras
- doradztwo rolnicze
- profesjonalne zaprawianie nasion

ZAPRASZAMY

Pn - Pt 8⁰⁰ - 16⁰⁰
Sobota 8⁰⁰ - 14⁰⁰

Mycielin 13
67-312 Niegostawice

tel. 68 378 13 01
575 901 616
fax 68 378 13 82

e-mail: phustolarczyk@wp.pl
www.phustolarczyk.net.pl

PUNKT SPRZEDAŻY ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN

Jarostaw Świryda

GOLIN 4, 68-320 Jasień
tel. 68 371 07 80

OFERUJE:

- środki ochrony roślin
- nawozy
- podłoże
- materiał siewny
- sadzeniaki

Zapraszamy

PHU Biotel Sp. z o.o.
Dzikowice 87
67-300 Szprotawa
tel. 68 376 27 33

OFERUJEMY:

- sprzedaż środków ochrony roślin
- sprzedaż nawozów
- sprzedaż materiału siewnego
- skup zbóż i rzepaku
- profesjonalne doradztwo rolnicze

Dział sprzedaży środków ochrony roślin:
tel. 68 376 27 33 lub 512 078 771

Dział sprzedaży nasion:
tel. 68 378 24 54 lub 503 507 955

Dział sprzedaży nawozów:
tel. 68 376 27 33 lub 510 348 395

Dział skupu:
tel. 535 524 500 lub 512 606 812

ZAPRASZAMY do odwiedzenia strony internetowej

www.biotel.agro.pl

NOWOŚCI w ofercie firmy PHU BIOTEL: AminoPlant, Bomax, Uni-Cal

ZAOPATRZENIE ROLNICTWA

FARMER

BOROWINA 45

tel./fax: 68 376 81 20 PN-PT 8⁰⁰ - 16⁰⁰
tel. kom. 603 248 200 SOB 9⁰⁰ - 13⁰⁰

www.farmerborowina.pl

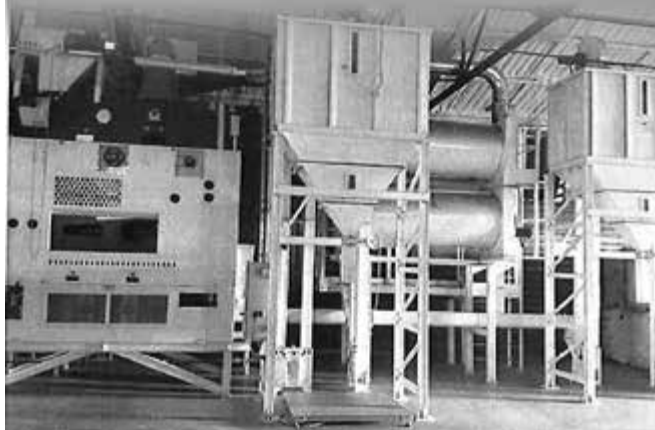
FIRMA „EB”

Elżbieta Baszczyń
Łęgowo 7, 66-110 Babimost
tel. 68 385 50 15 • 606 756 681

OFERUJE USŁUGI W ZAKRESIE:

**NAPRAWA
MASZYN ROLNICZYCH I BUDOWLANYCH
DORABIANIE CZĘŚCI MASZYN**

USŁUGOWE CZYSZCZENIE
ZBÓŻ
oraz NASION ROLNICZYCH

**NOWA LINIA CZYSZCZĄCA
C I M B R I A**

Firma Usługowa Wiesława Krzyżańska
Karpicko k. Wolsztyna • tel. 691 067 324

POSIADAMY CERTYFIKAT NA CZYSZCZENIE
NASION EKOLOGICZNYCH

LABORATORIUM

OFERUJEMY:

- **Analiza paszy:**
sucha masa, białko, azot, tłuszcz, wapń, fosfor, włókno, popiół, sód.
- **Analiza gleby:**
pH, fosfor, potas, magnez.
- **Analiza kiszonki:**
sucha masa, lotne kwasy tłuszczowe, pH, białko, tłuszcz, włókno, popiół, wapń, fosfor.
- **Badania dodatkowe:**
siła i energia kiełkowania, czystość materiału siewnego, masa tysiąca ziaren, ciężar ziarna w stanie zsylnym, skrobia dla gorzelni, w *nawozach*: wapń, magnez, fosfor, potas.

KONTAKT:
LODR w Kalsku
tel. 68 385 20 91 wew. 338
e-mail: laboratorium@lodr.pl

**PRZEDSIĘBIORSTWO
HANDLOWO-USŁUGOWE**

LECH

ul. Poznańska 33, 66-200 Świebodzin
tel. 68 479 29 82; www.lech.swiebodzin.pl

OFERUJEMY:

- kwalifikowany materiał siewny zbóż i kukurydzy
- materiał siewny roślin poplonowych i traw
- dystrybucja środków ochrony roślin
- nawozy mineralne, ogrodnicze, obornik granulowany
- nawozy dolistne, biostymulatory i adiuwanty
- humusy - rozkład resztek poźniwnych, aminokwasy
- wapno rolnicze (węglanowe, tlenkowe i dolomitowe)

**SKUP ZBÓŻ i RZEPAKU
oraz innych płodów rolnych**
Towar dowozimy i odbieramy od klienta

PUNKT SKUPU:
ELEWATOR RZECZYCA - tel. 785 113 706

PUNKTY SPRZEDAŻY:

- Świebodzin, ul. Poznańska 33	- tel. 68 479 29 87
- Skąpe 110/17	- tel. 68 382 73 19
- Międzyrzecz, ul. Dr T. Podbielskiego 1	- tel. 697 995 865
- Nowa Sól, ul. Długa 8	- tel. 68 356 42 02
- Szprotawa, ul. Przejazdowa 2A	- tel. 785 113 707
- Nowogród Bobrz., ul. Żarska 7	- tel. 785 113 702

**Obsługa techniczna rolnictwa
poprzez sieć sklepów**

GRENE

- 66-300 Międzyrzecz, ul. Dr T. Podbielskiego 1, tel. 697 995 865
- 67-100 Nowa Sól, ul. Długa 6 - tel. 785 113 708
- 67-300 Szprotawa, ul. Przejazdowa 2 A - tel. 697 995 881
- 66-010 Nowogród Bobrzański, ul. Żarska 7 - tel. 785 113 702

Zakuwanie węży hydraulicznych

**Zapraszamy
do nowo otwartego
sklepu z częściami rolniczymi**

ul. Poznańska 33 w Świebodzinie
(przy siedzibie firmy)
tel. 68 479 29 96 • kom. 885 330 200

INFORMACJE RYNKOWE

DODATEK DO LUBUSKICH AKTUALNOŚCI ROLNICZYCH **11**

Wszystkie dane zebrano na 20 października 2022 r.

Z lubuskich targowisk /ceny w zł/

Nazwa artykułu	j.m.	Gorzów Wlkp.	Gubin	Międzyrzecz	Nowa Sól	Sulechów	Świebodzin	Witnica	Żary
Jaja	szt.	1,00 – 1,20	1,00 – 1,50	0,65 – 1,00	0,65 – 1,10	0,80 – 1,00	0,90 – 1,00	1,00 – 1,20	0,70 – 1,20
Ziemniaki	kg	2,50	1,20 – 2,00	2,50	2,50	2,00	2,50 – 3,00	3,00	2,50 – 3,00
Cebula	kg	5,00	3,50 – 4,00	5,00	3,00 – 3,50	3,50	4,00	4,00	4,00 – 5,00
Czosnek	szt.	2,00 – 2,50	3,50	3,50	1,00 – 3,00	3,00	3,00	2,00 – 2,50	2,00 – 2,50
Marchew	kg	4,00	3,50	4,00	2,00 – 3,50	3,50	4,00	4,00	4,00 – 4,50
Pietruszka	kg	8,00	6,00	8,00	7,00 – 8,00	9,00	8,00	9,00	9,00
Pietruszka natka	pęczek	2,50	3,00	2,50	2,00	2,50	3,50	3,50	2,50
Buraki czerwone	kg	3,50	3,00 – 4,00	4,00	3,50	3,50	4,00	4,00	4,00
Por	szt.	3,50	4,00	3,00	1,50 – 2,50	3,00	3,00	4,00	2,00 – 3,00
Seler	kg	6,00	4,00	7,00	5,00 – 8,00	9,00	4,00	9,00	5,00 – 7,00
Włoszczyzna	pęczek	5,00	5,50	6,50	6,00	6,00	6,00	6,50	5,50 – 7,00
Ogórek	kg	10,00	8,00	9,50	5,00	4,50	9,00	11,00	8,00
Ogórek kiszony	kg	14,00	5,00	15,00	12,00	9,00	18,00	-	-
Cukinia	kg/szt.	3,00	5,00	9,00	-	6,00	12,00	-	-
Pomidor	kg	8,0 – 10,0	8,0 – 12,0	5,0 – 13,5	2,00 – 4,00	8,00	12,00	6,50	10,0 – 12,0
Papryka czerwona	kg	8,00	12,0	10,50	5,90	10,00	10,00	-	7,00
Kapusta biała	kg/szt.	4,00**	3,00	6,50	2,50 – 7,00	7,00	3,00	7,00**	3,00 – 5,00
Kapusta biała kiszona	kg	6,00	4,80	8,00	6,00 – 8,00	9,00	15,00	10,00 (1 kg)	9,00
Kapusta pekińska	kg/szt.	8,00**	3,00	6,50	6,00	5,00	6,00	7,00	-
Kalafior	szt.	8,00	7,50**	6,50	10,00**	8,00	8,00	-	5,0 – 7,0**
Brokuł	szt.	7,00	7,50	6,50	7,00	6,00	5,00	-	5,00
Fasola szparagowa	kg	14,00	12,00	16,00	12,00	18,00	12,00	12,00	15,00
Sałata	szt.	5,00	3,00 – 4,00	4,00	4,00	3,00	3,00	5,50	-
Szczypior	pęczek	2,50	2,50	3,00	1,50 – 2,00	2,50	3,50	4,00	2,50
Koper	pęczek	2,50	3,00	3,00	2,00	3,00	3,00	-	3,00
Rzodkiewka	pęczek	3,00	3,50	3,50	2,50	2,50	3,50	3,50	3,00
Kalarepa	kg/szt.	3,00**	3,00	3,00**	-	3,00	5,00	3,00**	3,00**
Pieczarki	kg	9,00	8,00	10,50	-	6,00	15,00	9,00	7,50
Chrzan	kg	-	16,00	28,00	-	18,00	-	23,00	20,00
Miód	kg	32,0 – 40,0	45,00	45,00	40,00	45,00	40,00	40,00	35,0 – 45,0
Jabłka	kg	3,00 – 4,00	3,00 – 5,00	4,50 – 5,00	3,00	6,00	5,00	3,90	4,00 – 5,00
Gruszki	kg	6,00	6,00	6,50	5,00	9,00	6,00	4,50	5,00
Maliny	kg	40,00	-	40,00	-	45,00	48,00	-	-
Borówki	kg	-	-	30,00	-	18,00	17,00	-	-
Śliwki	kg	4,00	6,00	5,00	3,50 – 5,00	5,50 – 6,50	5,00	5,00 – 6,00	5,00 – 7,00

Objaśnienie: * - kg ** - szt. *** - pęczek

PASZE

WRZESINY

DLA TRZODY

Mieszanka tucznik 1	100 kg	256,00
Mieszanka tucznik 2	100 kg	248,00
Mieszanka prosięta 1	100 kg	330,00
Mieszanka prosięta 2	100 kg	294,00
Mieszanka prosięta 3	100 kg	282,00
Koncentrat PWT	100 kg	414,00
Koncentrat T-15	100 kg	382,00
Koncentrat LPK	100 kg	382,00

DLA DROBIU

Koncentrat nioska	100 kg	324,00
Mieszanka nioska 1	100 kg	268,00
Mieszanka nioska 1 – gran.	100 kg	275,00
Mieszanka kurczęta 1	100 kg	288,00
Mieszanka kurczęta 2	100 kg	278,00
Mieszanka Brojler Finiszer	100 kg	282,00
Mieszanka Brojler	100 kg	382,00
Mieszanka Brojler Starter	100 kg	310,00
Mieszanka Brojler Grower	100 kg	298,00
DJ Nioska mieszanka	100 kg	278,00
B-C Mieszanka uzupełniająca	100 kg	232,00

POZOSTAŁE

Mieszanka KGHIN (0-3)	100 kg	292,00
Mieszanka KGHIN (3-9)	100 kg	286,00
Śruta sojowa (46%)	100 kg	326,00
Zboża śrutowane	100 kg	214,00

- ❖ Sprzedam konny przetrząsacz widłowy do siana oraz kosiarkę konną – gm. Krzeszyce, tel. 504 823 461.
- ❖ Sprzedam siano i słomę w belach o śr. 120 magazynowana w stodole – gm. Krzeszyce, tel. 504 823 461.
- ❖ Sprzedam silnik 7,5 kW, śrutownik kamieniowy Krajzega 5,5 kW, lejek do ciągnika kos na kołach – gm. Górzycza, tel. 95 759 15 08.
- ❖ Sprzedam działkę rekreacyjno-budowlaną za lasem między górami i stawami, 5 km od Żar – tel. 607 035 344.
- ❖ Sprzedam pszenicę i pszenżyto ozime, owies, ziemniaki paszowe – gm. Świdnica, tel. 664 134 260; 68 32 73 152.
- ❖ Sprzedam siewnik POZNANIAK – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam owies, pszenicę, ziemniaki – gm. Sulechów, tel. 603 359 226.
- ❖ Sprzedam grunty orne (do 10 ha) na terenie gminy Lubniewice – tel. 507 197 255.

KRZESZYCE

DLA TRZODY

Koncentrat Prosiak Piggi	100 kg	440,00
--------------------------	--------	--------

DLA DROBIU

Mieszanka Kaczka KB1	100 kg	232,00
Mieszanka Kaczka KB2	100 kg	220,00
Mieszanka Kurczak Starter	100 kg	224,00
Mieszanka Kurczak Grower 156	100 kg	216,00
Mieszanka Brojler Starter	100 kg	244,00
Mieszanka Nioska	100 kg	228,00
Koncentrat Nioska	100 kg	320,00

DLA BYDŁA

Milsan Mleko zastępcze	100 kg	900,00
Mieszanka Cielak	100 kg	260,00
Koncentrat Cielak	100 kg	320,00
Koncentrat Opas Sanbull	100 kg	320,00
Mieszanka Krowa Mleczna Lactoma	100 kg	200,00
Koncentrak Krowa Mleczna Protamilk	100 kg	320,00

DOSTĘPNA PASZA DLA KONI I GOŁĘBI

STARY DWÓR, gmina TRZCIEL

DLA TRZODY

Koncentrat Prowitex	25 kg	109,00
Koncentrat Prowimax	25 kg	100,00

DLA DROBIU

Pasza dla niosek, granulowana	25 kg	69,00
Pasza dla Kurczat0-6 tyg.	25 kg	69,00
Pasza dla kurczat pow. 6 tyg.	25 kg	69,00
Brojler do 3tyg.	25 kg	76,00
Brojler GROWER od 3 tygodni	25 kg	75,00
BROJLER Finiszer	25 kg	74,00
Kaczki i gęsi do 3 tyg.	25 kg	69,00
Kaczki i gęsi pow 3 tyg.	25 kg	68,00
Koncentrat dla niosek	25 kg	98,00

DLA KRÓLIKÓW

Mieszanka	25 kg	68,00
-----------	-------	-------

- ❖ Sprzedam słomę – gm. Świebodzin, tel. 662 932 128.
- ❖ Sprzedam agregat uprawowo-siewny 3 m Pom Brodnica 2013 r., koła - felgi z oponami 825/20, lejek do nawozu, kultywator o szer. 3 m, przyczepę 750/20, opielacz do buraków, drobne części do Bizona 56, ramę do bron, ramkę do podczepiania wideł lub łyżki do cyklopa – gm. Świebodzin, tel. 600 729 962, 692 446 813.
- ❖ Sprzedam uroczysko 1 ha – Grodziszczce, gm. Świebodzin, tel. 663 411 075.
- ❖ Sprzedam 2 ha ziemi w Boryszynie, gm. Lubrza – tel. 663 411 075.

ŻARY		
DLA DROBIU		
Kura nioska PD-651	100 kg	300,00
Kaczka/Gęś PD-600	100 kg	290,00
Indyk PD-632	100 kg	312,00
Kurczak 1 PD-548	100 kg	300,00
Kurczak 2 PD-549	100 kg	288,00
DLA BYDŁA		
PB-532 NON GMO	100 kg	240,00
PB-812 NON GMO	100 kg	300,00
PB-321 PXTreme Bull Byk NON GMO	100 kg	312,00

- ❖ Sprzedam opryskiwacz RAU 3 800 l o szer. rob. 18 m - komputerowe sterowanie, sadzarkę i kopaczkę do ziemniaków, przyczepę rolniczą 4 t, przyczepę D-47 wywrotkę 4,5 t, rozrzutnik obornika RUR, rozrzutnik obornika Czarna Białostocka 4 t - gm. Nowe Miasteczko, tel. 699 912 173.
- ❖ Sprzedam przyczepę rolniczą Zaław o dł. 6 m i szer. 2,5, burty aluminiowe dzielone, siewnik zbożowy Nordsten 3 m w dobrym stanie oraz myjnię do warzyw - gm. Gorzów Wlkp., tel. 607 368 103.
- ❖ Sprzedam siano i słomę 120/150, waga 450 kg - gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam pszenicę ozimą luzem lub w workach, na paszę lub do siewu oraz drzwi kompletne z lusterkim, lewe przednie do BMW 530D - gm. Niegosławice, tel. 795 978 100
- ❖ Sprzedam siano majowo - czerwcowe w belach 120x150 około 500 szt. - gmina Krosno Odrzańskie. tel. 697 958 374
- ❖ Sprzedam przyczepę wywrotkę na 3 strony D47, OR-KAN-2, opony: 18,4/30; 16,9/28; 900/20; koła: 9,5/32; 9,5/36 - gmina Siedlec, tel. 693 439 340.
- ❖ Sprzedam działkę rolną o powierzchni 2,07 ha - Sokola Dąbrowa, gm. Bledzew, tel. 692 203 464.
- ❖ Sprzedam łubin - gm. Dąbiec, tel. 663 635 673.

ŻYWIEC

DROBIOWY - w zł/kg		
PUNKT SKUPU	BROJLER INDYCZY	
Trzebiechów	Indor	9,15
	Indyczka	9,10

WOŁOWY I WIEPRZOWY - w zł/kg					
PUNKT SKUPU RZEŹNIA	Młode bydło rzeźne		Krowy	Tuczniaki	
	A-buhajki	Klasa I		Klasa I	Maciory/Kastraty
REJÓW	do 13,00 ¹⁾		-	7,20 ¹⁾	-
KRZESZYCE	14,00 ²⁾	12,00 ²⁾	10,50 ²⁾	-	-

Oznaczenia: ¹⁾ - cena netto; ²⁾ - cena brutto

SULECIN		
DLA TRZODY		
Mieszanka SMYK	100 kg	510,00
Mieszanka SPRINTER	100 kg	352,00
Koncentrat Pigi	100 kg	448,00
Koncentrat Forte	100 kg	440,00
Koncentrat Matra	100 kg	424,00
DLA DROBIU		
Mieszanka kaczki	100 kg	288,00
Mieszanka - brojlery młode	100 kg	304,00
Mieszanka - brojlery starsze	100 kg	300,00
Mieszanka - brojlery FINISZER	100 kg	296,00
Mieszanka - nioski	100 kg	280,00
Mieszanka kurczęta młode	100 kg	492,00
Mieszanka kurczęta starsze	100 kg	288,00
Koncentrat kukuryku	100 kg	332,00
DLA BYDŁA		
Preparat mlekozastępczy	100 kg	1100,00
Koncentrat BYK	100 kg	364,00
Koncentrat Krowy Mleczne	100 kg	364,00
DLA KRÓLIKÓW		
Mieszanka króliki	100 kg	280,00
INNE		
Otręby pszenne	100 kg	224,00
Kukurydza	100 kg	248,00
Pszenica	100 kg	224,00

- ❖ Sprzedam ziemię rolną III-IV kl. o pow. 2,4 ha położona w gm. Żary. Cena do uzgodnienia. tel. 606 945 416
- ❖ Sprzedam owies, pszenicę i ziemniaki - gm. Sulechów, tel. 603 359 226.
- ❖ Sprzedam ziemniaki jadalne i paszowe - gm. Świebodzin, tel. 601 884 531, 693 708 162.
- ❖ Sprzedam ziemię orną 2,58 ha - miejscowość Karczówka - tel. 694 532 046, 534 006 222.
- ❖ Sprzedam opryskiwacz Douven 3400/24 m, bronę talerzową 4 m ciężką, przyczepę HL 8011, przyczepę czeską BSS, kombajn Bizon - gm. Sulechów, tel. 695 568 702.
- ❖ Sprzedam ogiera G-ASTER - wiek 2 lata, typ szlachetny, maść karo-gniada, ładny, dobrze ułożony - gm. Krosno Odrz., tel. 511 184 962 lub 501 585 162.

ŚRODKI OCHRONY ROŚLIN

KRZESZYCE

Asortyment	Wielkość opak.	Cena w zł/op.
INSEKTYCYDY		
Ammo Super	1 l	120,00
Karate Zeon	1 l	208,00
FUNGICYDY		
Topsin m 500sc	1 l	64,00
Mirege 450 EC	1 l	60,00
Bumper 250 EC	1 l	95,00
Falcon	1 l	156,00
HERBICYDY		
Agrosar 360 SL	1 l	18,00
	5 l	75,00
	20 l	260,00
Roundup 360 Plus	1 l	30,00
	5 l	110,00
	20 l	340,00
Roundup Flex 480SL	1 l	42,00
	5 l	175,00
Helosate 450SL	1 l	25,00
	5 l	100,00
Mustang Forte 195SE	1 l	65,00
	5 l	310,00
Mustang 306 SE	1 l	118,00
	3 l	562,00
Lentipur	1 l	31,00
	5 l	135,00
Lanced	0,2 kg	133,00
	0,5 kg	330,00
	1 kg	640,00
Boxer	1 l	45,00
	5 l	202,00
Axial 50 EC	1 l	178,00
	5 l	858,00
Axial komplet pak	2 x 1 l +40 kg	315,00
Lintur	0,15kg	57,00
	1 kg	365,00
Chwastox Extra	1 l	17,00
Chwastox Turbo	1 l	29,00
Chwastox Trio	1 l	39,00
Mistral 70 WG	0,5 kg	87,00
Leopard extra 0,5 EC	1 l	42,00

- ❖ Sprzedam kombajn zbożowy BIZON z rozdrabniaczem i kabiną; rok budowy 1988, rozrzutnik obornika T-088 (produkcja NRD) – ład. 10 ton; rok budowy 1986, siewnik zbożowy MAZUR szer. robocza 4,0 m – tel. 605 329 315.
- ❖ Sprzedam śrutownik Bąk, betoniarkę 150 l, taczki ohar – gm. Świdnica, tel. 889 485 429.
- ❖ Sprzedam śrutownik bijakowy 11 kW – gm. Babimost, tel. 606 538 410.
- ❖ Sprzedam metalowe słupy, wiązary, teownik, blachę falistą na konstrukcję garażu 6 x 5 m; cena 3000 zł, ciągnik Białoruś, koparko-spycharkę 1990 (łyżka chwytakowa); cena 14500 zł, betoniarkę 280 l (szeroki wieniec na bębnie); cena 1600 zł – gm. Krosno Odrz., tel. 509 478 057.
- ❖ Sprzedam mieszankę owsa z wyką; ok. 18% białka; cena 1,20 zł/kg – gm. Krosno Odrz., tel. 724 453 246.
- ❖ Sprzedam Silos Bin 60 ton – 2 szt., dmuchawę przewietrzającą i załadowniczą, wentylator R 700, skrzynkę transportową wywrotkę na tuż, przyczepkę samozbiegającą (8-10 m3) – gm. Sulechów, tel. 795 989 521.
- ❖ Sprzedam płyty sklejk 2,30 x 1,10 – cena 50 zł oraz prasę kostkującą K 442/1 – gm. Sulechów, Kruszyna, tel. 795 989 521.
- ❖ Sprzedam przyczepę do transportu zboża 10 ton, przyczepę do transportu balotów 8 m długa – gm. Gubin, tel. 518 191 006.
- ❖ Sprzedam owies i pszenicę – gm. Sulechów, tel. 603 359 226.
- ❖ Sprzedam ciągnik Ursus C 360, ciągnik Białoruś 50, sortownik do ziemniaków, przyczepę 3,5 t szywną, 2 śrutowniki Bąk z silnikami, kosiarkę grzebieniową Osa, opryskiwacz 400 l z atestem, prasę kostkującą Sipma Z-224 oraz bydło opasowe – gm. Brody, tel. 503 745 466.
- ❖ Sprzedam prosięta – gm. Zbąszynek, tel. 606 761 504.
- ❖ Sprzedam grunty rolne o pow. 12,00 ha (kl. III b-IV-V) wraz z zabudowaniami, cena do uzgodnienia – Mościszki, gm. Witnica, tel. 95 751 54 93.
- ❖ Sprzedam dmuchawę do zboża z koszem w b. dobrym stanie – gm. Bytnica, tel. 791 000 670.
- ❖ Sprzedam siano i słomę 120/150, łubin, owies, pług 3-skibowy, 2 ha gruntów orných – obręb Połupin – gm. Dąbie, tel. 663 635 673.
- ❖ Sprzedam przewracarkę – gm. Dąbie, 721 848 271.
- ❖ Sprzedam siano w kostkach – gm. Krosno Odrz. tel. 693 874 053.
- ❖ Sprzedam ziemię 33 ha w tym 4 ha lasu, położoną w pobliżu miasta Krosno Odrzańskie; m. Budynia, 25 km od granicy. Ziemia klasy V-VI wykorzystywana obecnie jako grunty orne. Cena 1350000 zł. Całość otoczona lasami, graniczy z rzeką Młynówką. W pobliżu ośrodek wypoczynkowy Dąbie nad jeziorem Wielkie, niedaleko zabytkowy pałac, zakole rzeki Bóbr, ośrodki agroturystyki, jazdy konnej, polowania, grzybobrania, lasy pełne jagód... tereny ekologiczne – tel. 691 403 628.
- ❖ Sprzedam rozdrabniacz słomy, 4-letni pług 4-skibowy polskiej produkcji, przyczepę wywrotkę 4 t do remontu – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.

NAWOZY

KROSNO ODRZAŃSKIE

Asortyment	Cena w zł/t
AZOTOWE	
Siarczan amonu 21%	2560,00
FOSFOROWE	
Superfosfat wzbogacony 40%	4000,00
POTASOWE	
Siarczan potasu	5000,00
WIELOSKŁADNIKOWE	
Polifoska 6	4940,00
MAGNEZOWE	
Wapno nawozowe – big - bag	500,00
Wapno nawozowe	600,00

- ❖ Sprzedam kosiarkę rotacyjną polską, siewnik poznaniak, pająka do siana (przewracarko-zgrabiarka na 7 kół), rozrzutnik obornika i wapna ruski, pług 2-skibowy obrotowy, bronę rozkładaną 5-polową – gm. Trzciel, tel. 606 658 828.
- ❖ Sprzedam krowy do dalszej hodowli – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam lub zamienię Prasa Claas 2A wariant 180 – gm. Zbąszynek, tel. 888 102 028.
- ❖ Sprzedam części do prasy Fortschritt – gm. Świebodzin, tel. 665 510 508.
- ❖ Sprzedam rozrząsacz 6-rzędowy do siana, heder 4 m do rozdrabniacza zielonek typu Fortschritt – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam zgrabiarkę karuzelową Tamasz 3,5 m – gm. Zbąszynek, tel. 668 526 006.
- ❖ Sprzedam siewnik Poznaniak, agregat uprawowo-siewny Amazone – gm. Lubrza, tel. 507 593 811.
- ❖ Sprzedam owies i grykę ekologiczną z certyfikatem – gm. Szprotawa, tel. 603 110 841.
- ❖ Sprzedam większe ilości mleka koziego oraz młode kózki, sprzedam scenę na platformie podwoziowej – Gorzupia Dolna, gm. Żagań, tel. 509 310 641.
- ❖ Sprzedam owies – gm. Iłowa, tel. 516 045 735.
- ❖ Sprzedam siewnik Poznaniak tanio, reduktor obrotów poziomy 3 kW nowy do podajników czerpakowych do transportu zboża na silosy (cena do uzgodnienia), silnik 10 kW w komplecie z bijakami do zboża ssąco-tłoczący – Chotków, tel. 791 782 664.
- ❖ Sprzedam grunty rolne o pow. 2,58 ha położone we wsi Karczówka gm. Brzeźnica koło Żagania. Cena do uzgodnienia po wcześniejszym kontakcie – tel. 698 836 730.
- ❖ Sprzedam jarzma porodowe dla macior z korytami – 7 szt. Cena do uzgodnienia – tel. 791 782 664.

KRZESZYCE

Asortyment	Cena w zł/t
AZOTOWE	
Saletra amonowa 34%	5300,00
Mocznik	6500,00
Saletrzak	4800,00
Siarczan amonu	2400,00
FOSFOROWE	
Superfosfat 40%	3900,00
WIELOSKŁADNIKOWE	
Amofoska 4-12-12	3300,00
Amofoska 5-10-25	4000,00
Polifoska 6-20-30	5500,00
Suprofos 5-10-25	4000,00
HYDROKOMPLEX	150 zł za 25 kg
MAGNEZOWE	
Wapno magnezowe	550,00
SIARCZAN MAGNEZU	3200,00

- ❖ Sprzedam buraki pastewne – gm. Szprotawa, tel. 693 659 255.
- ❖ Sprzedam sadzonki lawendy odmiany Grosso i Grap-penhall, doniczka po 4 zł, w sprzedaży także większe sadzonki, możliwość wysyłki lub dowozu – Silno Małe, gm. Wymiarki, tel. 722 073 825.
- ❖ Sprzedam pług 4-skibowy, tryki kameruńskie, jagnięta mieszańce z rasą mięsną - same gubią runo (krzyżówka Kamerun + BMC) – gm. Brzeźnica, tel. 605 052 992.
- ❖ Sprzedam miody surowe, miody z dodatkami (czarnuszka, malina) w słoikach 1 kg i 0,5 kg, z własnej pasieki, przebadane w laboratorium, sezon 2022 oraz octy jabłkowe na miodzie z ziołami - 0,5 l, kiszony topinambur w słoikach (możliwa wysyłka) – gm. Brzeźnica, tel. 605 660 440.
- ❖ Sprzedam kombajn zbożowy BIZON Z50, siewnik POZNANIAK, rozrzutnik obornika czarna białostocka, żmijkę 6 m POM Augustów 206/2 – gm. Przytoczna, tel. 501 467 080.
- ❖ Sprzedam przyczepę, dłużycę, jednoosiową; piłę STI-HLL, 3,5KM, beczki plastikowe zakręcane 80 i 100 l do kiszienia kapusty – gm. Krosno Odrz., tel. 509 478 057.
- ❖ Sprzedam kosiarkę Krone 3,6 m (14 tys. zł), kosiarkę Class w całości na części 3 m (4,5 tys. zł), prasę walcową Class 180 (4,2 tys. zł), kombajn Bizon na części, przewracarkę do siana pająk (850 zł), silnik do Renault 6 cylindrów (7 tys. zł) – gm. Krosno Odrz., tel. 785 164 296.
- ❖ Kupię kombajn Rekord 058 – gm. Trzebiel, tel. 606 858 841.
- ❖ Kupię ciągnik Ursus C-360 lub C-330 (może być do remontu) oraz przyczepę do remontu D 47 – gm. Trzciel, tel. 606 658 828.

- ❖ Kupię mokrą kukurydzę – gm. Osno Lubuskie, tel. 607 613 587.
- ❖ Kupię stare maszyny rolnicze – gm. Osno Lubuskie, tel. 607 613 587.
- ❖ Kupię ciągnik Zetor, przystawkę do kukurydzy, siewnik do kukurydzy, rozsiewacz nawozu – tel. 728 032 907.
- ❖ Kupię ciągnik Zetor fortterra, agregat uprawowy 3 m, formownicę do redlin ziemniaków, sadzonkę do ziemniaków talerzową – tel. 795 807 728.
- ❖ Kupię Bizon Rekord, B5, Class, sortowniki do ziemniaków, pług obrotowy Kverneland, Femard, siewnik zbożowy, agregat siewny, opryskiwacz ciągnany na kołach Pilmel – tel. 511 924 809.
- ❖ Kupię rozsiewacz wapna RCW Unia Brzeg, dmuchawę do zboża ssąco-tłoczącą – tel. 790 318 118.
- ❖ Kupię łąki 2-3 ha w okolicach Brzeźnicy lub Bytnicy – tel. 724 133 999.
- ❖ Kupię tanio żyto w żniwa lub po żniwach – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Kupię niedrogo kombajn Fortschritt E-514 w dobrym stanie z uszkodzonym silnikiem lub bez silnika – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Kupię ciągnik Fortschritt 300 lub 303, może być do remontu – gm. Trzebiechów, tel. 691 933 715.
- ❖ Kupię zbiornik po beczkowie niezardzewiały oraz 3 butle hydroforowe i rury – tanio – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Kupię ciągnik Zetor, przystawkę i siewnik do kukurydzy oraz rozsiewacz nawozu – tel. 728 032 907.
- ❖ Przyjmę ziemię z wykopów – gm. Bogdaniec, tel. 887 534 454.
- ❖ Wynajmę świder zawieszany na TUZ ciągnika, napęd WOM – gm. Iłowa, tel. 888 919 297.
- ❖ Potrzebny mechanik do prasy Z 224/1 – gm. Sulechów, tel. 783 699 921.

*Z głębokim żalem zawiadamiamy,
że w dniu 20 października 2022 zmarł
długoletni pracownik LODR w Kalsku*

śp. Piotr Suwała

*Najszczerze wyrazy współczucia
dla rodziny i najbliższych
składają Dyrekcja i pracownicy
LODR w Kalsku*

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

oferuje do sprzedaży:

NIERUCHOMOŚCI POŁOŻONE W MIEJSCOWOŚCI LUBNIEWICE

Więcej informacji pod nr telefonu **783 293 200**

Hotel ODR
Kalsk 91
66-100 Sulechów

tel: 68 385 20 91 do 96
fax: 68 385 20 91
www.hotelodr.pl
e-mail: kalsk@hotelodr.pl

HOTEL **ODR**
KALSK

Szczegółowe informacje
na stronie internetowej
www.hotelodr.pl

**SPECJALIZUJEMY SIĘ
W ORGANIZACJI:**

- szkoleń i konferencji
- targów i pokazów
- uroczystości rodzinnych
- przyjęć rocznicowych
- spotkań integracyjnych i świątecznych dla firm

OFERUJEMY:

- noclegi dla gości Hotelu - 133 miejsca
- sale wykładowe
- usługi gastronomiczne - stołówka
- parking monitorowany

PAŁAC
w Gliźnie
zaprasza

LODR
KALSK

Oferujemy:

- Noclegi - 46 miejsc w pokojach 1, 2, 3 i 4 osobowych
- dla grup szkoleniowych
- dla klientów indywidualnych
- Salę wykładową na 70 osób
(wyposażenie: rzutnik multimedialny, ekran, tablica, nagłośnienie)
- Salę wykładową na 30 osób
(wyposażenie: rzutnik multimedialny, ekran, tablica)
- Wyżywienie przy organizacji szkoleń i konferencji serwowane przez catering zewnętrzny

tel. 95 755 7166; fax 95 755 7084; kom. 607 608 083; e-mail: palac.glisno@lodr.pl
Szczegółowe informacje na stronie internetowej www.palac-glisno.pl

PAŁAC w Gliźnie

Posiadasz:

- las
- teren zadrzewiony
- samosiejki

Zorganizujemy
ich **wycinkę**

**PRZYWRACAMY
AGROKULTURĘ
DO UŻYTKU**

ZADZWOŃ:
884 263 507